

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Trivsel i samhällsfamiljen

Ge de unga fästen i livet

Skapa de materiella och and-
liga betingelserna för livsbe-
jakande sunda medborgare

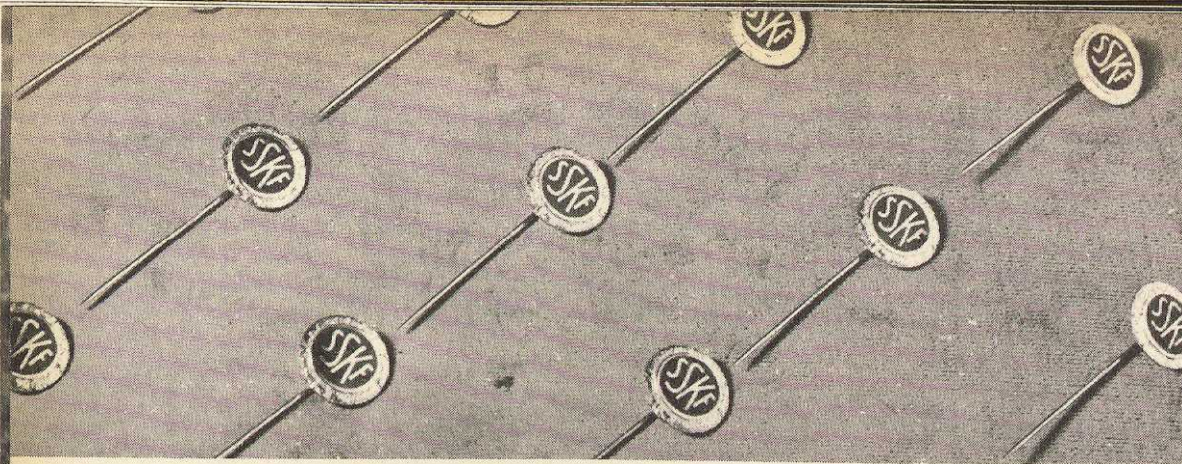
Interiör från en ung arbetares hem i det nu färdiga kollektivhuset i Stockholm.

morgonbris

Nummer 6

Pris 35 öre

Socialdemokratiska kvinnoförbundets vackra medlemsmärke.

SVENSKA KULLAGER

Ute i arbetet är det upplivande att känna gemenskap med kamrater. Därför bär jag vårt förbundsmärke instuckat i slipsen. Det är stadigt och praktiskt. Märket tilldrager sig ofta uppmärksamhet.

Hos läkaren:

— Vad är det för ett märke Ni bär? Svenska kullagers?

— I guld på röd botten — den livgivande solen — och livet självt i förbund! Neej inte Svenska kullager — men den svenska kvinnorörelsens.

— Jo jag tackar — inte lite — vad tänker den kvinnorörelsen åstadkomma!

— Ja vad tror doktorn —

— Jag tror ingenting, vill hellre höra något om »Er rörelse».

— Tack — lika effektivt som det svenska kullagret blivit därigenom att otaliga små runda tingestar bringats samverka — underlättat arbetet — minskat slitaget på de värdefulla maskinerna, — lika effektivt skall vår kvinnorörelse bli genom sin idé, som kan uttryckas i orden: »Låt oss få plats i den orkester som kallas samhällslivet, — där vår ton — vårt instrument — får samverka till fruktbärande ansträngningar för gemensamt väl. För fred och arbetsro — inom vårt eget lands gränser, — men också för tryggandet av samarbetstanken i dess vidaste bemärkelse internationellt.»

Liksom Svenska Kullager vunnit sin styrka

Kära Morgonbris!

Jag måste skriva något om hur vi här i Eskilstuna mottagit Morgonbris i sitt nya skick. Den är helt enkelt storartad. Det var nog många här, som tyckte, att den var bra som den var och knotade över den påökade tioöringen, men jag tror att de fallit till föga och nu hålla med om, att det är den innehållsrikaste och bästa tidning som finns, en ljusglimt till våra klubbmedlemmar och en maning till de många som hittills, stått oförstående för vår rörelse men som genom tidningen dragits till vår klubb, och därmed fångats för våra idéer. Majnumret var så vackert både till innehåll och utstyrelse, så jag finner inga ord för min beundran. Så gick också tidningen åt på ett par timmar och jag önskar, att vi för framtiden måtte kunna sprida vår Morgonbris till alla Sveriges arbetarhustrur. Ett leve för vårt förbund och Morgonbris. Eskilstuna i Maj 1935.

Frida RUNDSTRÖM, kommissionär.

genom sin praktiska användbarhet, så kan också vi husmödrar genom ett praktiskt program göra oss outhärliga.

Då maskinerna nu gjorts så effektiva att de bildligt talat kunna spy ut varor — vem skall då ha ordet när det gäller att avgöra vilka varor?

Lägg märke till den dagliga reklam varigenom »realisationspsykosens» underhålles — till förmån för icke »kuranta» varors avsättning. Skulle inte en effektiv reklam kunna ledas in på sundare principer, genom att låta familjen själv tala om vad den önskar för sitt och hemmets behov.

Under självhushållets tid tillverkade man det som var slitstarkt och vackert. Låt oss åter odla upp smaken för det goda och vackra, som genom industrialiseringen i många fall kommit att läggas i träda.

Hem och fabriker måste samverka för att hejda kapplöpningen efter den billigaste varan till »enhetspris» och för att vänja kundkretsen vid ändamålsenliga och vackra bruksartiklar. Med andra ord återinföra varukännedom.

Vem måste i första hand gripa sig an den uppgiften.

Självklart industriidkaren! Produktionen kommer då att på ett verksamt sätt fylla sin dubbla uppgift. Att ge oss köpkraft, samtidigt som den ger oss de varor vi önska.

Genom Morgonbris får husmödrarna under detta år tala om vilka de varor äro, som de ha behov av. Och jag tror att de ha en hel del på hjärtat.

Det var ett intressant föredrag det här, som jag inte velat gå miste om. Det ligger nånting i vad ni sagt mig. Jag skall tala med min fru. — Hon tycker nämligen inte om realisationer. Och så var det nästa onsdag samma tid.

— Tack doktorn — får jag då fortsätta att prata — Svenska kullager.

— Var så välkommen!

Patienten.

MORGONBRIS KAN NU BLI MERA SPRIDD

Instruktionskursen i Borås den 9 och 10 februari för Södra Älvsborgs kvinnodistrikt inleddes med ett samkväm. Den i allo lyckade kvällen började med musik och hälsningstal, och sedan supén undanstökats fortsatte programmet med sång, deklamation och slutligen fru Hulda Floods med intresse motsedda föredrag, »En resa i Ryssland».

Söndagens kurs räknade ett 100-tal deltagare — därav 63 ombud från femton klubbar — och inleddes med ombudens rapporter, av vilka framgick att medlemsantalet överallt är stort i stigande och att studieverksamheten går framåt. På en hel del håll inom distriktet försvåras dock studierna genom skiftarbetet. Att Morgonbris nu har möjligheter till väsentligt ökad spridning betonades från flera håll. Efter en kort rast hölls ett improviserat klubbmöte för att visa hur ett sådant icke skall gå till. Därefter började kursens väsentliga arbete och fru Flood redogjorde för en rad frågor, som sedan ingående diskuterades. Bland annat berördes önskemålet om en talar-kurs. Nyttan av försöket att skapa samarbete mellan husmödrarna och fabriker och vikten av att fylla i de av förbundet utsända frågecirkulären betonades. Ombuden fick vidare i uppdrag att inför respektive klubbar redogöra för förbundets resor och slutligen underströks betydelsen av agitation för partipressen och Morgonbris. Kursen slöts med Internationalen sedan såväl deltagare som kursledare avtackats.

N:r 6 + Årgång 31 morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

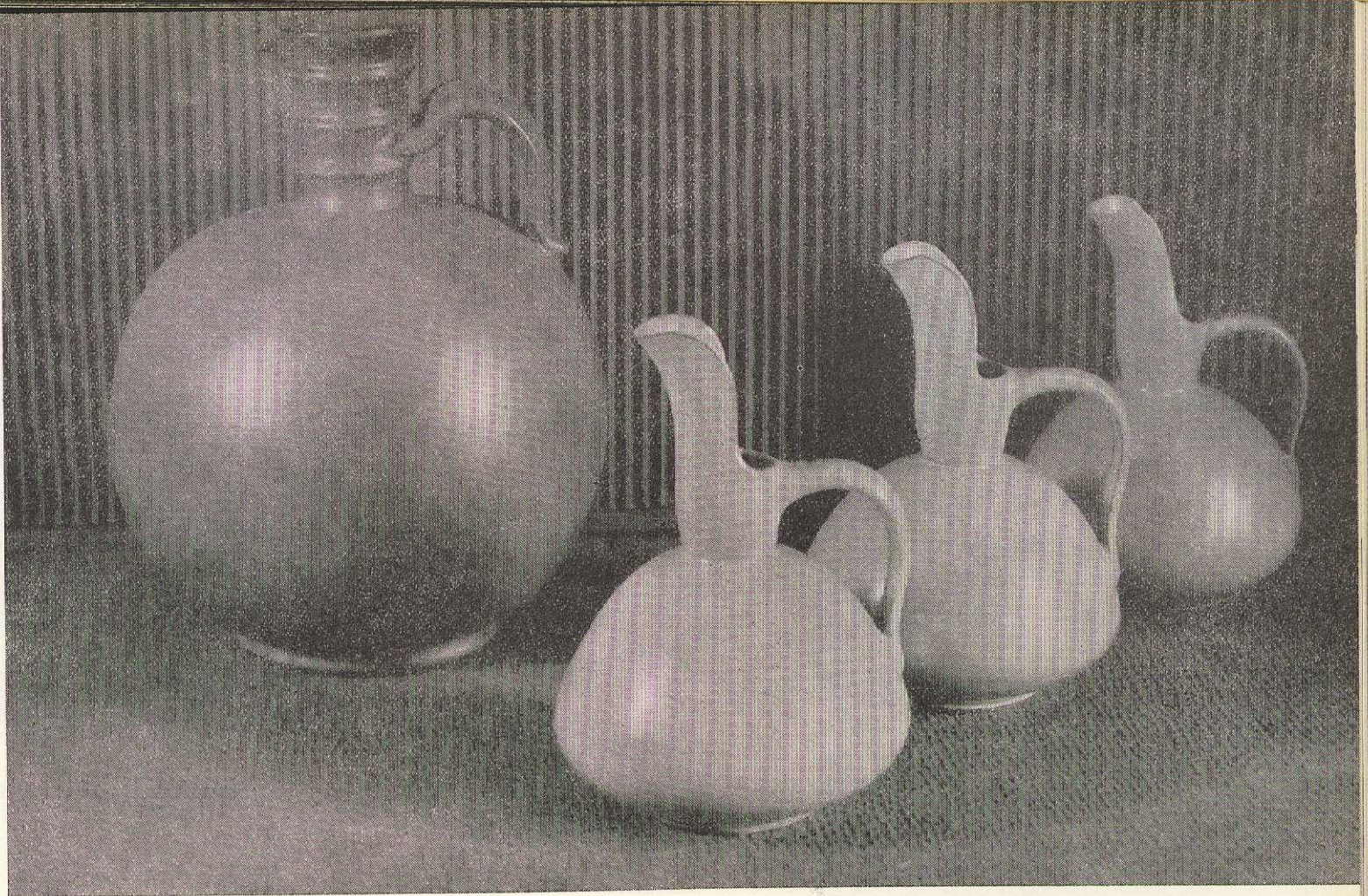
TIDNING FÖR
Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR o. ANSVARIG UTGIVARE:
Kaj Andersson
EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION
Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM
Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO
N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS:
Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.
Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:
Före och i text 60 öre per mm.
Efter text 50 " " "
Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—.
Innersida kr. 475:—. 1/2 sida kr. 250:—.
1/4 sida kr. 125:—

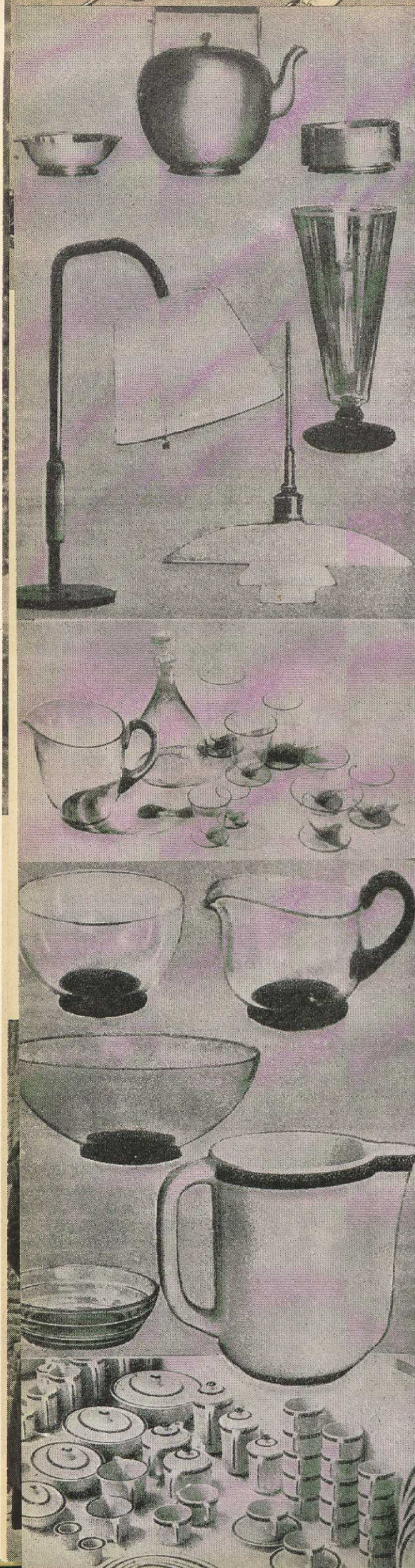

STENINGE KERAMIK

fillverkas för hand på drejskivan.
Enkla former och utsökta glasyrer.
Prydnadskeramik.

STENINGE KERAMIK + TEL. MÄRSTA 70

Vackra, praktiska dryckesvaror.

Det nya konsumhuset vid Södra Bantorget i Stockholm redan berömt för sin stilrena och rationella arkitektur.

"vi arbeta oavbrutet för smakförbättring"

I Konsumentbladets senaste nummer har en uppmärksammat smakdebatt pågått mellan representanter för olika intressen. Från Kooperativa förbundets sida har därvid framhållits, att man på allt sätt söker understödja det nyskapande arbetet på husgeråds- och prydnadsartiklar av alla slag.

I Special-Konsum finnes ett flertal sådana vackra och billiga bohagsartiklar.

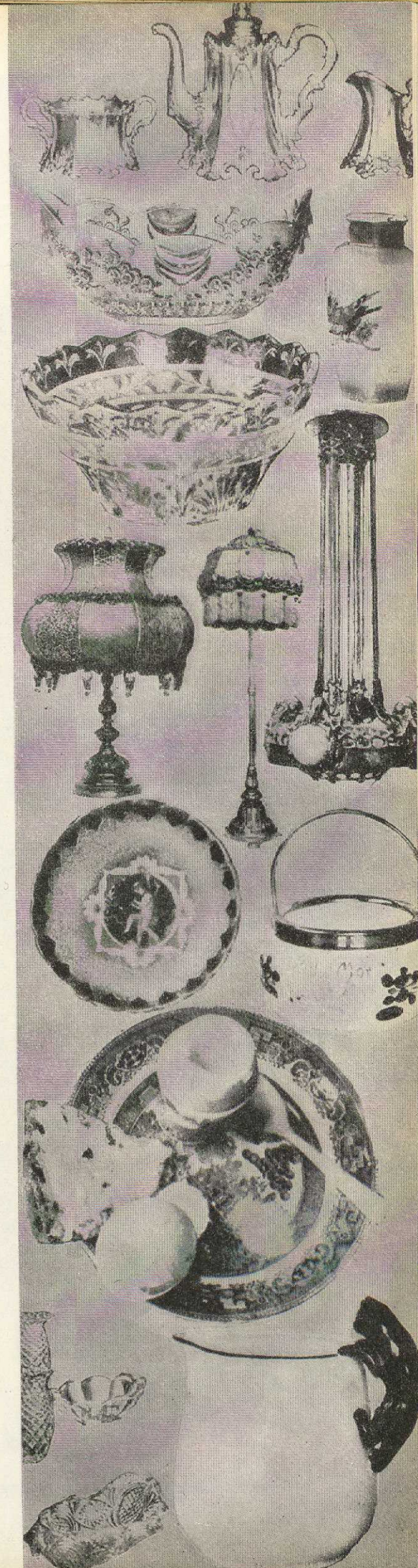
Början gjordes 1929—30 med en serie glasartiklar, huvudsakligen servisglas av god och enkel form utan dekorer och till lågt pris.

Två bordsserviser, vilka ritats av Kooperativa förbundets arkitektkontor, i enkla, något stiliserade mönster, ha visat sig mycket väl kunna tävla med färggranna rosdekorer. Kåges Praktika-serie från Gustavsberg var Special-Konsum den första att lansera i vårt land.

På möbelområdet har arkitektkontoret utfört ett gott arbete för att föra fram enkla varor till låga priser. I tiotusentals svenska hem finns ottomanen "Morfeus" jämte många andra serietillverkade möbler: sekretärer, fåtöljer etc.

MORGONBRIS VARUKATALOG

Stillösa, oäkta.

GLASSERVIS — 2036	
ölglas, 25 cl.	Kr. 4:25
vinglas, 5 cl.	Kr. 2:80
vattenglas, 23 cl.	Kr. 3:25
seltersglas, 15 cl.	Kr. 2:60

BORDSSERVIS	
Jakten — 59 delar	Kr. 61:—
Hjorten — 59 delar	Kr. 61:—

DUBBELOTTOMAN	
Morfeus — utan tillbehör	Kr. 57:—

Telefoner:

Husgeråd	41 93 95
Manufaktur	41 70 95
Sport . . .	41 93 94

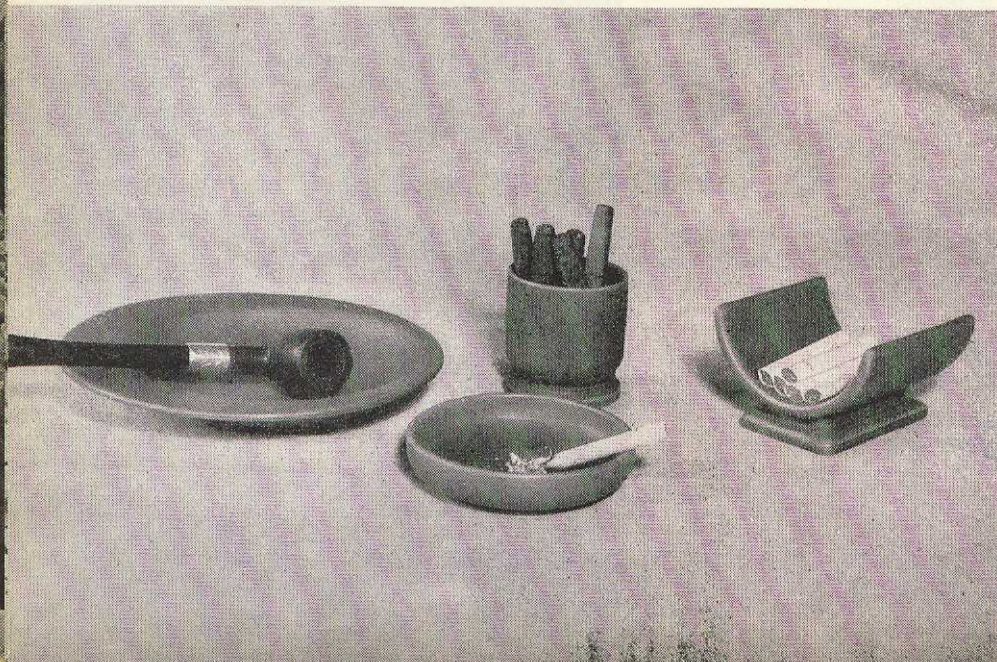
Special-Konsum
Katarinavägen 9-11

MORGONBRIS VARUKATALOG

RÖRSTRANDS PRYDNADSSERIE PLANO

Under rubriken: "Den enkla formen ger ro för ögat", presenterades i första numret av Morgonbris varukatalog en enstaka pjäs av denna serie. Den stora efterfrågan, som varit visar att denna enkla, strama form, som är karakteristisk för hela Plano-serien, föll läsekretsens i smaken. Här visar Rörstrand ytterligare delar, alla i samma matta gröna glasyr. De billiga priserna och de olika storlekar, som finnas av alla modellerna, gör det lätt att hitta en present, som i pris och storlek passar för alla tillfällen. Pris för kulvaserna 1:—, 2:—, 3:—, 8:—. Fruktskålen 6:—. Bägarevasen 8:—.

Rörstrand

En billig och stilren rökuppsats.

Pipfat 1:75, cigarrettbägare 0:75,
cigarrettställ 1:25, askfat 0:50.
För hela uppsättningen 4:25.

MORGONBRIS VARUKATALOG

**"bara 2:40 kg" blå cirkeln
konsum — kooperativa**

*För Edra käras
hälsa ———*

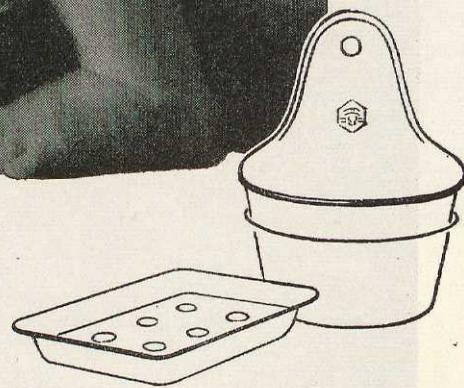
använd mer EMALJ

Det är något så lugnande med emalj, något så prydligt och hygieniskt. Emaljkärlen – det finnes sådana för de flesta hushållsgöromål – äro därtill arbetsbesparande och lätta att göra rena. Litet varmt såpvatten är allt som behövs för att emaljkärlat åter skall bli skinande fint. Emaljkärl säljas i varje välsorterad bosättningsaffär, men – var noga med att Ni verkligen får

KOCKUMS

— den hållbara, svenska emaljen

KOCKUMS EMALJERVERK — RONNEBY

Varje äkta Kockums-kärl
bär ovanstående märke!

Interiör från
ett glasbruk.

HEMMET FALLER INTE SAMMAN NÄR HUSMODERN TAR SEMESTER!

LÄR KÄNNA VÅRT LAND OCH FOLK OCH TILLFÖR HEMMET
FRISKA IMPULSER OCH VÄRDEFULLA INTRYCK

Vila, rekreation och resor äro icke längre privilegier för de bättre situerade i samhället. När vårsolen lockar fram de första blyga vårblommorna och vindarna bli ljumma, finns det i år åtskilliga arbetare, "skrivkarlar" och husmödrar, som släppa tanken på fabriken, kontorsböckerna eller spisen för att i förskott njuta några minuter av sommarens semesterresa, — för många kanske målet för åratals strävsamt arbete, för andra ett rent ut sagt oväntat förverkligande av barndomens drömmar, som en hård verklighet aldrig helt lyckats förjaga.

Förut otänkbara möjligheter ligger inom räckhåll för stora grupper av medborgare. För våra läsare är detta ingen nyhet. Genom Morgonbris resepropaganda vet de att en resa både kan vara överkomlig i pris och ändå förstklassigt organiserad. Vår övriga partipress arbetar efter samma linjer. Nu senast erbjuder Länstidningen i Östersund sin bästa prenumerantsamlare fri resa till utställningsstaden Härnösand i sommar. Och Ny Tid i Göteborg ordnar en icke alltför dyrbar Medelhavsresa, som omfattar tjugu dagars kryssning med "Drottningholm", besök i många hamnar och avstic-kare till närbelägna historiska platser. Misstron mot reseverksamheten håller på att förbytas i entusiasm och de bakåtsträvare, som ännu mumla om att det inte är passande för arbetartidningar att ordna "lyxresor" hota att överröstas av en allt större skara —, som ropar: Låt alla bli delaktiga av den nya livsglädje, som ligger i en tids uppräckande från vardagens enahanda! Låt oss rasera den klassgräns som finns på detta område! Vilka lättnader i socialvården skulle inte kunna uppnås om alla trötta och jäktande människor finge den stimulans som en resa kan skänka! Ombudsman-nen i Svenska Sjöfolksförbundet, hr W. Eliasson har fram-

fört liknande synpunkter, och vi citera några rader om reseverksamheten, som är värda att bevaras:

"Här är en sak, som Landsorganisationen och Arbetarepartiet bör intressera sig för. I våra fackföreningar finns en massa s. k. "tysta krafter", som utföra ett gott arbete till organisationens bästa. — Just en sådan här rekreationsresa skulle vara en utmärkt belöning till dem. Det bör fackföreningarna och L. O. tillsammans kunna ordna. Och det stora, mäktiga ungdomsförbundet bör också ta sig en funderare på saken. — Men helst skulle jag se att husmödrarna komma med. För dem som dag ut och dag in måste syssla med hemmets många bestyr är just en sådan tripp som "klippt och skuren."

Vi stryka under hela uttalandet men tillägga att inte endast partiet och L. O. bör understödja denna verksamhet, utan att den också måste bli ett samhällligt intresse. Den senare delen av uttalandet notera vi med särskild tillfredsställelse. Alltför länge har husmoderns semesterfråga förbi-setts, och dock borde hon, som ofta ger den nya generationen dess sociala inställning, som ofta blir avgörande för barnets positiva eller negativa inställning till livet, få lära känna mer av det än vad som erbjuder sig genom isolering inom hemmets fyra väggar.

Under de år, som har gått sedan Morgonbris började med sina semesterresor, har allt flera upphört att rycka på axlar-na åt den "löjliga" tanken att en arbetarhustru skulle lämna hem och barn, när hon inte på grund av sjukdom eller andra mycket tvingande omständigheter är alldeles nödsakad till det. Man har sett att hemmet inte fallit samman om husmodern tagit sig en veckas semester, man har tvärtom funnit att de kvinnor, som ha lapat solsken och njutit av Göta Kanals grönskande yppiga stränder på Morgonbris resa för tre år sedan, de som stiftat bekantskap med Gösta Berlings nejder, de som företagit en Jämtlandsfärd eller en Stockholmsresa med Morgonbris som ciceron återgått till hemarbetet uppmuntrade och glada och kunnat tillföra sina hem större värden, tack vare de många nya intrycken dessa uppfriskande dagar skänkt.

I år går Morgonbris semesterresa inom Sverige runt Vättern

En rik fångst i fiskeläget.
Tjusts skärgård.

och företas per buss. Under fem högsommardagar ges tillfälle att stifta bekantskap med Östgötaslätten och det småländska landskapet i dess fagraste tid. Den 7 juli startar resan med routen Stockholm — Motala — Jönköping — Kalmar — Västervik — Stockholm. Under den långa färden besökas inte mindre än 28 platser, kända för sina sevärheter av olika slag eller för sina industrier.

Någon resa för resans egen skull är det dock inte tal om, och den som drömmer om makliga, loja semesterdagar, som spårlöst flyter förbi, bör inte följa med. "När någon har varit ute på en resa, så bör han också ha något att berätta", heter det som bekant i ett välkänt citat, och när Morgonbris bjuder sina läsarinor med på en studiefärd, så är det meningen att de sedan skall ha m y c k e t att berätta om vad de lärt och upplevat.

Det är inte direkt meningen att uppsöka turisternas vanliga vallfartsorter, men färddeltagarna hinna ändå stifta bekantskap med Vreta, Vadstena och Alvastra, runstenen i Rök och Key's sommarhem Strand. De få också tid att beundra utsikten till Visingsö och njuta av den sällsynt vackra Ådalsvägen till Huskvarna, och de likna vanliga turister i det att de besöka Kalmar slott, löga sig vid Västerviks badstrand och hälsa på i Gamleby fisklägen.

Men i vad mån skulle väl denna resa vara förmer än andra turistfärder, om inte deltagarna finge uppleva även sådant som inte står vilken resenär som helst till buds. Morgonbris tar tillfället i akt och låter färden bli ett led i den stora husmoderkampanjen att öka förståelsen för den svenska industrien. Genom besök vid några av våra förnämligaste bruk och fabriker får deltagarna en inblick i hur våra vanligaste bohag tillverkas.

Vilka ha inte önskat se hur exempelvis glasblåsningen går till — det blir man här i tillfälle att studera i inte mindre än tre av de största glasbruken, Kosta, Målerås och Orrefors. Vackra möbler är mången husmoders dröm; att se hur Bodafors och Gemla möbefabriker arbetar, föraktar hon nog inte. Och lika intressant ter sig säkerligen papperstillverkningen i Lessebo och arbetet i andra fabriker, som besökas.

Nämner man slutligen, att klubbarna på de platser, som besökas kommer att göra sitt bästa för gästernas trevnad, så bör denna färd framstå som en önskesemestertripp för en kunskapshungrande och naturälskande människa.

Låt oss få så många som möjligt med i vår reseverksamhet. Låt oss arbeta för den dag, då en semesterresa inom eller utom det egna landets gränser inte skall stämpas som onödig lyx. Är vi förresten inte redan på väg mot en revolution i detta avseende, när v å r t folk i sommar stiftar bekantskap med de soliga Medelhavsländerna, och när våra kvinnoklubber från svenska samhällen och städer studera Nationernas Förbunds arbete i det storpolitiska centrat vid Genève sjön, där miljoner människors förhoppningar skall infrias eller tillintetgöras. Och är det inte något betydelsefullt som har skett, när den svenska arbetarhustrun lugnt kan lämna sitt hem för att vid en Vätterfärd skaffa sig ökade kunskaper om sitt lands utseende och sitt folks levnadsförhållanden?

EN VÄRDIKT

Min svåra tid, min hårda tid är nu tilländalupen,
och ångesten har flytt sin kos som grep mig lömskt kring
strupen.

Jag hälsar solens återkomst och fågelsång i snåren
likt en, som kom för tätt inpå förgängelsen och bären.

Blott den, som mistat allt, förstår det sällsamt sköna skimret
kring blad och blom, men även kring det fällda, döda timret.

Ty solens ljus omsluter varmt ej endast fågelkvitter,
men ock det hjärta som slogs lytt, den själ som blev för
bitter.

Så vandra, hjärta, i en värld av vårligt morgonskimmer,
där kval och plåga fjärran är och skräck du ej förnimmer,

där svalor pila högt mot skyn och klara källor spela
och dagern skimrar för din syn och alla ångeststela

fantomer fly, när mull och sav ge klang åt glädjelåten
och bröstet vidgas stort, och slut är all den bittra gråten.

Min svåra tid, min hårda tid är nu tilländalupen,
och ångesten har flytt sin kos som grep mig lömskt kring
strupen.

Edwin ERIKSSON

MEDBORGARHEM — HELA FOLKETS ANGELÄGENHET

VI BEHÖVA INGA SÄRSKILDA HEM FÖR
UNGDOMEN. VI BEHÖVA MEDBORGAR-
HEM FÖR ALLA ALDRAR OCH LÄGER.

TEMPERAMENTSFULLT INLÄGG AV
FÖRFATTAREN HARRY BLOMBERG

Morgonbris, vars utstyrsel gläder en gammal typograf lika mycket som dess innehåll gläder en gammal socialdemokrat verksam i folkbildningsarbetet, ber mig säga vad jag tycker om tanken på medborgarhem för ungdomen. Jag svarar så gott jag kan:

Vi behöva inga särskilda hem för ungdomen. Vi behöva sådana för alla åldrar. Vi behöva dessa medborgarhem emedan vi måste övervinna sekterismen och slå en bro över klyftan mellan generationerna. Förbannelsen i vårt samhälle är bristen på medborgaranda, den stupida och självhärliga partikularismen, som blomstrar inte minst inom arbetarrörelsens ungdomsorganisationer.

När tanken på medborgarhem nu framföres från dessa organisationer, betyder detta ett erkännande av att folkets-husidén förfuskats, vilket varje seende människa sedan länge kunnat konstatera. Dessa hus byggdes en gång för folket, men ha på många håll blivit rövarkolor. Detsamma måste sägas om folkparkerna, som på många håll förvandlats till tivolin. Och dock skapades de för att ge arbetarna en festplats sommartid, inte för att vara gruppkapitalistiska geschäft, som man försvarar med att de skola ränta folkets-husbyggena.

Arbetarnas Bildningsförbund är enligt min mening icke lämpat att omhändera dessa medborgarhem. Det skall samhället göra. Jag har stor aktning för A. B. F., fast jag av mångårig erfarenhet vet, att denna organisation till stor del är en sifferbluff liksom de flesta andra organisationer och precis lika bekajad med sekterism som de.

Nej, låt oss arbeta för medborgarhem, där alla kunna säga: detta äga vi, icke de. Skapas icke dessa hem av samhället självt, bidra de heller inte

Bertil Hanssons artikel om medborgarhem har väckt ett livligt intresse på olika håll. Hur skall hemmen organiseras, skall de vara tillgängliga endast för ungdomen eller skall de stå öppna för alla åldrar, skall de tjäna som sockenhögskolor, bibliotek, vandrarhem, etc., skall de ge tillfälle till manuell sysselsättning jämsides med studier? De uttalanden som kommit oss tillhanda visar uppslagsrikedom och iver för frågans lösande.

Ungdomens skaparlust skall stimuleras.

till att i sin tur skapa vad vi måste åsyfta med dem: att ta kål på sekterismen och framalstra medborgaranda.

Axel Petersson:

UNGDOMEN MÅSTE KÄNNA ATT DEN FÅR VARA MED I STRIDEN, ATT DEN FÅR SÄTTA SIN PRÄGEL PÅ NÅGOT

Det var ett bra uppslag som kom fram i och med att Sveriges Socialdemokratiska ungdomsförbund, i sitt sociala ungdomsprogram, förde fram tanken på ungdomshem. Alla äro ju överens om den stora betydelse det ligger uti att taga vara på ungdomen. Men detta kan inte ske bara genom att predika moral för den, ungdomen måste själv känna att den får vara med i striden, att den inte bara skall ledas utan får sätta sin egen prägel på något inom samhället. Det skulle den kunna göra i många fall, men det är nog så att det ofta är svårt för ungdomen att göra sig gällande. De gamla kommer med sitt förnuftsmässiga tänkande, ungdomen skall bibringas den uppfattningen att det bestående är a och o i samhället. Detta gäller inte minst det politiska livet, här skall ungdomen följa de äldre partivännerna, detta är lika i alla läger. Nej, låt oss ställa lokaler till ungdomens förfogande, under samhällets kontroll och på dess bekostnad, där ungdomen från alla läger kan samlas till meningsutbyten, så skall vi säkert ganska snart skönja tendenser till att ungdomen förstår varann från vilket läger de än kommer.

Vem som skall ha hand om dessa ungdomshem blir en senare fråga, det spelar mindre roll ty vem det blir får det inte utövas något förmyndarskap. Det skall bli endast för ungdomen och genom ungdomen de skola upprättas. de styrande i samhället skola se till att samhället ställer medel till förfogande. Bästa sättet att lösa frågan anser jag vara att kommunerna i nära anslutning till befintliga bibliotek ställde lokaler till förfogande, och att tillsynen utövades genom kommunernas försorg. Därigenom vore det ju garanterat att de bliva allmänna och detta anser jag slutligen vara det väsentliga.

Ordföranden i Skånes socialdemokratiska ungdomsdistrikt Oscar Stenberg

ARBETSFÖRMEDLINGEN I INTIM KON-TAKT MED SOCIALA UNGDOMSHEMMET

Behovet av det allmännas hjälp till åstadkommandet av samlings- och studielokaler åt ungdomsorganisationerna torde variera högst väsentligt i vårt avlånga land. I vissa delar finnes redan nu relativ god tillgång på lokaler utan att samhället behövt offra något, i andra delar är samhällets hjälp en förutsättning för att tjänliga lokaler överhuvudtaget skall kunna åstadkommas. Inom mitt verksamhetsområde, där jag hämtat mina erfarenheter, Skåne, torde vi väl vara bland dem som stå ganska väl lottade. Vi har ju sedan länge en stabil arbetarörelse och en ganska utbredd nykterhetsorganisation. Båda organisationerna har ju alltid strävat efter egna byggnader. Så har Folkets Hus och nykterhetshemmen överallt vuxit upp och det har varit en självklar sak att dessa hem blivit platsen för ungdomens organisations- och studiearbete. Men hit har ju endast den socialdemokratiskt organiserade samt nykterhetsungdomen förlagt sitt arbete. Vi vill naturligtvis även att andra än dessa ungdomsgrupper skall ha möjligheter till sammankomster och studier. Där anmäler sig frågan om ett gemensamt medborgarehem för ungdomen.

Låt mig genast säga att om man med ett ungdomshem tänker sig en byggnad som inom sig skall innesluta plats för de olika politiska ungdomsorganisationerna så att det organisatoriska arbetet och allt vad därtill hörer där skall kunna bedrivas, då tror jag icke på denna tankes framgång ens bland ungdomen själv. Den utveckling som nu vinner allt större och större terräng och som innebär att de olika ungdomsorganisationerna skaffar sig egna expeditioner och samlingslokaler, antingen dessa hyres ute hos privata eller i Folkets Hus eller nykterhetshemmen, är bäst då det gäller det rent politiska arbetet. Detta arbete bör icke subventioneras av det allmänna.

Men kvar står givetvis att bereda möjligheter för den stora ungdomsskara som på lediga stunder genom studier vill skola sig till dugande samhällsmedborgare. Om politiken bör sköta sig själv, så är däremot här ett område där det allmänna helt enkelt har skyldighet att hjälpa till. Oftast rör det sig om ungdom som av olika anledningar måste avbryta sina skolstudier på det tidigaste tillättna stadiet. Samhället har icke haft de kostnaderna på deras allmänutbildning som på dem vilka kunna fortsätta i högre skolor. Då det gäller inhämtandet av kunskaper är de olika politiska uppfattningarna icke något hinder för att detta sker gemensamt, även om oliktankande ungdomar sammanföras. Vi träf-

far ju dessutom en stor del som icke alls är politisk organiserad. Här har den fria folkbildningsverksamheten faktiskt betytt oerhört mycket. I dennas arbete betyder politisk uppfattning ingenting. Om det är den eller den som vill inhämta vetande så går det bra. ABF, som ju är den största organisationen inom denna verksamhet, har ju redan nu en hel del egna studiehem som upplåtes för den studieintresserade ungdomen. Den fria folkbildningsverksamheten har ju redan nu understöd av stat och kommun. Dessa möjligheter kunna än vidare utbyggas. Möjligheter till allt flera studiehem och fortsatt utveckling med stöd av allmänna medel är icke orimligt begärt. Men om ungdomsorganisationerna själva bör skaffa sig lokaler till sin politiska verksamhet och om de vetgiriga ungdomarna hänvisas till den fria folkbildningsrörelsen, då behöver vi ju inga ungdomshem? Visst behövs ungdomshem, men uppgifterna för dessa hem bli andra än de förut berörda.

Arbetslösheten har gjort många ungdomar irrande och rotlösa. När möjligheterna till jobb på hemorten alldeles sinat bort lockar ofta andra orter. Det är inte så trevligt att ligga sina föräldrar till last. Nog skall de sparade slantarna räcka tills att något nytt jobb skaffats, och nog skall det finnas något att göra. Ungdomen är ju optimistisk. Men det går inte så lätt i de allra flesta fall. Tiden drar ut och möjligheterna till jobb är sannerligen inte stora. Det blir hårbärge på nätterna och gatan på dagarna. Ingen fast punkt i det hela.

Vi har tillräckligt med rotlös ungdom för att kunna motivera behovet av ungdomshem som kunde rycka dessa undan gatan, den många gånger skadliga miljö som många masshårbärgen representerar, och de möjligheter till dåligt sällskap som irrlösa gatuvandringar kan föra till. Det har ofta visat sig hur lätt påverkad till rena brottsligheter just denna ungdom kan bli. För inte länge sedan motiverade en författare genom tvenne böcker i vilka ungdomens nöd skildrades, hur välbehövligt sociala ungdomshem i själva verket är. Hur organisationen för sådana hem skall se ut kan inte här beröras. Vare det nog sagt att arbetsförmedlingen, som ju bör vara en ungdomens ledstjärna, då det gäller att hitta rätt väg ut i kampen för tillvaron, skall stå i intim kontakt med detta sociala ungdomshem.

Visst skulle ungdomen bli glad om särskilda ungdomens medborgarehem ställdes till deras förfogande. Men med vetskap om trögheten i både statens och kommunernas vilja till något nytt som kostar pengar, torde väl behovet av sociala ungdomshem bättre kunna rubba trögheten än kravet på speciella ungdomshem för bildnings- och kulturändamål. Huvudsaken för ungdomen är ju inte att det upprättas speciella studiehem för enbart dem själva, utan

fastmer att tillräckliga möjligheter till ordnade studier givas. Detta kan ske i samarbete med den fria folkbildningsrörelsen. Men kravet på speciella av samhället organiserade ungdomshem för den rotlösa ungdomen är ett socialt krav i syfte att rädda många ungdomar ur en miljö och livsföring som menligt kan påverka möjligheterna för dem att bli goda och dugliga samhällsmedborgare.

Ordföranden i Bohusläns socialdemokratiska ungdomsdistrikt Einar Dahl:

DEN SUNDA SJÄLEN KAN SKAPAS MED HJÄLP AV TIPPNINGSVINSTER

Idrott och sport beredes stort utrymme i nutida samhällsliv. Jämsides med denna profylaktiska verksamhet, fast kanske inte i fullt samma rivande tempo, fullkomnas, utökas och nybyggs våra sjukvårdsanstalter. Och det som en nyckfull försyn, eller vad man nu vill kalla det, förmenat en, söker man reparera med allehanda kurer och medel. KROPPEN och dess funktioner ägnas en uppmärksamhet som aldrig förr. Även från de statliga och kommunala myndigheternas sida. Det rinner sedan år tillbaka en bred ström millioner ut i bygderna, och pengarna förvandlas till fysiskt kapital. Det blir — med undantag av smärre olycksfall — vältränade, smidiga, rena, friska kroppar som resultat. Vi bortser då från överdrifter, som finns överallt, på alla områden.

Men hur starkt köttet blir, så kommer man aldrig ifrån, att det är nödvändigt med andlig styrka också. Sitter det ett huvud, tomt som ett urblåst ägg eller bara fyllt med rekordtabeller och tipsresultat, på den sunda kroppen, så har man glömt det gamla sanningsordet, att "icke allenast av bröd lever människan". Därmed är vi i utförsbacken. En kulturs värde står i direkt proportion till sitt andliga innehåll.

Det där låter ju väldigt lärt och märkvärdigt, men det är i alla fall en erfarenhet, som alla tidsåldrar gjort, och det är något, som vi aldrig kan gå förbi eller rycka på axlarna åt. För min del tror jag, att det inte är så värst farligt med ungdomens förfläckning. Vi befinner oss i en brytningstid, då allting gungar, och det är inte lätt för ens stadiga och stadgade människor att stå lull.

Men det finns vissa tendenser till glidflykt ner mot innehållslösheten och dumheten, och dem får man inte nonchalera utan i görligaste mån försöka

sätta stopp för. Vi måste mota Olle i grind!

Vårt lands många olika bildningsinstitutioner är ju i färd med att bygga den sunda själen, och det är värt att notera, att de flesta av dessa tusenden studieintresserade är ungt folk.

Men den form, som passar en, passar inte en annan. Det finns tusenden, som vi aldrig kan få med i studiearbetet. Och vi måste följaktligen ständigt vara på jakt efter nya former för ungdomsverksamhet, och vi får då alltid hålla i minnet, att vi måste möta ungdomen på dess egen mark. Aldrig försöka tvinga den ur en miljö, som är modern, och till något, som tidens ström har lämnat på stranden. Därmed är

inte sagt, att man ska tolerera dumheten och acceptera vad strunt som helst bara för att komma i kontakt med de unga. Det finns en gräns för allt, som bekant.

Jag anser, att man utan att dela opp den fysiska och psykiska fostran i två avdelningar med en liten korridor, som sammanbinder, bör driva kroppens och själens träning jämsides, så långt detta är möjligt. Vi kan inte blunda för, att det finns kroppskultursfantaster och sådana, som idealiteten och intresset för den bokliga bildningen slagit med blindhet. Båda typerna är utvecklingsfientliga. UNGDOM UR ALLA LÄGER, FÖRENER EDER. Tanken i det Socialdemokratiska Ung-

Vi ha tillräckligt med rotlös ungdom för att kunna motivera behovet av ungdomshem, som kunde rycka dessa undan gatan.

domsförbundets sociala program att skapa centralplatser för ungdomens fostran: ungdoms- eller medborgarhem är ett genialt uppslag, som inte alls förringas av det faktum, att uppslaget inte är original.

Idén bygger på en iakttagelse, som lite var gör, ifall man är aktiv arbetare bland ungdomen. Det fattas ändamålsenliga samlingslokaler av åsyftat slag. I synnerhet på landsbygden. Där känns bristen mest. I städer och större samhällen är föreningsverksamheten i allmänhet ganska gammal, och där har man skaffat sig lokaler, även om vi naturligtvis måste konstatera, att de inte utnyttjas i enlighet med den tanke, som Bertil Hansson gör sig till tolk för. Det är bara på några få orter, som man gör det.

Men på landsbygden, där man inte i så stor utsträckning som nu tidigare varit allmänt med i föreningsverksamheten, är lokalfrågan brännande. Och det är att lägga märke till, att här har idrottsklubbarna, alltså den fysiska fostrans organisatorer, det relativt lätt att väcka ungdomarnas intresse, medan "den sunda själens" representanter har det svårare att vinna gehör. Det fattas snygga, ändamålsenliga lokaler. Det fordras stora uppoffringar, ifall de små lokalavdelningarna var och en för sig ska skaffa sig lokal. Det blir ofta så, att man inte har råd att bygga sitt hus just så, som man önskar ha det. Det blir primitivt — utan att förden skull bli dåligt. Skulderna blir stora, och onödigt mycket arbete, som kunde läggas ner på nyttigare saker, måste ägnas åt att skaffa amortering och räntor.

Vidare må man inte förundra sig över, ifall den lokalägande föreningen är ovillig att hyra ut sitt hus till konkurrerande företag. Det är mänskligt. Då så är fallet, främjar alltså lokalen idrottsföreningen, ungdomsklubben, SLU — eller JUF-avdelningen men inte bygdens samfälliga intressen. Det har i följe avund, split och strid alldeles i onödan.

Jag instämmer med Bertil Hansson; vi har alldeles nog av cirkulärtänkande och steril partiortodoxi. Medborgarhemmen bör vara partipolitiskt neutrala, alltså samhällliga institutioner, där alla får vistas, och där gemensamhetskänslan sitter i högsätet. Filmens Karl Fredrik sa ett sanningsord: Det är mycket, som skiljer oss mäniskor åt, men

det är mer, som förenar, och vi är aldrig längre ifrån varandra, än att vi kan räcka varandra händerna. I den tron bör medborgarhemmen byggas.

Om ABF, som ju har ett alldeles särskilt intresse av, att lokalfrågan ute i bygderna ordnas, och möjligheterna till studiearbete blir flera, tar det som sin uppgift att få till stånd dessa medborgarhem, så är jag övertygad om, att frågan inte bara blir en vacker punkt i det sociala programmet. Att samarbete med andra riksorganisationer bör sökas är självklart, ty ju bredare underlag, desto större utsikter till snara resultat. Och det torde inte vara svårt att vinna förståelse för denna tanke, som så uppenbart blir till gagn för alla. Kanske skulle det vara möjligt att få till stånd en rikskommitté, sammansatt av representanter från de olika organisationerna, vilken tog det som sin enda uppgift att utreda och förverkliga denna fråga.

Beträffande kraven på dessa ungdomens medborgarhem, så synes det mig vara ganska lätt att forma dem. Det behövs först en större sal, som tillfredsställer ortens behov. Eventuellt kan man kombinera den med en mindre, som kan användas för sig men vid tillfällena, då folk från andra trakter samlas, kan sammanslås med den större. Vidare bör det finnas studierum, bibliotek och läsrum, kök och andra utrymmen, som man på orten har behov av.

Man kunde ju också tänka sig ett samarbete med Turistföreningen, som behöver vandrarhem, varigenom lokalerna också under sommaren kunde tjäna ett ändamål.

Att statsmakterna i dessa ungdomsarbetslöshetens tider bör göra allt för att samla de unga och ge dem tillfälle till sysselsättning, kamratligt umgänge och förströelse är självklart, såvida man är mån om den unga generationens hälsa. Det är ett landsintresse. Det är folkgemenskap i handling.

Byggandet av dylika hem ger ju också arbetstillfällen. Den ekonomiska sidan av saken är möjlig att ordna, ifall det finns vilja hos de anslagsbeviljande myndigheterna inom stat och kommun. Tippingen ger goda vinster, som rör sig kring millionen. Skulle man inte kunna tänka sig, att det där finns utsikter till hjälp, just med hänvisning till, vad som ovan sagts om

samarbetet mellan den fysiska och den andliga fostrans män.

Kulturen behöver rotfästas, demokratin behöver fördjupas, jag tror, att dessa ungdomens medborgarhem skulle kunna bli kulturhärddar och demokratins ljusborgar och därmed öka utsikterna för Sverige att bli det folkhem, som Per Albin strävar emot.

Soc.-D:s chefredaktör Fredrik Ström:

ARBETARE- OCH BONDEORGANISATIONERNA BÖRA SAMVERKA FÖR MEDBORGARHUS — KULTURCENTRA

Enligt mitt förmenande böra arbetar- och bondeorganisationerna och deras bildningsorgan samverka för att åstadkomma samlingslokaler och medborgarhem på landsbygden, där sådana icke finnas. Folkets Hus och folkparkerna böra upplåtas även åt ungdomen och böndernas samlingslokaler böra kunna ställas till förfogande även för arbetarungdomen och deras föreningar. En samsarbetskommitté av arbetarnas, böndernas och nykterhetsfolkets bildnings- och ungdomsorganisationer bör ta frågan om hand. Stat och kommuner böra ge anslag åt dessa medborgarhem, som böra bli bildningshärddar, men med full självstyrelse. Föreningarna, som förvalta dem, böra vara öppna för alla, oavsett partipolitisk hemvist. Bildningsorganisationerna och särskilt ABF böra äga ett avgörande inflytande vid handhavandet av dessa medborgarhem och ungdomshem, men även andra föreningar böra vara företrädare i ledningen. Dessa medborgarhus böra vara: 1) samlingslokaler, 2) sällskapslokaler, 3) studiehem, 4) bibliotek, 5) sockenhögskolor. Föredrag, teater (amatörer), musik, konst, hembygdsvård, bostadsvård bör där ha sitt hemvist. All sprit bör vara bannlyst.

Staten bör skapa en fond för bidrag till uppförande av dylika medborgarhus.

VÄRN MOT DEN ANSTORMANDE FÖRVILDNINGEN OCH BARBARIET

I anledning av Edra frågor beträffande den i tidningen framförda tanken på ett ungdomens medborgarhem vill jag meddela, att det på många platser föreligger ett mycket starkt behov av dylika hem. På sina håll har ju tanken kunnat realiseras i form av ABF:s studiehjem men oändligt många platser i vårt land stå i den situationen, att den kulturella strävan hos folket är totalt hemlös. För resten förekommer det också platser, där vederbörande lokala myndigheter helt enkelt vägra att släppa exempelvis en studiecirkel eller en föreläsningsskurs inom väggarna i kommunens skolor. Behovet av verkliga medborgarhem behöver således knappast diskuteras.

Naturligtvis böra ungdomens medborgarhem vara partipolitiskt neutrala — men de böra också vara sådana att de utgöra värn mot den anstormande förvildningen och barbariet. Partipolitikens avarter ha tagit sådana former numera att demokratin bör vidtaga skyddsåtgärder. Och ett ungdomens medborgarhem i ett demokratiskt land får inte ge det minsta lillfinger åt demokratins dödgrävare. För resten kan jag kort och gott instämma med de synpunkter Bertil Hansson framfört i Morgonbris.

Visst skulle ABF kunna omhänderha dessa ungdomens medborgarhem — men varför inte vidga kretsen avsevärt? Vi ha nykterhetsföreningar med egna studieförbund, vi ha JUF och Svenska landsbygdens studieförbund och på landsbygden kan man helt enkelt inte förbigå dessa. För resten böra väl medborgarhemmen ha till uppgift att verka inom snart sagt alla områden, varför även andra föreningar med kulturellt program böra medverka.

Ungdomens medborgarhem böra ge hem åt studiearbete och biblioteksverksamhet, åt det fria tankeutbytet och åt

goda förströelser. De böra med ett ord bli ett hem för de nu mångenstädes totalt hemlösa kulturella strävandena. Men de böra också bli ett hem för tankefriheten och sökarviljan så att man inte kräver annan censur än den som ansvarskänsla för samhälle, kultur och civilisation kräver.

Det skulle helt säkert vara bäst, om ungdomens medborgarhem skapades som samhällliga institutioner men leddes av representanter för de folkliga organisationerna ABF, nykterhetsorganisationerna, JUF, SLS o. s. v. Ty de måste kunna komma i kontakt med ungdomen — och den når man endast genom att möta den enkelt och naturligt och undvika den byråkrati, som lätt blir följderna om stat och kommun tar hand om verksamheten.

För resten vet jag inte om det är riktigt rätt att tala om ungdomens medborgarhem — även de som hunnit över ungdomen skulle behöva dylika hem. Ett medborgarhus på varje plats i vårt land, ett där det fanns utrymme för allt som bidrar till folkets fostran i frihet och ansvar — det vore något för en livskraftig demokrati att söka skapa.

Hovrättsfiskalen Sven Larsson i Malmö:

UNGDOMSHEMMEN BÖR STIMULERA DE UNGAS SKAPARGLÄDJE

I) Ungdomen behöver en samlingsplats. Detta är för mig lika självklart som att barnen behöva en lekplats. Övergångsåldrarnas psykiska problem kunna icke lösas i hemmen, allra minst i vår svenska familjebostad: enrumslägenheten. Dessa problem få icke sin lösning i skolorna. Enbart kunskap skapar icke själslig harmoni. Rotlösheten driver vår ungdom ut på gatorna och in på nöjesplatserna. Arbetslösheten skärper ytterligare sinnen oro. Vem skall ta hand om dessa ungdomar, erbjuda dem möj-

lighet till inre och yttre samling? Skolan har släppt sitt grepp om dem, hemmet kan icke hålla kvar dem, i många fall äro de utkastade från arbetsmarknaden. Enligt min uppfattning kan icke enskilda initiativ, de må komma från ungdomen själv eller från politiska partier, mäkta lösa frågan om samlingsplatser för ungdomen. Jag anser f. ö., att kravet på samlingsplatser för all ungdom måste medföra kravet på att samhället själv löser uppgiften. Slutsatsen blir alltså: Vi behöva partipolitiskt neutrala samlingsplatser för all ungdom, åstadkomna genom samhällliga åtgärder.

II) Samlingsplatserna skola erbjuda möjlighet till icke blott intellektuell utan även manuell sysselsättning. — Artikelförf. i aprilnr. har lagt huvudvikten vid ungdomshemmens uppgift att meddela intellektuell fostran. Det är på denna punkt som jag för min del har en avvikande mening. Jag vill ingalunda underskatta betydelsen för ungdomen av att komma tillsammans för studier, föreläsningar och diskussioner. Men — är detta nog? Jag vågar påstå att allt detta räcker icke. Alla försök att samla ungdomen måste enligt mitt förmenande misslyckas, om de icke i hög grad vädja till en speciellt ungdomlig egenskap: skaparglädjen. Därför: i ungdomshemmen bör praktiskt och teoretiskt arbete beredas lika stort utrymme. Mina erfarenheter från olika kurser för arbetslös ungdom peka otvetydigt hän på nödvändigheten av att stimulera ungdomens behov av händernas arbete. Låt vara att detta behov starkast framträder hos arbetslös ungdom; det finnes säkerligen hos alla unga, sunda människor.

Mitt önskeprogram på detta område är sålunda: Genom medverkan av stat och kommun bör å största möjliga antal platser upprättas ungdomshem, administrerade av styrelser, bestående av representanter för kommunen, bildningsorganisationer och yrkesundervisning. Hemmen bör vara partipolitiskt neutrala. De böra innehålla lokaler för föredrag, diskussioner, studiecirklar, bibliotek, samlingsrum samt — för vandrande ungdom — gästrum. De böra dessutom innehålla slöjdsal, smedja, syrum och andra arbetslokaler. De böra vara ett fritt forum för andligt och en verkstad för manuellt arbete.

KROPPSKULTUR OCH FYSISK FOSTRAN FÖR LANDSBYGDENS BARN

PRAKTISKA UPPGIFTER FÖR KVINNORNA: HUR SKALL VI
ARBETA FÖR SKOLBASTU, FRIA SKOLLUNCHER, TRIVSEL,
SUNDARE LEVNADSSÅTT SAMT BÄTTRE SKOLUPPGIFTER

Det har på senare tid talats och skrivits mycket om nativtetsminskningen i vårt land. Det har framhållits mångt och mycket av vikt, som kan göra tillvaron lämpligast tänkbara för en kommande generation. Men man bör inte förbise nuet för framtiden, inte den uppväxande generationen för en ofödd.

Gång efter annan får man från läkarhåll påminnelser om, att det inte är bra som det är med våra skolbarns hälsotillstånd. Men statsmakterna äro svåra att påverka. Nyligen avsågs Olivia Nordgrens motion i riksdagen om att ytterligare 40.000 kronor borde anslås till skolläkareverksam-

heten på landsbygden, där för närvarande endast en sjundedel av folkskolorna ha läkarvården ordnad.

För någon tid sedan gjordes uttalanden i frågan av bl. a. docenterna Hjärne och Kristenson. Båda ansågo skolbarnens klenhet i första hand bero på att skolmatsäcken är för knapp. Barnen få ej tillräcklig näring före middagsmålet. Näst efter matsäcksfrågan sätta dessa sakkunniga badfrågan. De säga sig vid undersökning funnit det vara illa ställt med renligheten. De förordade för den skull skolbadstun, som börjat inrättas vid några — ännu alltför få — skolor på landsbygden.

I vissa delar av landet, där skolvägen för många barn är lång, blir dessa hänvisade att tillbringa största delen av dagen i skolan, som ofta ger föga intryck av skolhem. Tänk på odören vid slutet av en lektion i en skolsal på landet. Har man erfarenhet därav framstår badproblemet verkligt brännande, och man spörjer häpen och förundrad hur det kunnat få fortgå så slentrianmässigt.

I byar, där varje möjlighet till bad saknas, har skolhus byggts med goda utrymmen, med värme- och vattenledning — men utan bad. Vederbörande skolinspektör gjordes vid ett tillfälle uppmärksam på förbiseendet, vilket han beklagade, men det var ingenting att göra åt saken. Ritningarna för skolbygget voro godkända, och sockenborna i andra byar skulle säkerligen inte vara hågade bestå folket just i den byn några extravaganser i form av skolbadstuga.

En sådan skolbastubild borde varje samhälle kunna visa upp.

Och folket i den byn där skolhuset byggdes? Det är strävsamt, präktigt, hederligt — men sjukligt — som i många andra svenska byar. Ty alltjämt försummas i stor utsträckning de förebyggande medlen för folkhälsan. Och försummelsen beror i regel på okunnighet.

I de flesta av dessa samhällen samlas många husmödrar år efter år, och tillverka arbeten åt hednamissionen. Men av okunnighet glömmar man ge de egna barnen den hjälp i kampen mot ohälsa, som en ordentlig badstuga utgör. Det är inte samkänslan som saknas. Blir ett djur från någon av gårdarna borta i skogen, deltar man i skallgång. Sjuknar hushonden i en gård, ordnar bybefolkningen slätteröl och bärgar in gårdens gröda. Nej, det beror på okunnighet, att man ställer det så dåligt för sig. Under gångna tider var bruket med badstuvad allmänt på den svenska landsbygden. På de finska gårdarna och de ryska kolchoserna fyller badstun alltjämt sin gamla funktion. Man kan inte undgå att undra på vad det beror, att "badstun" blivit så degraderad i vårt land.

På de senare åren ha glädjande nog krafter satts i rörelse för att öka det svenska folkets möjligheter till bad. Det är främst Svenska föreningen för folkbad som står till tjänst med råd och upplysningar, ritningar, kostnadsberäkningar m. m. Genom dess bistånd kan även bidrag för badstugor erhållas genom pensionsstyrelsen. Andra organisationer ha på olika platser arbetat för att skapa möjligheter till bad, men oerhört mycket återstår att göra. Man får hoppas det bästa och mesta möjliga av riksdagens utredning om ökade badmöjligheter särskilt för lantbefolkningen. Nog vore det på tiden att det toges ett krafttag för badstugan. I detta arbete böra även de socialdemokratiska kvinnorna vara med. På många platser kan säkerligen samarbete etableras med andra organisationer, på andra kunna kvinnoklubbar ta initiativen. I somliga delar av landet måste nödhjälpsarbeten fortfarande anordnas. Vore det inte lämpligt att ställa dessa i folkhygienens tjänst? Badstugor vid skolorna vore väl lika berättigat nödhjälpsarbete som något annat.

Befolkningsdebatterna ha aktualiserat kravet på ett bättre tillgodoseende av den fysiska fostran i skolorna. Även detta är en sak, som mödrarna böra sätta sig in i för att på effektivaste sätt kunna stödja de krafter, som vilja främja denna viktiga angelägenhet. I en riksdagsmotion föreslogs sålunda obligatorisk undervisning i folk- och småskolor i hälsovård och regler för ett hygieniskt levnadssätt. Motionärerna ansågo att de åtgärder i hälsovårdande syfte för vilka barnen kunna bli föremål i skolan måste bli av direkt och indirekt betydelse även för främjandet av goda hygieniska förhållanden i hemmet. Förslaget om att undervisning i hälsovård borde få sin givna plats på timplanen har av utskottet ändrats till en hemställan om att en handledning för lärare skulle utarbetas.

I Folkskollärarnas tidning för en tid sedan behandlar en artikel just svenska folkets utbredda ovanor i hygieniskt hänseende och de insatser som skolan och hemmet gemensamt borde kunna göra för att skapa en förbättrad folkhälsa. Där understrykes kraftigt att hälsobevarande åtgärder i skola och hem har en för hela vårt folk ingripande betydelse, att de berör inte endast nära en miljon barn som dag-

ligen delar sin tid mellan hemmen och skolorna utan även dessas syskon i hemmen, också de till antalet inemot en miljon samt barnens föräldrar.

Folkskolstyrelsen i Lund utdelar gratis till lärare, skolbarn och föräldrar särskilt för dessa avsedda skrifter. Därjämte har den föreskrivit att undervisning i hälsovård skall meddelas i samtliga klasser i folk- och småskolan. I den mån det kan lyckas att väcka till liv ett aktivt intresse för saken i hemmen och entusiasm inom lärarkåren, väntar man här avsevärda resultat i form av förbättrad barnhälsa. Den redan vunna erfarenheten har visat att barnens intresse är lätt att tända.

Det för barnen avsedda häftet behandlar i utförliga avsnitt personlig renlighet, födans lämpliga sammansättning, matsmältningen, skyddsåtgärder för mun och näsa, friluftsliv, sol och bad, samt ger anvisningar för sömn, vila och beklädning. Häftet avslutas med en kortfattad framställning av bakterierna samt behandling av sår och olycksfall.

Författaren till handböckerna är angelägen att göra klart för barnen att de utan stora apparater kan i vad på dem ankommer genomföra ett hälsobevarande levnadssätt. Och när det gäller önskemål som de inte av egen makt kan förverkliga, lägger han det ibland på ett försynt och enkelt bevekande sätt på barnatungan, såsom exempelvis: "Jag önskar mycket en egen säng."

Artikelförfattaren slutar med följande maning, som mödrarna sist av alla borde gå förbi: "Det är av vikt att vår egen generation inte till sina övriga synder och laster lägger den kanske skamligaste av alla: loj bekvämlighet i fostran av det nya folket. Låt oss därför först och främst akta oss för att i maklighet sluta ögonen för att slippa se vad det nya tidsläget kräver av oss såsom fostrare."

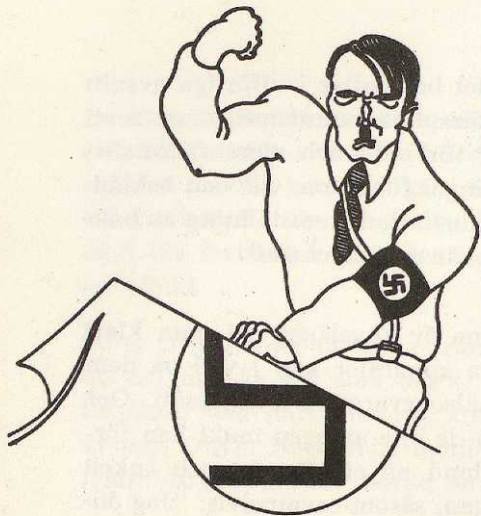
De socialdemokratiska kvinnorna och mödrarna ha förvisso sin stora mission i folkhygienens tjänst. Det finns många detaljer rörande det uppväxande släktets hälsa och skoltrivsel, som våra duktiga klubbister kunna ägna uppmärksamhet åt. Dit hör även att t. ex. i större utsträckning än hittills ge skolorna karaktären av skolhem, med lite friska färger och levande blomster. Och lika viktigt som detta är att barn vid regnväder få tillfälle byta om på fötterna i skolan och att de med lång skolväg få en ordentlig skollunch. Den fria skollunchen för alla barn är ett av kvinnoförbundets gamla krav, som nu genom diskussionerna i befolkningsfrågan åter aktualiserats. I januarinumret av Morgonbris ägnade Alva Myrdal stor uppmärksamhet åt just den frågan.

Det kanske förefaller egendomligt att dessa spörsmål föres fram vid denna tid av året. Men under sommarmånaderna bör arbetet förberedas om det skall få ordentlig fart till hösten. De uppgifter, som här i korthet skisserats, höra till dem de socialdemokratiska kvinnorna som samhällsmödrar böra känna förpliktelser för.

LA ROUGE

M A S S A N O C H L E D A R E N

DEN SOCIALA ÄNGSLAN MÅSTE ÖVERVINNAS! I VÅR TID LEVER EN ANNAN OCH ÄDLARE AUKTORITET ÄN DEN ÄGANDET KAN GE

HITLER är det stora frågetecknet. Hur länge skall han lyckas hålla sin position med de vålds- och förtrycksmetoder han hittills använt?

STALIN står som diktator i spetsen för samtidens mest gigantiska sociala och ekonomiska experiment.

Under världskrigets svåra år betjänade sig den omfattande krigspropagandan av en rad mer eller mindre övertygande och lyckade slagord. På ententehåll gjordes det stort nummer av att kriget mot Tyskland var ett krig mot den preussiska militarismen och för demokratin. Tyskland var den stora faran för den västerländska demokratin, den fara som det gällde att slå ned. Ja, Tyskland slogs ned — men vad sedan. Har efterkrigsperioden varit någon gyllene tid för demokratin? Knappast. Inte minst just nu med de aktuella händelserna i Europa för ögonen måste man konstatera att den stora tidstendensen visat mot diktatur. Några av världens största stater ha övergivit demokratin, för hur länge vet ingen. En heroisk dyrkan av den starke mannen, av ledaren är ett av uttrycken för denna aktuella inställning. En stor del av massan sätter ej längre något större värde på de demokratiska fri- och rättigheterna, den vill ledas och den böjer sig gärna för den starke mannen, för en Stalin, en Mussolini, en Kemal Pascha eller en Hitler. Problemet massan-ledaren har onekligen dagsaktuellt intresse. Syssla vi det allra minsta med politiska angelägenheter kunna vi inte komma förbi det. Och vi fråga oss kanske en och annan gång om inte även demokratin ledareproblem fått en del nya nyanser under de senare åren. Hendrik de Man, den geniale författaren till Socialismens psykologi, kan hjälpa oss en god bit på väg vid behandlandet av detta problem. Han har i broschyren *Massen und Führer* (Massan och ledaren) lagt fram sina synpunkter, av vilka många kunna förtjäna den största uppmärksamhet. Broschyren är skriven 1932, och man gör nog den reflexionen att framställningen kanske blivit konkretare och på vissa punkter skarpare om de Man skrivit ned sina synpunkter efter att ha sett den nationalsocialistiska utvecklingen i Tyskland.

Även i den mest fulländade demokrati är förhållandet ledaren-massan ett maktförhållande, vilket emellertid till väsentliga delar skiljer sig från det maktförhållande som härskade under fördemokratiska samhällsskick. Enklarest kan man uttrycka saken så att det för demokratin nya är att underordnandet av massans vilja under ledaren beror på förtroende. Inom den demokratiska staten räcker därför makten så långt som auktoriteten räcker. Det fortskridande eliminerandet av den sociala "ängslan" ur de sociala beroende- och underordningsförhållandena är det säkraste tecknet på att mänskligheten är på väg mot ett högre mål. Trots att de Man drar sig för ordet utveckling, kan man mycket

HENDERSON den gamla engelska arbetarledaren, står som ledare inte blott nationellt. Som ordf. vid nedrustningskonferens. visade han sig hålla måttet även som ledare i internationella angelägenheter.

MAC DONALD.

väl tillgripa det i detta sammanhang. Den bästa psykologiska formeln för socialismen är just: övervinnandet av den sociala "ängslan".

Massans motiv äro mer affektmässiga och omedvetna, ledarens motiv mer förnuftsbetonade och medvetna. Massan tänker mer symboliskt, ledaren mer logiskt. Hos massan dominerar intresset eller behovet, hos ledaren idén eller omdömet. I ett kapitel om ledarskap eller byråkrati har de Man många intressanta saker att säga vilka onekligen blivit mycket aktuella genom de senaste årens händelser i Tyskland. Han tar upp till behandling de "intellektuellas" kritik av den tyska socialdemokratien vilken skulle ha visat allt för stor politisk passivitet och allt för svag radikalism. Denna "salongsbolsjevikiska" kritik karakteriserar de Man som missriktad,

VANDERVELDE, Belgien.

FURST STARHEMBERG, Österrikes vicekansler.

General GÖRING.

och han betonar samtidigt att han själv, fastän från andra utgångspunkter, påtalat en viss brist på radikalism i den tyska socialismen. Dessa "salongsbolsjevikiska" kritiker ställa gärna som kontrast till socialdemokratins och fackföreningarnas mer försiktiga och defensiva hållning den mer framträdande radikalismen hos kommunisterna och nationalsocialisterna. De socialdemokratiska grupperna skulle fortfarande vara en passiv massa som låte sig ledas av ett antal ledare, som blott hade intresse av att behålla sina poster och maktställningar. Nu måste man visserligen ej förbise riskerna i en byråkratisering av ledarna och de spända förhållanden mellan ledare och massa som kunna komma därav. Men detta är en företeelse inom alla institutioner och partier; byråkratiseringen är ett problem som framträder lika väl inom förvaltningen av en stor industrikoncern som inom statsförvaltningen både i det kommunistiska Ryssland och det fascistiska Italien. Den stora faran med byråkratiseringen inom sociala och politiska massrörelser är att den lägger hinder för det sanna ledarskapet. Det skulle vara lättare för ledarna att ta initiativ om inte

den organiserade massan själv vore misstänkt mot varje äventyrlig politik. Inom densamma finns en konservatism som inte utan absolut nödvång vill riskera rättigheter och fördelar som vunnits genom generationers strider. Också inom massan har man erfarenhet av att kristider visserligen skapa mer resonans för fackföreningsmässig och politisk aggressivitet men att de å andra sidan inte ge mer bestående resultat. Orsakerna som hos massan diktera en defensiv hållning äro därför i grund och botten mer tecken på styrka än på svaghet.

Denna styrka beror på att denna massa på grund av långvarig erfarenhet och skolning i relativt hög grad visar prov på de egenskaper som skilja den aktiva massan från den passiva: medvetenhet, sinne för erfarenheter, förmåga att bedöma med hänsyn till tänkbara konsekvenser, ansvarskänsla gentemot ett kollektivt intresse.

Idéer, i synnerhet sociala och politiska ledareidéer, uppstå aldrig ur intet. Också när de äro geniala, d. v. s. nyskapande, äro de beroende av överensstämmelsen med den kulturella fonden av erfarenhet och kunskap och dess målsättnings överensstämmelse med de uppgifter som skapas av den aktuella situationen. Idébildningen och idéutvecklingen äro därför företeelser av social karaktär och beroende av den totala kulturutvecklingen.

Den demokratiska metoden för ledareurvalet är på sätt och vis ett medel för bildandet av en regering av de ädlaste och bästa. De karaktärsegenskaper som en ledare behöver känneteckna en typ som i mångt och mycket står närmare

den feodalaristokratiska kulturepokens idealtyp än den kapitalistiskt-merkantila tidens borgerliga typ. De adliga kardinaldygderna äro mod och världsöverlägsenhet, oräddhet gentemot människor och suverän överlägsenhet gentemot sakvärden. Den borgerliga tiden har andra kännetecknen på överlägsenheten: bildning och ägande.

Den borgerliga existenskampen kräver förmåga att övertala, att beräkna, att kalkylera, att iaktta försiktighet, att anpassa sig efter marknaden, krediten, den allmänna opinionen. Den borgerliga tiden kännetecknas av ängslan, och därför rustar den för stora krig i vilka den hämmade heroiska driften kan kompenseras. Därför lever i det kollektiva undermedvetandet i vår tid en längtan efter befrielse från den borgerliga ängslan, efter en ny heroisk tidsålder, efter en annan och ädlare auktoritet än den ägandet — t.o.m. ägandet av kunskaper — kan ge.

En ledareställning är blott uppnåelig för dem som inte hysa ängslan inför de av dem ledda massorna. Politikern som ängslas inför sina väljare kan aldrig bli en verklig ledare som Jaurès, Lenin eller Mussolini. Ledareauktoritets hemlighet — vilken man för övrigt inte kan lära sig — är samma hemlighet som djurtämjarens. Det hjälper inte att uppträda som om man inte hyste någon ängslan, man får helt enkelt inte ha den.

Urvalet av ledare betyder därför urval av de modiga. De äro en ideal människotyp som i sig förenar den feodala och den borgerliga tidens dygder: en tapper kämpe och en bildad man, en människa med ett genom kunskaper förfinat socialt medvetande men samtidigt utan ängslan för någon som helst makt.

Sven G. STRAND

CLARA WIGFORSS:

VAD MAN TALAR OM

II

FRÅGAN SOM BLEV BRÄNNANDE

Frågan som blev den verkligt brännande löd så här: kan någonting göras för att förhindra vår folkstams hopskrumpning? — En och annan tycker nog, att man griper till väl starka ord, då man talar om den svenska folkstammens sammanskrumpning och t. o. m. säger, att vårt land kan bli avfolkat på svenskar, d. v. s. svenskar av den rasbiologiska beskaffenhet, som vi nu räkna som den sunda kärnan av vårt folk. Men man griper varken till för starka ord eller ser onödigt mörkt på problemet. Man bara räknar med verkligheten som den är och som den med största sannolikhet kommer att bli. Man räknar således med de barn, som redan äro födda, och man kan med stor säkerhet räkna ut, hur stora respektive årskullar bli, när de komma i sin produktiva ålder. Beräkningarna av dödlighetstalen äro gamla och säkra här i landet. Fördelningen mellan arbetsdugligt folk i olika åldersgrupper och åldringar, som ej kunna försörja sig med produktivt arbete har man för länge sen räknat ut. Befolkningskurvorna ha synts i pressen. Riksdagens ledamöter ha ställts inför problemet, som blivit aktualiserat främst genom frågan om folkpensioneringen. Ett enda exempel på utvecklingens gång skall jag ta. För någon tid sedan berättade doktor Maria Ingelman-Sundberg i radio att i ett vanligt svenskt samhälle f. n. funnos 105 barn i folkskolans avgångsklass och 34 barn i nybörjarklassen. Siffrorna tala verkligen. Om några år har man endast cirka en tredjedel så många barn i högsta klassen, som man har i år. Mindre lärarkraft behöves. Det blir otillräckligt med unga armar, som ta vid i produktionen. Det blir litet längre fram alldeles för få unga och arbetsdugliga, som kunna hjälpa de gamla orkeslösa med deras försörjning. I den radiodiskussion i befolkningsfrågan, som hölls i april sade professor Andrén, Göteborg, att vi hade samma befolkningsfråga i hela Västerlandet, som vi ha här i Sverige. Vi gå här i vårt av krig så oberörda land lika mycket tillbaka i befolkningshänseende, som vi skulle gjort under ett väldigt krig. Den brännande frågan är således inte bara vår utan Västerlandets. Han tillade: "Man föder inte barn för Västerlandets skull." Nej, sannerligen inte. Man gör det inte ens för Sveriges skull.

Men den positiva befolkningspolitik, som så många framstående och varmhjärtade män och kvinnor talat och skri-

FÖRST på inköpslistan

Kellogg's Corn Flakes bör alltid stå först på Eder inköpslista. De äro faktiskt så behändiga att ha i skafferiet och ta till, när man vill göra i ordning något i en hast. — Kellogg's Majsflingor äro alltid färdiga att serveras till frukost, mellanmål eller till kvällen, när man vill ha något lätt att äta.

Corn Flakes med lingon eller äppelmos samt mjölk borde Ni verkligen försöka — det är både billigt och gott. Tack vare Kellogg's patenterade förpackning hålla sig flingorna alltid färska och frasiga. Köp ett paket i dag! Eder handlande för dem alltid i lager.

Kellogg's
CORN FLAKES

468

vit och verkat för, den skulle ju just gå ut på, att man kan komma ur krisen, man kan lösa problemet — om man kan öka fruktsamheten. Men man föder ju inte barn för Sveriges skull, man föder inte barn för att hjälpa till att lösa ett folks försörjningsfråga. Man föder överhuvudtaget inte barn på grund av några yttre klokhets- och hänsynsskäl, inte av ekonomiska skäl, inte av rasbiologiska. Då är ju det hela hopplöst. Vad tjänar då allt bråk om saken till? Åjo. Det finns många viktiga saker, som de aktivt verksamma i denna fråga kommit ihåg. Man kan påverka opinionen. Man kan uppfostra folk till att betrakta barn inte som bördor utan som önskvärda livstillskott, personligen önskvärda.

Så kommer man in på psykologiska frågor och frågor om livsåskådning och livsinställning.

B A R N O C H L Y C K A

Ett gammalt talesätt säger, att barn äro Guds gåvor. Ett annat säger, att barn är lycka. Dessa ord äro mycket nötta. Dessutom äro de använda i så dåliga sammanhang, och de ha satts att försvara så mycken mänsklig dumhet och tankelettja, att man drar sig för att använda dem. Likväl använder jag dem. Tag och tvätta bort smutsen från dessa språkets tummade mynt, och du skall få se att de dock äro av ädel metall!

En man och en kvinna fullbordas sällan som manligt och kvinnligt väsende förrän genom barnen. Detta är så naturligt, att man faktiskt inte riktigt kan förklara det. Det naturliga och enkla är ofta svårt att förklara. Det krångliga är lättare att reda ut. Vi röra oss här på ett fält, där man inte fattar allt med enbart logik. Men det är uppenbart, att det behövs både en förklaring och ett försvar.

Det gäller förståelse av det spontana livets egenart. Vi måste leva spontant för att bli verkliga människor. Och en av vägarna att leva spontant är att en man och en kvinna ge upphov åt ett barn.

Vi kunna ej bli maskinmänniskor. Vi kunna inte bli varelseser, styrda enbart av förnuftet. Våldiga områden av vårt mänskliga liv få ligga som oplöjda marker, om vi bara vädja till det praktiska och förnuftiga. Det är oförnuftigt att bara räkna med förnuft. Känslan måste också leva.

Tro inte, att det ligger så mycken romantik bakom min inställning. Jag är mycket litet romantisk. Men jag kan inte med jämnmod se, hur man glömmer att räkna med känslainställningar, och, än värre, glömmer att taga ut av känslainställningarna den kraftverkan de kunna ha.

Man får inte inbilla sig att ett barn i ett människopars liv är nog. Långt ifrån! Det behövs flera. För föräldrarnas skull, som under en längre period av sitt liv få leva spontant, och för barnens, som slippa en barnisolerings faror men i stället få i en syskongemenskap lära sig solidaritet och hänsyn och omedvetet få studera andra naturer och slipas av mot andras egendomligheter.

Vår tid går starkt i mekaniseringens tecken. T. o. m. känslolivet lägges under mekaniseringens ok. Snart gå väl inga människor mer på vägar, där de var stund riskera livet,

ut till en natur, som förr kunde ge dem sinnesfriskhet och glädje. Snart tystnar väl den mänskliga sången för den mekaniska musiken. Snart blir väl diktkonsten journalistik — rapp, pigg, effektiv — och oerhört tom och tråkig.

I djupare skikt av mänskligt känsloliv, de, där den ständigt smutsade men likväl rena kärleken bor, där har mekaniseringen icke gått att undvika.

Naturen är obarmhärtig. Naturen vill så livsfrön, om de så måste falla på hälleberget. Människors förnuft, respekt för livet och ansvar för detta har tvingat dem att i mekaniska bojar fjättra sitt kärleksliv. Men låt oss inte göra det värre än det måste vara! Låt oss föda barn, och låt oss skapa om världen så, att den blir en god värld för dessa barn! Jag tror, att en naturlig kvinnointinkt lever. Jag tror, att det för många kvinnor varit och är en försakelse att icke bära fler liv till världen än de burit. Vi skola inte strypa åt instinkten för hårt.

Hur män känna det, om deras fadersinstinkt och deras lust att gripa in i släktets liv och skapa nytt är försvagad, vet jag inte. Att män gjort sina egna väsenden illa genom att så ivrigt arbeta fram mekaniseringen, det är jag säker på. Jag tror likväl på instinktens liv. En instinkt låter inte så lätt döda sig.

Sedan jag skrivit detta avsnitt, fick jag till min glädje höra professor Sven Wicksell i Lund i radiodiskussionen om befolkningsfrågan yttra, att det hos män ofta finns en stark längtan efter barn. Och han sade vidare, att vi verkligen underskatta kvinnornas kärlek till barn, och att vi ej räkna med den otillfredsställda modersinstinkten. Att modersinstinkten inom äktenskap skall behöva vara otillfredsställd och fadersinstinkten också — det är något vi borde skämmas för. Vad göra vi med livet?

Man skulle önska, att både män och kvinnor allvarligt tänkte över dessa frågor, allvarligt prövade sig och sedan togo ståndpunkt till frågorna och till slut satte kraft i sina handlingar. Vi skulle kunna bli mycket lyckligare. Och det vore värt att kämpa för att bli det.

Lycka är också ett sådant där gammalt ord, översmetat med sentimentalitet, som man är litet generad för att använda. Men man får väl skrapa bort sentimentaliteten. Så är man i gott sällskap med de engelska lyckofilosoferna, då man använder ordet. En modern engelsk filosof, Bertrand Russell, har t. o. m. vågat skriva ett arbete om "Hur nutidsmänniskan blir lycklig", en intressant bok, utgiven på Natur och Kulturs förlag. — I detta sammanhang är det väl värt att erinra sig, att till de särskilda engelska dygderna brukar räknas engelsmännens common sense, deras sunda förnuft.

För min egen del kan jag summera ihop mina långa ords korta mening på detta sätt: i förnuftets namn — respekt för känslan och det spontana livet!

M Ä N N I S K A N O C H M A S K I N E N

Den första gången, jag såg en motorplog i arbete, minns jag särskilt väl. Plogen körde därute på det väldiga, lätt kuperade fältet och plöjde både fort och vackert djupa och

raka fåror i den svarta myllan. Nära mig brusade ett litet vattenfall, så jag hörde inte plogens ljud, bara vattnets. Ett stycke bort låg en industrianläggning. Människor gjorde med maskiners hjälp jord och vatten till sina tjänare. Det var en tavla värd en konstnärs pensel. Kraft, arbete, skönhet! Någon tid senare hade jag ofta min väg förbi ett stort jordstycke, som skulle grävas om, så att där kunde sås nytt gräs. En grävmaskin med en man vid "ratten" hackade sig fram i slingrande linjer över jorden. Efter maskinen gingo två karlar med ordentliga grepar och grävde om jorden och togo bort stenar. Det såg ut, som om de skulle hjälpa upp det hela, så att inte maskinens ynkliga framfart skulle synas för löjlig. Maskinen väsnades och karlen, som skötte den, hade ett väldigt arbete med att få den att göra någon sorts nytta. — Jag gick där och önskade, att jag finge ta karlen från maskinen och så sätta honom och ännu en man, med häst och vagn — för att föra bort stenarna — i arbete. Då skulle fältet bli ordentligt grävt, och man skulle höra vattnet slå sina lågmälda slag mot den strand, där det arbetades.

Den tredje bilden från arbetet med jorden, som jag har i min minneskamera, visar en vanlig, bra järnplog, körd av två kraftiga och välskötta hästar och med en mans fasta tag om plog och tøm. Härliga, djupa, raka fåror plöjdes upp i den djupa myllan ända fram till den linje, där skogen slog sin vaktande ring kring den mark, som skulle bära grödan.

Jag skulle önska jag kunde ge en kortfilm i ord här, me-

ningsfyllda exempel ur historien om människan och maskinen. Men jag kan inte. Läsaren får nöja sig med de vaga antydningarna. Om man frågar mig: "Är du för eller emot maskiner?" så svarar jag, att frågan inte kan ställas så. Min mening kan jag säga på detta sätt: jag är en vän av maskinerna men ännu mera en vän av människorna.

Man får akta sig för att förhärliga maskinerna. Man får akta sig också för att ropa: bort med dem! Den väg, man får gå i sitt ståndpunktstagande, är närmast den, som kallas den gyllene medelvägen. Vägen kallas så med orätt. Medelvägar äro aldrig gyllene. Medelvägar äro grå. Men de äro våra vägar, vanliga tänkande människors vägar. Maskiner kunna arbeta dåligt. Bort med dem då! Men maskiner, som t. ex. lätta på det allt för tunga kroppsarbetet, äro en välsignelse. Maskiner kunna vara geniala lösare av arbetsproblem, de kunna ge oss frihet och nöje. De kunna skada också, t. ex. genom att beröva människor arbete, som de både kunna utföra bra och trivas med. Alla människor tycka inte om att bidra till produktionen av maskiner eller att sköta maskiner. Somliga vilja göra ett ordentligt kroppsarbete. Många äro nöjda med ett mekaniskt arbete och söka i en hobby, i studier eller i nöjen den livsfyllighet, de behöva. Man får akta sig för att generalisera. Människor äro så olika funtade. Alla ha rätt till det värdefulla i livet. De som kräva att arbetet självt skall ge glädje, ha också rätt att få ordna livet på ett gott sätt för sig. Det är ganska egendomligt att iakttaga, hur ofta man ser och hör uttryck som detta: vi måste vara maskinernas herrar och inte deras slavar. Ty man finner samtidigt, att människor göra så oerhört litet för att på allvar inriktande och skapande gripa in i utvecklingen.

EN NY SORTS VITAMINER

Frågorna som jag hittills berört, äro inte sådana, som man avfärdar med en axelryckning eller några fraser om bakåtsträvare. De ha bl. a. en allvarlig, ekonomisk innebörd. Finge man detta klart för sig, skulle man nog lite bättre lyssna till dem som varna för alltför mycket maskiner och allt för långt gående mekanisering. Pengar äro realiteter, som man förstår sig på. Har man inte mera allmänt observerat, att många — särskilt många kvinnor — sviktat under mekaniseringens ok? Arbete är ett av livets värdefullaste ting. Och arbete i glädje är det bästa av allt. Glädjelöshet vållar ofta sjukdom. Och sjukdom kostar pengar. För den enskilde och för staten. Vi behöva taga vara på glädjen och skönheten för att vi inte skola fara illa av allt som vill hämma vårt liv. Den fattiga kvinnan, som inte kan låta bli att ur den magra jorden kring sin stuga locka fram blommor, hon vet, vad en människa behöver för sitt liv. Fastän hon aldrig hört talas om vitaminer i den materiella betydelsen och än mindre i den andliga betydelsen, så använder hon dem för sin själs näring. Hon förstår instinktivt, att genom att leva med i det växande livet, genom samhörigheten med naturen och dess skönhet, får man de osynliga ting, de vitaminer, förutan vilka man aldrig kan leva riktigt.

Lucretia

(CRÈME DE PARIS)

De franska crèmerna LUCRETIA utgöra resultatet av årslånga vetenskapliga experiment för att frambringa det förnämsta, bästa och modernaste på hudpreparatens område. LUCRETIA-crèmerna anses av experter såsom de bästa och samtidigt mest ekonomiska. Från tillverkningens början är allt inriktat på att skapa en ren produkt, fri från alla skadliga ämnen. Liten burk kr. 1:— . Stor burk kr. 3:— .

Författarinnan Margit Palmær skriver:

Den intellektuellt arbetande kvinnan får vara lika nogräknad med sitt yttre som alla andra i våra dagar. Tyvärr är inte arbetet vid böcker och skrivmaskin särskilt befördrande för ungdom och skönhet. Det är däremot en god hudkräm. Jag har funnit, att LUCRETIA väl och mer än väl fyller de anspråk man kan ställa på en modern ansiktskräm — och jag begagnar mig dagligen av den.

Försäljning genom nedanstående bolag samt återförsäljare. En del platser lediga för ombud.

A-B MIDEHA, Kungsgatan 31-33, Stockholm
TELEFON: 21 18 87

ASTRID FORSBERG

EN FÄNGSLANDE PROBLEMBOK

Astrid Forsberg: Du är vägd på en våg. Bonniers. Kr. 5:50.

Astrid Forsbergs roman "Du är vägd på en våg" är en välgörande ovanlig bok i mer än ett avseende. Redan själva ramen är originell nog. Berättelsen börjar med att en lycklig ung mor ofrivilligt förorsakar sitt barns död och blir sinnessjuk av chocken. På sinnessjukhuset, där hon vårdas av en klok och sympatisk läkare, vaknar småningom hennes förflutna till liv, och steg för steg — inte alltid i tidsföljd — fördjupar hon sig i sina egna minnen, tills hon äntligen kommer fram till den punkt, som är den viktiga för hennes tillfrisknande, liksom den också utgör höjdpunkten och tillspetsningen av bokens problem. Det visar sig, att chocken vid barnets död inte ensam har slungat henne ut ur hennes andliga jämvikt; den har bara träffat en ömtålig punkt och aktualiserat en skuld-känsla, som hon redan länge gått och burit på i hemlighet, fast hon skjutit undan den och inte berättat om dess orsaker för någon, inte ens för mannen. Saken är den, att hon redan en gång förut, årtal tillbaka, vållat ett barns död, och den gången medvetet och överlagt. När nu hennes eget barn togs ifrån henne, drabbade henne detta som en vedergällning, och slaget blev outhärdligt. Genom att ta fram de gångna händelserna i dagsljuset och diskutera dem med den förståndige läkaren lyckas hon få dem på ett visst avstånd, ställa in dem i ett naturligt sammanhang och bli herre över sitt sjuka grubbel om skuld och vedergällning. Därmed har hon återvunnit sin andliga hälsa.

Vad beträffar det psykologiska förloppet i denna på den psykoanalytiska behandlingsmetoden byggda historia om sjukdom och tillfrisknande, så är anmälaren inte sakkunnig nog att bedöma det. Allt en lekman kan säga, är att det hela för en vanlig människa verkar fattbart, sannolikt och levande. Och inom sjukdomshistoriens ram utvecklar sig Sigrids livsöde och erfarenheter som sjuksköterska hand i hand med det problem hon stupat på, naturligt och följdriktigt, så att det inte kunde göras bättre.

Från den lugna prästgården, där hon varit halvt tjänarinna, halvt fosterdotter, går Sigrid ut i världen med en stark

känsla för livets helgd, en känsla som den blide och naturälskande kyrkoherden ingivit henne med sitt mikroskop och sina hänförda predikningar om skapelsens under. Med ironisk kontrastverkan ger författarinnan henne därpå en plats på ett hem för obemärkta mödrar, ett sådant där vanligt hem av den sorten, där värdinnan hänsynslöst utnyttjar sina pensionärers förtvivalade läge och där ovälkomna, fast friska och präktiga människobarn kommer till i nöd och skam och ackorderas ut till främmande. Vandringen fortsätter genom olika sjukhus och når en ny höjdpunkt på sinnesslöanstalten med asyl för idioter och arbetshem för vuxna imbecilla. Här vårdas omsorgsfullt existenser, som inte ens kan kallas mänskliga och som från samhällets synpunkt är fullständigt meningslösa. Syster Sigrid själv har en utpräglat social värdesättning. Men författarinnan är mångsidig och vidsynt nog att inte bara visa oss den plikt-trogna syster Ruth, som sköter sin skräckanstalt mönster-gillt och undergivet, med en känsla av att vara vigd till offer åt oförståeliga fasans gudar, utan också syster Viveka, som lever i och av sin fromma offerlust och älskar de hopp-lösa existenserna mer än de sunda, fast hon inte glömmet dem heller. Likväl känner man, att Vivekas ideal, nunnorna i Segendorf, som också vårdade sinnesslöa och hänsynslöst offrade sig själva och alla sina önsknings och tankar, all moderlighet och all kärlek utan att fråga efter mening och resultat, inte är författarinnans. Hon unnar visst skyddslingarna på vårdhemmet deras plomber och lösgommar, men hon lägger också en liten stuga i utkanten av anstaltens ägor, där en stataränka får sitta i umbäranden med en rad friska och begåvade barn, som omöjligt kan få något med på ett hörn av idiotanstaltens gratistandvård.

Allt detta går ännu an, Sigrid funderar bara för sig själv och knorrar i all stillhet — tills katastrofen kommer. Hitills har det gällt onyttiga, men ofarliga varelser, som visserligen tar vård och omsorg i anspråk, vilken värdefullare individer i stället går miste om, men som varken själva lider av tillvaron eller tillfogar andra lidande. Bland vårdanstaltens skyddslingar befinner sig emellertid en liten otillräknelig sadist, Sigge, som inte på något vis kan vänjas av vid att pina allt levande han har inom räckhåll. Bland annat torterar han också ihjäl Sigrids katt. Då hon kort därefter begagnar sig av ett gynnsamt tillfälle och ger honom en dödlig dos morfin, är det emellertid inte i ett tillfälligt känslorus av avsky hon handlar, utan med tanke på framtiden och på vad Sigge säkert förr eller senare kommer att begå mot människor likaväl som mot djur. Hon blir inte upptäckt, men hon har handlat mot lagen, mot allmän rättssuppfattning, och hennes samvete är fullt av ångest. Det var denna ångest, som fick ny kraft, då hennes eget barn dog och hon frågade sig: Är detta vedergällningen — väger alltså ett liv som lille Sigges lika mycket som ett sunt, framtidsdugligt barns liv?

Efter sitt tillfrisknande anmäler sig Sigrid för polisen, men genom vederbörande läkares åtgöranden tystas saken ner. Boken mynnar ut i en trevande ovisshet, som likväl lysas upp av hoppet: mannen, som till en början fullständigt vägrat förstå hennes handlingssätt, både när det gällde brottet och när det gällde anmälan för polisen, anar slutligen att denna främmande och skrämmande person som han varit gift med dock är en människa värd att göra bekantskap med. Den beramade skilsmässan blir inte av, och de båda makarna står vid början till ett nytt skede.

Det problem, eller den problemknut, som Astrid Forsberg här tecknat med energi och klarhet både i sin språkliga stil och i romanens uppbyggnad, hör till de hittills jämförelsevis obehandlade. Alla de frågor, som hör hit — utgallringen av mindervärdiga fortplantningsobjekt genom sterilisering, positivt understödjande av sund barnalstring, inte av medlidande med enskilda betryckta föräldrar utan för samhällets egen skull — med ett ord alla frågor, som rör planhushållning med samhällets människomaterial, är överhuvudtaget av sent datum. Naturligt nog, då dessa frågor väl först har väckts å ena sidan av den moderna ärftlighetsforskningen, å andra sidan av de tidskrav, som framskapar tanken på ekonomisk planhushållning och även sträcker sig till tänkesättet på det andliga området, så att det blir allt vanligare att jämföra de olika värdena, också individernas värde, från synpunkten av samhällets bästa. Detta är en helt världslig värdebedömning, den har arbetat sig fram i skarp motsättning till den medeltidskristna uppfattningen, som alltid söker sitt yttersta mål bortom denna världen, i den enskildes fostran för en annan värld. Viveka är i själva verket en representant för denna senare åskådning, när hon driver uppoffringen för uppoffringens skull och betraktar idioterna som medel för medmänniskornas moraliska fullkomning i kärlek och självuppgivelse, medan den misströstande Sigrid, som har svårt att finna någon mening i de obildbaras tillvaro, företräder den uppfattning, som värderar företeelserna ut ifrån samhällets synpunkt.

Att fördjupa sig i själva det problem en bok behandlar faller strängt taget utom ramen för recensionens uppgift. En kritiker bör snarare nöja sig med att klarlägga, vilket detta problem är och hur det behandlas i boken. Resten tillkommer diskussionen — och diskussion måste det bli kring en bok som Astrid Forsbergs. Som diskussionsinledning har den också de allra största förtjänster: ärligt allvar, allsidig och kunnig belysning av ämnet samt en bestämd personlig mening, som uppkallar till motsägelser eller instämmande.

Karin BOYE

Vid diskussionen kring Astrid Forsbergs bok bör även komma med en i dagarna från Clartés förlag utkommen bok: Raslära, raspolitik, reaktion. I en debatt som denna, ligger tanken på oskadliggörande av samhällets mindervärdiga element snubblande nära. Men är det inte farligt att framställa samhällets omvårdnad om sina sämst lottade medborgare som något meningslöst i en tid då rashygieniker springa reaktionens ärenden? Exempel från Tyskland visar hur godtyckligt man kan använda sig av t. ex. steriliseringslagarna. Och även i Sverige har rashygieniker stämplat inte bara arbetslösa utan också hamnarbetaren och grovarbetaren som mindervärdiga raselement jämsides med alkoholister och vagabondnaturer. I ovannämnda bok påpekar författaren hur farligt detta resonemang kan bli för arbetarklassen. Författarna vänder sig också mot påståendet att de mindervärdiga ådrager samhället kolossala ekonomiska utlägg och visar hur man i Tyskland räknat ut att om den nuvarande befolkningen var i arbete 8 timmar om dagen så skulle de samlade utgifterna för de mindervärdiga inte motsvara större värden, än de som skapas på 1½ minut av den dagliga arbetstiden. Så mycket skulle alltså sparas om man utan vidare lät avrätta alla idioter, återfallsförbrytare, obotligt sinnessjuka och defekta. Den lilla vinsten skulle sannemligen inte vara värd så stort offer av mänsklighet.

Vad steriliseringen beträffar så framhålles att den är betydligt över-skattad. Vid fallandesot och vissa sinnessjukdomar är det fullständigt utsiktslöst att kunna nedbringa de mindervärdigas antal genom sterilisering så länge man inte kan avgöra vilka bland den friska befolkningen som är bärare av sjukdomen. Om man vid vissa sjukdomar företog sterilisering av alla sjukdomsfall, så skulle man efter 300 år ändå inte ha blivit av med hälften av det onda.

Den bästa framkomliga vägen när det gäller att få fram en förbättring av folkaterialet måste — enligt författarna — vara en tryggare tillvaro och en högre levnadsstandard — bättre föda och lämpligare bostäder. En rationellare organisation av samhället måste alltså skapas och hit är det, som även Astrid Forsberg syftar. Men lantarbetarhustruns barn och vårdhemmets skyddslingar får inte sättas i motsats till varandra. Vi kan vara generösa nog att arbeta för båda parter. RED.

K Ä R L E K I S K O L A N

LÄRAREN ÄR INTE LÄNGRE EN MER ELLER MINDRE STRÄNG GUD

Det ligger en liten bok framför mig, som jag nyss läst. Den är skriven av en norsk lärarinna, Johanne Grieg Cederblad. Denna bok ger glimtar av livet i en skolsal. Det finns alltför få böcker, som föra oss in i skolsalarna. Lite fler böcker i denna genre skulle vara behövt, särskilt sådana, som skildrade den s. k. nya skolan. I nämnda bok är det nog en del av lärarinnans allmänna inriktning, man tycker är en smula gammaldags och den ger ej heller en fullständig bild av skolarbetet, men dess stora förtjänst är, att den så utmärkt levandegör de nya drag, som under de sista åren kommit in i förhållandet mellan barn och lärare. På många håll har umgänget blivit mycket mer uppriktigt, öppet och personligt än förr. Tyvärr finns det många föräldrar, som ännu inte rätt förstå detta, utan tänka sig nutidens skola precis så, som den var under deras egen barndomstid. Med utgångspunkt från nämnda bok ville jag därför söka skissera upp några drag, som äro alltför litet uppmärksammade eller ibland tydas oriktigt. Jag gör det inför Morgonbris läsare, då jag förstår, att de till största delen bestå av mödrar.

Naturligtvis var det också förr starka personliga band mellan lärarinnan och barnen. Men det nya, som kommit till här och där, är det öppenhjärtiga och oförbehållsamt kamratliga i barnens sätt att umgås med och tala till sin lärarinna eller lärare. Lärarinnan är inte längre en mer eller mindre sträng gud, som noga vakar över, att man uppför sig ordentligt och att man kan sina läxor. Hon behåller nog i de flesta fall fortfarande dessa funktioner för all del, men hon har mera blivit en vanlig människa, som också är intresserad för vardagliga bekymmer och barnsliga tankar. Hon fordrar inte annat än, att barnen ska vara barn. När fröken en dag har sagt, att hon tror, hon får halshöld, om hon ska behöva fortsätta att tala så högt, så tors Olle ge uttryck åt sitt medlidande genom att dagen efter komma med en tioöring i en papperstuss och be fröken köpa kamferdroppar för den och hindra halshölden. — När jag tänker tillbaka på min egen barnatid och skoltid, så minns jag, att i ett liknande fall undertryckte jag min önskan att hjälpa, därför att man hade på känn, att vuxna människor tycker ju så lätt, att barn uppför sig fånigt. — Barnen ger också uttryck åt vad de tänker om sin fröken, det kan gälla både hennes utseende och uppförande. "Fröken, ska du inte gå och klippa dig snart? eller "Du förstår väl det, fröken, att du skulle ha stått med krokiga knän, när du åkte nedför backen, så hade du inte ramlat." Eller när fröken talat om, att hon ska sluta skolan och därvid åstadkommit en viss beklämning i klassen, då plötsligt en flickröst utbrister: "Det är ju fint för fröken, att hon blir gift."

Man börjar alltmer lämna dressyrmetoderna i uppfostran både i hem och skola och vädjar i stället så mycket som möjligt till barnets eget omdöme och självständiga uppfattning. Men ännu saknas på många håll den rätta förståelsen för de speciellt barnsliga dragen, ännu tyder man dem alltför ofta som synd, elakhet eller påflugenhet. Naturligtvis

måste man vara på sin vakt mot all hållningslöshet och slarv. Men huvudsaken är, att uppfostraren förstår, att barn representerar sjudande krafter av växande liv, krafter, som det gäller för den, som har hand om barnen, att finna den rätta utformningen för, ej hämma och undertrycka. Och en stor hjälp härvid har man dels genom mångsidig kunskap om allt det, som är kännetecknande för barn i allmänhet, dels genom förståelse för och kärlek till varje särskilt barn. Därigenom fördjupas och berikas samvaron med barnen. Glädjen blir större och besvärligheterna mindre. Men tyvärr kanske det är så också, att de flesta kvinnor med barn ha för liten tid till och för ringa lust för det, som borde vara ett viktigt intresse för dem, nämligen studiet av böcker om barn, om skola och om uppfostran. Ett vidgat ömsesidigt samarbete mellan lärare och föräldrar kan säkert öka detta intresse. Bägge parter ha gagn av, att ibland gemensamt se de praktiska erfarenheterna i de teoretiska förklaringsringarnas ljus eller låta de teoretiska resonemangen värderas av den praktiska erfarenheten. — En bra början i detta fall är Johanne Grieg Cederblads okonstlade och enkla bok "Barn". (Pris kr. 2:50.)

Henny CLAESSION

INGEN BORDE BLI LÄRARE SOM EJ KAN SKRATTA ÅT SIG SJÄLV

Den världsberömda rektorn vid Summerhill School i England A. S. Neill har i dagarna gäststat Stockholm, varvid han höll två föredrag. Här följer ett referat av det ena, som hölls inför ett mera privat auditorium.

Barn har stort behov av kärlek. Men vanligen får de så ytterst litet därav. Varför? Det finns tusen skäl, men i de flesta fall beror det på att föräldrarna själva är olyckliga, otillfredsställda, missnöjda. Tänk bara på alla de kvinnor, som hel dagen lång måste städa, koka mat, skala potatis och diska! De får intet utlopp för sin skapande förmåga. Om en människa icke får leva ett skapande liv, inte får leva ut sina intressen i någon form, utlöses hennes otillfredsställdhet i hat, i synnerhet mot alla spontana, fria uttryck av liv och glädje. Detta självhat vänder hon sedan mot barnen. De flest barn lider av brist på kärlek, men vi fordrar kärlek av dem. Ett barn kan icke älska, såvida hon själv icke fullt och helt fått leva ut åtminstone *n å g o n t i n g* i sitt liv. Om ett barn inte får kärlek, blir det hatiskt. Kan det inte få kärlek, försöker det få hat i stället. Det har flera gånger hänt att barn, som i sina hem blivit svältfödda på kärlek, när de kommit till min skola *b e t t* mig om stryk, sedan de sett att intet ofog de gjort kunnat förmå mig att ge dem straff. De vill ha uppmärksamhet till varje pris som ett surrogat för kärlek. Det har t. o. m. hänt att de slagit mig i hopp att jag skulle slå dem tillbaka. Om vi förstår att otillfredsställdhet och brist på kärlek ligger till grund för det mesta av allt ont här i världen, kan vi icke döma varken barn eller vuxna. För att kunna handha barn, måste man vara barn själv. Vi måste vara naturliga och visa oss sådana vi är, varken sämre eller bättre. Men en vuxen är aldrig så onaturlig som när han är tillsammans med barn. Han försöker på alla sätt hålla uppe en falsk värdighet. Vi är så förkonstlade både i små och stora ting, att vi inte längre *k a n* vara naturliga. Någon har sagt att först när en man fått minst fyra whisky-groggar i sig, är han fullt naturlig. Varje människa är en

fulländad skådespelare, som spelar så många roller att hon till slut tappar bort sig själv. Vårt liv är fullt av små och stora lögnar, men av våra barn fordrar vi ärlighet. Enda sättet att få ärliga barn är att själv vara fullt ärlig och naturlig. Både föräldrar och lärare borde då och då fråga sig: Är det mitt fel att barnen är som de är? Jag skulle vilja se den som kan svara ett ärligt "nej" på denna fråga.

En sak jag aldrig någonsin kunnat begripa är *v a r f ö r* människan ivrar så för moral. *V a r f ö r* har vi denna mani att förehålla andra hur de bör leva? Det måste botten i vårt ägandebegär. I stället för att skapa, vill vi äga. Ägodelar av det ena eller andra slaget har för oss blivit det viktigaste i livet. Moral och ägodelar är oskiljaktiga. Vårt hat är i själva verket rädsla att bli berövade något av det vi äger eller också är det avund mot den som äger vad vi ej har. Eller också hatar vi, därför att vi inte kan komma i besittning av det vi vill äga. Det värsta är att vi alltid vill anpassa moralen på andra, ej på oss själva.

Även vår religion är ett uttryck för vårt ägandebegär. Vi vill rädda vår själ och köpa oss en plats i himlen. Ju flera ägodelar en människa har, dess svårare har hon att älska. Den rike måste vara på sin vakt mer än andra för att värna om allt vad han äger. Den fattige har inte så mycket som kan tas ifrån honom, därför blir han öppnare, vänligare. Man kan se skillnaden, när man åker på tåg. I tredje klass är alla vänligare och hjälpsammare och man har lättare att bli bekanta med varandra än i första klass. Där råder en kylig högdragenhet och man talar icke med varandra. Jag förstår mig icke mycket på politik, men jag tror inte vi kan hoppas på bättre förhållanden i världen, så länge vi lever under kapitalism. Kapitalism är liktydigt med ägodelar och ägandebegär. Alla kämpar för ägodelar, allt mätes i ägodelar. Ägodelar föder hat.

Ingen är god nog att tillhålla en annan hur han bör leva. Som ett exempel på vårt okuvliga begär att vilja moralisera och rätta andra skulle jag vilja berätta en liten episod från Oslo, där jag nyss varit. Min värdinna där hade en liten son på 13 år. Vi kom mycket bra överens. Han kunde några ord tyska och kallade mig vid det tyska "du". Detta hörde ett par lärarinnor, som en dag kom till te. "Du får inte säga 'du'", rättade de honom, "du skall säga Ni eller herr Neill". Kan man tänka sig något sådant? Hur kunde de? Varför kan vi inte lämna andra människor i fred? Det är inte av kärlek vi gör en sådan sak, utan av hat. Att mötas med tillit och förtroende av ett barn, att bli älskad av ett barn, är något av det ljuvligaste som finns i livet. Men föräldrar och lärare vill hellre ha respekt och lydnad.

Man har frågat mig vilka egenskaper hos en lärare, jag anser mest betydelsefulla. På detta skulle jag vilja svara: förmågan att ge och ta emot kärlek. Det är det första och viktigaste. Därefter kommer humor, förmåga att skratta åt sig själv. Hur många lärare har denna förmåga? Ingen borde bli lärare, som inte kan skratta åt sig själv. Det borde vara ett oeftergivligt villkor, viktigare än några andra meriter. En god portion lättja är också en mycket värdefull egenskap. Men nästan viktigare än de egenskaper en lärare *b ö r* ha är de han *i n t e* bör ha. Han bör sålunda sakna all önskan att reformera andra. Vidare bör han sakna moral. Och han bör fullständigt sakna värdighet. Att omge sig med värdighet är detsamma som att försöka skyla sin mindervärdighet. Den som har inre värdighet, behöver icke den yttre, som blott är en skyddsmur.

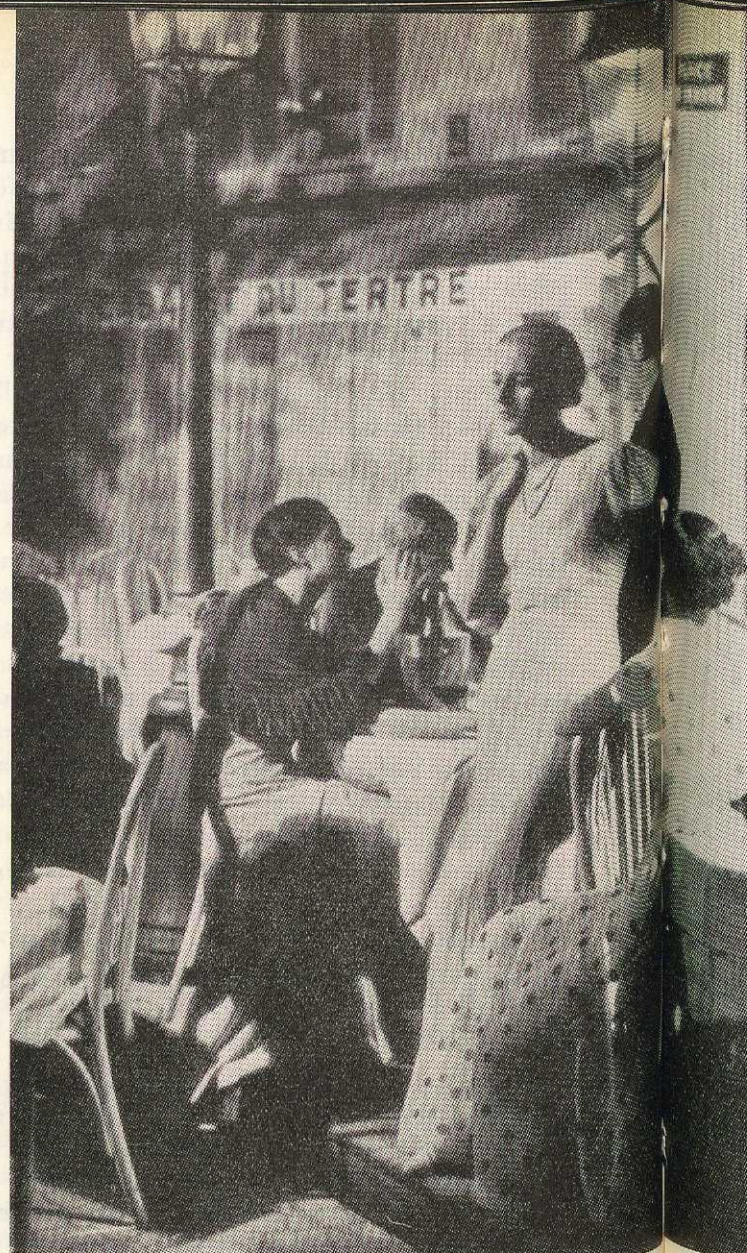
KVINNAN SOM EJ VILLE BLI UTSTÖTT

FRANSYSKAN ÄR LÄKARE, LÄRARE, YRKESARBETERSKA HUSTRU OCH MOR MEN FÅR EJ VARA MED OCH BESTÄMMA ÖVER SIN EGEN ELLER SITT LANDS FRAMTID

Under de sista månaderna har i Frankrike kvinnorösträtten åter en gång förts fram till diskussion — och denna gång av de konservativa, ja till och med av de reaktionära. Medan det tidigare oftast resulterade i ett föga uppmärksammat beslut i kammaren, vilket sedan traditionsenligt förkastades av senaten — dagspressen brukade endast ägna några rader åt händelsen — åstadkoms denna gång mer rabalder. Det började med att högern i parlamentet förde fram ett förslag

Kvinnorna från Bretagne i sina karakteristiska hättor sorterar fisken och ställer den att torka i solen. Blommor av silver från havets trädgårdar, säger en fransk tidskrift om denna bild med massor av glittrandesardiner.

Ett parisiskt nattkafé. Även bland dessa kvinnor, vilkas liv är tillrättalagt för lyx och nöjen, grov opposition mot det rådande systemet.

Prämdragarhustruns liv på kanalen besväras inte av ångbåtsrök eller stormar, men är heller ingen bekymmerslös semesterfärd. Undervisning, hemvård med de primitivaste medel och deltagande i prämarbetet, sådan är tillvaron i det flytande hemmet.

om kvinnorösträtt till de då förestående kommunalvalen. En teknisk omöjlighet! På knappa två månader (valen försiggick den 5 maj och i början av mars kom förslaget) är det omöjligt att få fram en vallista, som skall omfatta ungefär tolv miljoner människor. Socialisterna påvisade också hyckleriet med detta förslag och fordrade i stället utsträckning av den kvinnliga rösträtten till alla val, vilket också kammarens flertal biföll. Nu kommer väl senaten att som

vanligt uttala sitt veto. Omkring den förda parlamentsdebatten utspann sig emellertid en ovanligt livlig diskussion. "Matin", den stora borgerliga tidningen satte igång med en enquête bland sina läsare, hur de förhöll sig till den kvinnliga rösträtten. Den lilla staden Villeurbane, som förvaltas av en socialistisk borgmästare, skall inom sitt område pröva den originella idén att förbinda med kommunalvalen en frivillig röstning om den kvinnliga rösträtten och låta de "valda"

»Stall till bostäder för människor och djur, de primitiva förhållanden för moder och barn sådant är de fattiga bondkvinnorna i Marocko. (Foto ur Photos 1934).

En fransyska och hennes familj. Mannen är gruvarbetare och själv är hon arbeterska på en parfymfabrik. Bilden visar hur växtdelarna inbäddas i fett varigenom de ömtåligaste luktämnen tillvaratagas.

kvinnliga fullmäktige medarbeta i kommunalråden. Man önskar samtidigt fastställa hur många manliga väljare i staden som bekänner sig till det politiska likaberättigandet för båda könen. Och slutligen vill man se i vilken mån dessa "privata" kvinnliga kommunalråd lyckas hålla sig kvar inom sina funktioner. Denna idé har inom det socialdemokratiska partiet verkat som en politisk sensation; den möts också med rätta av allvarliga betänkligheter från de ledande kvinnliga partimedlemmarnas sida. Avgörandet av kvinnans medborgerliga rättigheter utlämnas på detta sätt åt godtycket i en liten i och för sig betydelselös stad. Inom partiet går man omkring pudelns kärna. Man säger sig nämligen frukta att den kvinnliga rösträtten i dessa tider, då fascismen hotar demokratien, skall bli något blott och bart övergående. Förespråkare för den principiella ståndpunkten är Alexandrine Bracke, och Sixte Quenin är ledare för den senare ståndpunkten. Som kuriosum kan nämnas att en självständig borgerlig stadsfullmäktigekandidat i en parisisk församling har valt som sitt enda valprogram att föra fram den kvinnliga rösträtten. Det faller av sig självt att den socialdemokratiska

kvinnokonferensen i Lille riktade en uppmaning till partiet att uttala på den förestående partidagen att det i denna fråga inte kan finnas något opportunistiskt tillbakagående.

Vi ha med avsikt satt den kvinnliga rösträtten främst i vår redogörelse. Ty endast den politiska rättslösheten för de franska kvinnorna förklarar de kvinnliga medlemmarnas fåtal i det franska partiet. I deras verksamhetsberättelse representerar Suzanne Buisson, generalsekreteraren, 3.500 kvinnliga kamrater över hela Frankrike — ett land med över 40 miljoner invånare! Blott något mer än 3 procent äro kvinnor av en medlemsstock på i runt tal 100.000. I varje land, där det socialdemokratiska partiet systematiskt måste intressera sig för kvinnorna, emedan de samtidigt äro väljare, räknar deras deltagareantal i arbetarrörelsen 25 à 40 procent.

I motsats till vad man skulle tro, äro de franska kvinnor, som anslutit sig till partiet särskilt vakna och livligt intresserade av partiets alla frågor. Det kommer sig väl av att de i stor utsträckning utgöras av intellektuella kvinnor — läkare, advokater, lärarinnor, anställda — eller av sådana som inte hotas av direkt nöd eller helt bindas av hårt och ständigt slit för födan. Hittills har den socialistiska kvinnorörelsen i Frankrike inte fått räkna med sitt lands stora massor av arbeterskor och arbetarhustrur. Därför diskuteras i Centralkommittén mycket livligt propagandan bland kvinnor, om det räcker med ren politisk agitation eller om inte snarare arbetet för sociala välfärdsfrågor, uppfostringsfrågor, folkhygien, skulle förmå vinna de ljumma och likgiltiga.

De kvinnliga byproletärerna dras med ett oändligt slit. Man kan tröttna på att plocka fylliga blådruvsklasar från tidigt på morgonen till sent på kvällen, hur underligt det än kan låta för oss nordbor.

Frankrike är till stor del småböndernas land. Förbunds-konferensen har därför låtit Suzanne Lacore utförligt rapportera om det kvinnliga lantarbetet. Stödjande sig på uppgifterna i en vidlyftig enquête kunde rapportören med rika och varma ord göra sig till tolk för det oändliga slit, som de kvinnliga byproletärerna dragas med. Två eller tre miljoner av dessa olyckliga, leva avskurna från varje framåtskridande men ändå omgivna av trådlös telegrafi och flygmaskiner, leva på en förgången kulturnivå, omgivna av den mest eggande lyx i den minst människovärdiga fattigdom. Och ingen tar notis om dessa motsatser. Det kapitalistiska samhället ser i byarna ingenting annat än leverantörer av dess livs-förnödenheter och en förlegad romantik.

Skall det alltid fortfara så? Skall landsbygdens proletärer alltid förbli uteslutna från resultaten av arbetarnas solidariska strävanden, skall de alltid förbli isolerade, offer för kyrkan och för alkoholen?

Det var sannerligen uppskakande saker som Suzanne Lacore berättade om de kvinnliga lantarbetarna, de fattiga bondkvinnorna i Marocko och Algeriet. Stall till bostäder, golv av torkad spillning, ett enda rum för människor och djur, som huvudsaklig föda ojästa kornkakor. Ensam och skyddslös föder kvinnan ofta sitt barn i skogen, skär själv av navelsträngen med en sten och återvänder med sitt jämrande barn

på ryggen till byn och arbetet. Fruktansvärt litet är antalet barn i skolan. 70.000 av 900.000. Kan man då förundra sig över att de arabiska "häxorna" och spågummorna förtjäna pengar? Att på 38 födelser på 1000 invånare tjugo till tjugofem barn dö i de båda första levnadsåren och att bland de överlevande endast var femte pojke blir tillräckligt stark för att kunna göra sin militärtjänst?

Men det är inte bara de färgade kvinnliga lantarbetarna som leva i sådana förhållanden. Från Moseldepartementet berättas att arbeterskorna på fältet i genomsnitt dricka en halv till en liter brännvin per dag och att den enklaste bekvämlighet saknas för moder och barn. Ju avlägsnare platsen ligger dess mer despotisk är också prästernas makt. Dagliga kyrkobesök, annars kungöres namnet från predikstolen.

I ett skimrande pärlbroderi växer dukens blommor fram under den franska brodörens flitiga fingrar.
(Alla dessa bilder ur La France Travail).

Sjuka barn skickas inte till läkaren — utan släpas till undergörande källor, eller när det allmänna skall ge hjälp visar man dem till vallfartskapell.

Konferensen hörde på dessa dokument av mänskligt lidande upprörd och gripen. I den enhälligt antagna resolutionen fordras skydd för kvinnliga lantarbetare, rådgivning för mödrar, bättre skolor, församlingshus, hushållsskolor. Först sedan kan dessa "förutvarande husdjur", dessa kvinnor, som vid tjugo års ålder är rynkiga, tandlösa och insjukna, bli till mödrar för ett nytt lyckligt släkte.

Det andra stora ärendet på konferensen var kvinnans rättsliga ställning. Som föredraganden fungerade de båda advokaterna Germaine Quignon och Simone Weiller.

Berättelsen inskränkte sig till kvinnornas rättsliga ställning i medborgerligt och straffrättsligt avseende. Code Napoléon, som var ett uttryck för den segrande borgerliga revolutionen, representerade samtidigt den napoleonska gestaltens segerberusade manlighet. Man behöver bara peka på den beryktade satsen: Fastställandet av faderskapet är förbjudet (*La recherche de la paternité est interdite*). Först efter ett århundrade, 1912, tilläts efterforskandet av fadern i vissa fall.

Men även i dessa fall dömde domstolarna inte sällan på det gamla sättet. Hur viktigt är det inte därför att få fastställandet av faderskapet allmänt påbjudet? Hur många fosterfördrivningar med dödlig utgång, hur många barnamord skulle inte kunna undvikas. Vi ha endast tagit med denna enda punkt ur berättelsen. Denna går igenom paragraf efter paragraf, som rör de franska kvinnornas rättsliga omyndighet — så vitt de äro gifta. Ty det märkvärdiga är att den ogifta, barnlösa kvinnan inte står efter mannen i något avseende med undantag för rösträtten.

Det är omöjligt att behandla denna omfattande verksamhetsberättelse i hela dess omfattning. Blott ytterligare ett argument som framfördes skall här tas upp. Man hör ofta att i praktiken är det inte så farligt med kvinnans tillbakaträngande genom dessa "kvinnoparagrafer", ty den franska mannen lär vara bättre än den lag, som han har stiftat till sitt skydd. Det är möjligt. Men har lagar någonsin stiftats mot de godmodiga, de eftergivna, de kloka och dugliga? Ha de inte snarare riktats mot våldsdådare och tjuvar? Den föredragande läste upp en lång lista med önskade förbättringar, som skulle föra till den absoluta jämlikheten mellan könen. Hennes blick var därvid riktad mot öster, mot Sovjet-Ryssland, som om hon ville säga att blott ett socialistiskt samhälle kan skänka kvinnan hennes rätta andel i frihet och rätt.

Vi se att de franska kamraterna ha utfört ett gott arbete på sin konferens. De försöka luckra upp marken på landsbygden, där i en icke alltför avlägsen framtid den socialistiska kvinnorörelsens sådd skall spira upp rikligt. Tiden går framåt, framåt även i Frankrike. Och i dessa upprörda tider måste kvinnan som aldrig förr stå vid sidan av sin man, som kämpar för henne och hennes barn för en lyckligare värld.

Marianne POLLAK

T E R R O R

är ett ord, som man så ofta sett använt i pressen, att det förlorat en hel del av sin spets. Man glider över det och det gör knappast längre något intryck. Man måste själv ha upplevat en period av terror, man måste ha känt något av hel- eller halvlegalitetens nervspänning och fruktansvärda tryck för att förstå vad det ordet innebär. Men — när man kommer som utländsk journalist upplever man detta för 8—10 dagar. En befolkning som lever "under terror" kan inte komma undan, för den räcker det månad efter månad, år

Flickor och pojkar tvingas in i de nazistiska organisationerna.

efter år, utan avspänning och vila. Ett ständigt osäkerhetstillstånd.

Bättre illustration till ordet "terror" än i Danzig dagarna omkring den 7 april, då nyval skedde för fristaten Danzigs "Volkstag" (d. v. s. senaten), kan man inte önska sig. För att man riktigt skall ha bakgrunden klar, bör man göra klart för sig, att Danzig är en fri stat med ungefär $\frac{1}{2}$ million invånare, att den har en konstitution som är precis lika demokratisk som hemma i Sverige och vidare att denna konstitution — d. v. s. befolkningens medborgerliga rättigheter o. s. v. — garanteras av Nationernas Förbund, som är representerat av en kommissarie med ständigt säte i Danzig.

Det skulle föra för långt att här redogöra för de politiska partierna och de utrikespolitiska constellationerna i samband med Danzig. Jag nöjer mig med att säga att nationalsocialisterna vid de föregående valen lyckades skaffa sig en majoritet på 51 % och att de denna gång satte som sitt mål att skaffa sig två tredjedelars majoritet. Med två tredjedelar skulle de ha möjligheter att genomföra en författningsändring: d. v. s. att officiellt införa Hitler-diktatur och återförena landet med Tyska Riket.

Man kan förstå att nationalsocialisterna inte skulle sky några medel för att nå detta mål. De hade — och har fortfarande alla officiella maktmedel i sin hand, de har trängt in i alla statliga och kommunala institutioner; rättsväsende, undervisning, kommunikationsmedel är verktyg i deras händer. De har rapportörer i posten, telegrafan, vid telefon... När alla dessa möjligheter förenas med en sammanbiten vilja att till varje pris lyckas och denna vilja är uttryck för en mentalitet som den nationalsocialistiska — ja då är terrorn där.

Jag skall inte uppehålla mig vid hur valpropagandan för de sex minoritetspartierna undertrycktes. Inte heller vid hur icke nationalsocialistiska valfunktionärer misshandlades då de vägrade att frivilligt träda tillbaka från sina befattningar. (En släpade man vid fötterna ner för en stentrappa: han låg 6 dygn medvetlös med brott på skallbasen.) Inte heller hur väljarna tvingades att välja öppet inför ögonen på uniformerade SA, vilka kontrollerade valsedeln innan den stoppades ner i urnan...

Och ändå — man förstår inte ordet terror förrän man sett den utövas på vanliga, enkla människor, och sett hur den verkar i små anspråklösa hem. Har man sett det en gång så glömmar man det inte!

Det var dagen efter valsöndagen, som jag fick se fascismens verkliga ansikte. Det var i de små byarna Paswak och Stutthof några mil utanför Danzig. Vi reste dit ut, en socialdemokratisk senatsdelegerad och ett par arbetare, som flytt in till staden förra natten och som nu ville ut igen för att se efter hur mycket som var kvar av deras hem.

Och det var inte mycket kvar mer än väggarna! Som vansinniga hade SA farit fram i de små fattiga hemmen. Hus bredvid hus stod där med gapande fönster och sönderslagna dörrar. Och inne på golvet låg, i små oigenkännliga smulor, allt det som det behövts år av försakelser och omsorg för att skaffa ihop: hustruns syltburkar, allt porslin och glas, en blommig soppskål, en lampa, ett snidat gökur, tydligen en av hemmets få dyrgripar, som en tung stövel trampat i, blomkrukor som tydligen använts att slå sönder en spegel med, alla byrålådor upprivna, linne och kläder i trasor... ett och annat lösbrutet stolsben, ett omkullvält klädskåp, en

Ett ungt par utanför sitt av nazisterna skövlade hem.

bit av en sönderriven gardin... Och mitt i rummet, där det regnat in under morgonen och där det tvärdrog genom de tomma fönsterhålen stod en ung kvinna med en snuvig baby på armen. Hon stod fullkomligt rädlös och stum inför det som en gång var hennes hem. I den byn var det en trupp på ett 50-tal SA under ledning av en "Sturmführer" som kommit på sina motorecyklar, gått från hus till hus under ett par timmars tid och så rest igen. Den natten sårades ett litet barn i huvudet av en trädstam som kördes in genom ett fönster i mörkret. En kvinna som väntade sin nedkomst inom de närmaste dagarna blev slagen med gummibattonger över armarna och i huvudet när hon ville fly med en ettåring på armen... En sjuk 75-åring undgick som genom ett under att träffas av revolverskott som regnade in genom fönstren... Och allesamman, som jag talade med, var enkla arbetare, blonda och blåögda, litet tafatta i sin förtvivlan och vanmakt och så fullkomliga lika våra svenska lantarbetare. Det var som om det skulle ha varit våra egna någonstans nere i Sörmland eller Roslagen, som drivits ut i skogen över natten med barn och sjuka.

Och polisen? (Ty SA och SS tillhör som bekant inte polisen!) Ja — man räknade med att en stor del av poliserna röstade med de socialistiska partierna där de hade möjlighet att rösta utan kontroll. Men att arrestera en SA eller att ingripa till förmån för något av deras offer det betyder det samma som omedelbart adjö för en polis i tjänst. Och adjö utan arbetslöshetsunderstöd och utan utsikt att någonsin kunna få en anställning inom någon av de institutioner där nazi har ett finger med. Det är därför som polisen blundar när nazi släpar stegar och stenar genom staden, och det är därför de verkar döva när någon skriker på hjälp i en mörk gränd. Och det var därför som polisstationen i närheten av "Bastion Ochs" i Danzig lade ner telefonluren med ett "Heil Hitler" när vi en kväll ville tillkalla dem sedan nazi slagit in 13 fönsterrutor medan vi satt och hörde på radio. Jag var själv med!

Den slutliga utgången av valen ger oss också något att tänka på: ty trots allt lyckades det inte nationalsocialisterna att erövra mer än 2 mandat och de 51 % majoritet kunde de inte skruva upp högre än till knappa 58 %. Under det oerhörda trycket, som omöjliggjorde så gott som all oppositionell propaganda, är det siffror som talar. De är bevisen för motståndskraften, övertygelsen och modet hos varje familj, varje enskild individ.

Viola W. MARKELIUS

MORGONBRIS HAR FUNNIT S. F: S NYA STJÄRNOR

FOLKETS KVINNOR SÖKER SINA NYA FILM-
IDOLER I RIKSDAGSKORRIDORERNA

Nu är riksdagsfestligheterna överstökade. Bland de hyllningar som kom riksdagen till del märktes ett antal gåvor av olika slag. Vi har också velat vara med på ett hörn, och den bästa gåva vi har kunnat fundera ut är att skänka vår lagstiftande församling ökad popularitet ute i landet. Varför skulle inte samma beundran kunna strömma professor Vestman och Fabian Månsson till del som Håkan Westergren och Sture Lagerwall, och varför skulle inte folkets stora massa kunna följa riksdagsdrabbningarna med samma intresse, som de nu ägnar serietabellen i fotboll?

I Morgonbris rundfråga i majnumret: Vad vet ni om riksdagen, framkastades ett förslag om propagandainstitut för den lagstiftande församlingen. Vi har tagit fasta på uppslaget och undersökt vilka möjligheter riksdagen har att göra reklam för sig. Propagandan avser inte att tvinga sig på valmännen utan den skulle snarare tillmötesgå de önskemål, som särskilt från landsorten framställs att få tillfällen att bättre följa rikspolitikerna.

Vilka medel stå då till buds? Ja, de effektivaste är filmen, radion, pressen och undervisningen anser de personer som vi frågat till råds.

Professor Westman, vars uttalande i Publicistklubben inspirerade till rundfrågan, finner det berättigat att riksdagen populariseras ute bland folket.

— En mycket ömtålig faktor är undervisningen i samhällskunskap, som om den sköts på ett ointressant sätt tar bort förhandsintresset och därigenom gör mera skada än nytta. Man får akta sig för att göra samhällsläran till ett torrt juridiskt system. I stället bör det påvisas hur lagarna skapas av livet självt, hur reglerna förändras, och utvecklingen aldrig stannar. Jag har försökt tillämpa dessa åsikter i den samhällslära, som numera finns fogad till Odhner och Westmans historia för realskolan, och genom en del exempel har jag försökt visa att lagstiftningen samtidigt som den ingriper i vårt liv, själv påverkas av oss och vår inställning.

— Skulle det inte kunna tänkas att barnen kände ett större intresse för riksdagen om man någon gång i skolradion

talade om de socialpedagogiska åtgärder som riksdagen beslutar. Barnen skulle säkert tycka att farbröderna blev mera levande om de hörde att det var riksdagen som hade äran av att ökade badmöjligheter beredes etc.

— Det skulle nog vara ett medel att redan från början passa in dem i sammanhanget. Jag vet exempelvis hur fullkomligt främmande livets alla förhållanden ter sig för de unga juris studeranden, som ändå skall ha till sitt yrke att med lagbokens hjälp reglera dessa förhållanden. Har de någon gång suttit i en bolagsstämma och känt sig som aktieägare blir genast intresset ett annat. Känner de unga sig som medborgare och delar av samhället så blir naturligtvis även deras intresse ett annat än den utomstående åskådarens.

— Hur skulle det vara om S. F. i sina veckojournaler på bio förde fram någon bild från ett verksamhetsområde, som hade blivit föremål för riksdagens särskilda intresse under veckans lopp, frågar vi undervisningsrådet Ruben Wagnson.

— Om riksdagen beslutar ett anslag för byggande av idrottsplatser så skulle alltså S. F. visa några bilder, som anknöt till detta och samtidigt påpeka att den saken avgjordes av riksdagen den eller den dagen. Och några instruktiva bilder från en barnavårdscentral eller dylikt skulle föras fram i anslutning till riksdagens beslut i en sådan fråga. Ja, det anser jag vara den absolut bästa vägen att sätta folk i direkt kontakt med riksdagens arbete. Orsaken till den bristande förståelsen ligger naturligtvis just i att det hinner förflyta så lång tid mellan orsak och verkan, att folk inte får det omedelbara sammanhanget mellan lagstiftningen och livsföringen klar för sig. 1925 filmades ett utskott som var på besök ute i Råsunda och gick i journalen över hela landet. Men det var ju inte i det syfte som här är fråga om. Skolutskottet som Värner Rydén satt ordförande i filmades 1927, men mig veterligt var det endast för arkivet. Man kunde också tänka sig en viss instruktionsverksamhet visavi filmen. Sjukhusbilder från förr och nu skulle kunna illustrera den utveckling, som försiggått under senare tid. Vad undervisningen beträffar skulle filmen, använd på detta sätt bli en underbar samhällslära.

Vad radion beträffar, så lyssnar de högre skolklasserna på riksdagens högtidliga öppnande. Wigforss populariserade en gång riksstaten under en skolradiolektion. Men det är givet att här yppar sig utomordentliga möjligheter att få de unga med på ett helt annat sätt än vad den vanliga undervisningen kan åstadkomma.

Sist skulle jag vilja säga att det intresse som kan strömma riksdagen till mötes beror slutligen på den ställning, som riksdagen intar till folkets livsproblem. Det torde vara uppenbart att intresset har stigit, och vad landsorten beträffar, så finner man där verklig förståelse för de senare årens politik.

Redaktör Mauritz Västberg, som ökat den tidningsläsande allmänhetens kännedom om en del riksdagsledamöter genom artiklar i Social-Demokratens söndagsnummer under den innevarande riksdagsperioden, har också den uppfattningen att det inte är så farligt med landsortens okunnighet.

— Landsortstidningarna ägna större uppmärksamhet åt riksdagsreferaten än stockholmskollegerna och har dessutom personliga riksdagsbrev, som är direkt skrivna för respektive tidningars läsekretsar.

Radion vore ett ypperligt medel att hjälpa valmännen att

orientera sig i de aktuella spörsmålen. Nu har riksdagsmännen själva avvisat de motioner, som upprepade gånger föreslagit radiering av en del debatter, men det är väl bara en tidsfråga, när en ändrad inställning tvingas fram. För många år sedan hade Radiotjänst på Dagens Nyheters initiativ ordnat för en utsändning och inhämtat Herman Lindqvists tillstånd, men kamrarna råkade i sådant uppror att radieringen fick inställas. Nu senast har talmanskonferensen gått emot radioutsändning av riksdagens jubileumssammanträde.

Remiss- och dechargedebatterna följs med oerhört intresse på sina håll ute i landet, och här skulle invändningen om de många uttråkande longörerna mista sin betydelse. De, som sitter på riksdagsläktaren kan inte orka tillgodogöra sig allt, men de anser fördenskull inte besöket förfelat, och radiolyssnarna på landsbygden har samma förutsättningar att ryckas med som stockholmaren på läktaren. Somliga interpellationsdebatter skulle kunna bli mycket värdefulla ur rent upplysningssyfte. Jag har så ofta på landsbygden mött önskan om att genom radions förmedling få ökad kontakt med riksdagsarbetet att jag börjar tro att det är en mycket stor del av licensinnehavarna och valmännen, som ställer krav i denna riktning både på Radiotjänst och sina riksdagsmän.

Rektor Harald Elldin, som förestår Vår Gård, ger på vår fråga vad en studierektor kan rekommendera när det gäller att väcka och vidmakthålla intresset, följande svar:

— Jag skulle önska att folk studerade ekonomi. Det förefaller som om det vore den tillförlitligaste vägen att tränga in i många av de samhällliga spörsmålen. Statskunskapen skänker nog intresse för riksdagen men måste naturligt mest röra sig med de parlamentariska formerna. — Frågan är om ej genomsnittsmänniskan mera lockas att ta reda på själva problemens behandling. Även om de ekonomiska studierna inte för till omedelbart intresse för riksdagen så ge de i alla fall större förutsättningar att fatta sammanhangen mellan den enskilda personen och de lagar, som reglera samhällslivet och kan på så sätt leda till verkligt värdefull förståelse för riksdagens arbete.

Men var god observera en detalj! Jag har hela tiden resonerat om de människor, som i riksdagen ser en problembearbetande institution. Ty det finns gott om folk som betraktar riksdagen som filmen och teatern och har ungefär samma inställning till riksdagsmännen som de förra ha till filmdivor och teaterstjärnor. En riksdagskult är nog föga produktivt att uppamma. Men om man ville sätta sig in i de av riksdagen behandlade samhällliga frågorna, kunde säkert åtskilligt nyttigt åstadkommas.

Förre socialministern Sam Larson, som tycker att Morgonbris är en fin tidning, säger sig hysa den största tilltron till filmen och radion.

— Därnäst skulle jag tro på trevligare riksdagsreferat i tidningarna. Jag vet att många människor, som eljest skulle vara fullkomligt främmande för allt som har med riksdagen att göra, genom Opolitiska fruns kåserier i Dagens Nyheter har skaffat sig ganska stor inblick hos de lagstiftande. Jag menar inte att riksdagsmännen skall utmålas som några lustigkurrar, men jag tror att referaten måste göras personligare och lättare.

— Bör riksdagen över huvud taget populariseras, frågar Fabian Månsson och besvarar själv frågan nekande.

— Samhället består till en del av människor, som går helt upp i sitt arbete och endast möjligen vart fjärde år kan få något intresse för politiken. För dem är riksdagen en institution, som förstör deras pengar. Den andra gruppen, som består av arbetslös bourgeoisi, fruntimmer m. m. uträttar inte något produktivt arbete och har alltså inte den andliga kraft (andlig kraft kommer endast av produktivt arbete) som fordras för att följa med riksdagsarbetet. Och kan man inte följa med det riktigt (och det kan inte ens de flesta riksdagsmän) så skall man inte bry sig om halva försök. Därtill kommer att vi inte studera germansk rättshistoria i våra skolor, och utan kännedom om den är det lönlöst att försöka tränga in i riksdagens lagstiftning.

— Men det förefaller som om den negativa inställning mot riksdagen, som finns inom stora grupper, bäst skulle bekämpas genom att öka kunskapen på det här området.

— De demokratiskt fientliga riktningarna är övergående vansinnesyttringar, svarar herr Månsson. De gå fort över av sig själva. Det hjälper inte att mot en sinnessjuk popularisera riksdagen. Han måste ha lugn och läkas i fred. Nämndeman Svante Nilsson, som under vårterminerna är vaktmästare i Första Kammaren, tycker liksom överdirektör Sam Larsson att Morgonbris är en bra tidning och tror som de flesta på filmen och i någon ringa mån på radions förmåga att sätta riksdagen mitt ibland folket.

— Men vad jag skulle önska ta fasta på är det intresse som är till finnandes inom arbetarorganisationerna. Där diskuteras de viktigaste frågor, som riksdagen behandlar, och jag tror att man med framgång skulle kunna sätta igång med studiecirkel i aktuella riksdagsfrågor.

I dagarna lämnar den gamle amiral Lindman sin ledarepost inom högern. I en intervju talar han med saknad om det friska humör, som präglade debatterna förr och uppmanar till mera glädje och fart i politiken. Känns manne visan igen? När glorifierades ej den gamla goda tiden? I dagarna har ett steg i rätt riktning tagits ute i filminspelningsateljén i Sundbyberg, och den nya filmstjärnan är — amiral Lindman. I våra dagar, med dess komplicerade förhållanden på alla områden erbjuder rikenas styrelse så många dramatiska, mänskliga och till och med roande poänger att det är felaktigt att invagga människor i den föreställningen att det här rör sig om tråkiga och betydelselösa ting. Med alla till buds stående medel måste det negativa motas bort från alla fronter och samhörighetskänslan mellan folket och dess valda representation träda i högsätet.

MISSIONSHOTELLET

VIKTORIAGATAN 6 · GÖTEBORG

Enkelrum	fr. kr. 3:—
» med w. c., dusch, telefon.. »	» 5:50
Dubbelrum	» 6:—
» med w. c., dusch, telefon.. »	» 7:50

Samtliga rum med rinnande varmt o. kallt vatten.

Semesterhemmet för Lunds husmödrar.

NYA SEMESTERHEM FÖR HUSMÖDRAR

De socialdemokratiskt organiserade kvinnorna i Skåne ha i dessa vårdagar fullbordat den första och svåraste etappen på väg fram mot fullgörandet av en social gärning i detta ords bästa och tidsenligaste betydelse. I slutet av maj månad kunde nämligen Föreningen Semesterhem för Arbetarkvinnor i Skåne inviga sitt vackra, stora hem för att den 1 juni öppna dess gästvänliga dörrar på vid gavel för skånska arbetarkvinnor, som äro i stort behov av semester men ha ringa eller liten råd och utsikt att tillfredsställa detta behov. Semesterhemmet vid Krankesjön i Skåne torde komma att lösa många arbeterskors och arbetarhustrurs semesterproblem. För den ringa kostnaden av en krona och femtio öre om dagen får en sådan sommargäst tillbringa en vecka upp till fjorton dagar, i särskilda fall ända till tre veckor på hemmet. För den som saknar resurser att täcka ens dessa låga semesterkostnader finnas många möjligheter till ett semesterstipendium. Anmälningar och ansökningar om stipendier ställas till hemmets husmoder, fru Alma Lindahl, Skomakaregat. 1, Lund. Så några ord om hemmets tillkomst. Det började med att de socialdemokratiska kvinnoklubbarna här och var i provinsen för en del år sen började diskutera önskemålet att få till stånd ett vackert semesterhem för arbetarkvinnor utan valgörens hetskaraktär. Frågan fördes omsider fram på en distriktskonferens, som var optimistisk nog att tillsätta kommitté i ärendet och ge den i uppdrag att närmare utreda möjligheterna för att få till stånd ett dylikt hem. Konferensen var därtill så förutseende att den satte in just de rätta kvinnorna i kommittén, skånekvinnor med goda förbindelser och f. ö. gott allmänodöme och allt vad som behövs för att föra

Exteriör av Skånekvinnornas semesterhem vid Krankesjö.

en sådan sak i hamn. Kommittén satte i gång, började samla in medel och fick in medel från provinsens många olika arbetareorganisationer, vidare från en del ideella föreningar samt från en mängd enskilda, såväl arbetsgivare som andra intresserade, inte minst från arbetarkretsarna själva. Postanvisningar på en krona upp till hundralappar hittade vägen till kommittén, som vidare i tidens fullbordan satte sig i förbindelse med Pensionsstyrelsen, varifrån den fick det beskedet, att om kommittén själv kunde lägga 6.000 kronor på bordet en viss dag, skulle Pensionsstyrelsen lägga 4.000 kronor bredvid. Sagt och gjort. Det sista erforderliga postanvisningsbeloppet kvitterades ut i elfte timmen, och de 10.000 var klara.

Under tiden ombildades kommittén till Föreningen Semesterhem för Arbetarkvin-

nor i Skåne, vari vem som helst kan söka medlemskap mot en engångsavgift av 5 kronor (för korporationer 10 kr.). Och så började man se sig om efter fastighet. Den som söker han finner och föreningens verkställande utskott fann en vacker dag rätta platsen, en idealisk, rymlig vinterbonad villa i en furudunge vid stranden av Skånes fagra och berömda fågelsjö, Krankesjön i närheten av Revinge. Villan var frestande, men räckte de 10.000? I allra sista stund lyckades föreningen erhålla ytterligare 5.000 kronor ur Kronprinsessan Margaretas minnesfond, och därmed var saken definitivt klar, köpenkontrakt undertecknades och Föreningen Semesterhem för Arbetarkvinnor i Skåne tog Tallhem i besittning.

Och nu står, som sagt, det vackra och hemtrevliga semesterhemmet redo att ta emot

sina första sommargäster. Det finns många badorts- och sommarpensionat med ordinarie priser som inte kunna mäta sig med detta i trevnad och komfort. Som prick över i'et står husmodern själv, Alma Lindahl. Att hon ställt sig till förfogande torde få räknas som ett verkligt lyckokast. Med sitt varma, hjärtegodare och behagliga väsen utgör hon ytterligare en säker borgen för, att sommargästerna komma att trivas och ha det gott och bra på hemmet. Önskemålet för dagen är nu närmast, att just de kvinnor, som initiativtagarna framför allt haft i tankarna, när de började arbeta för hemmet, komma dit för att vila upp sig och hämta nya krafter. Sker så, då kan de socialdemokratiska kvinnorna i Skåne i sanning känna sig nöjda med detta sitt verk.

LEI

(Se vidare sid. 34.)

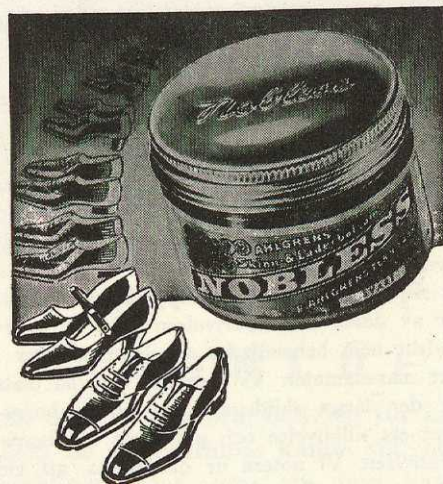
MORGONBRIS LÄSARE DISKUTERA

HUR GÖRA KVINNORNA SOLIDARISKA?

Eva låg vaken. Det var omöjligt att somna. Hon hade varit på ett möte, där man diskuterat den nu så aktuella frågan, som debatteras i sällskap och föreningar, såväl framstegsivrande ungdomsklubbar som traditionsvänliga husmodersföreningar — befolkningsfrågan. Här hade nu Eva fått till livs många sanningar, även en, som hon förut hört från vänkretsen, direkt riktad mot henne själv. — Hur var det H. C. Andersen sa? ”Därpå kan du känna igen dina verkliga vänner, att de säga dig obehagligheter.” — Sanningen ifråga var den, att orsaken till de många barnlösa äktenskapen är bekvämlighet och ovilja mot moderskap. Eva var barnlös, inte av detta skäl, utan på grund av omständigheter, som det ej stod i mänsklig makt att övervinna. Vad hon lidit av detta visste ingen utom hennes man, och att även han led ökade hennes börda. Den gamla föreställningen att barnlöshet var en Guds straffdom — för vad? — kom över henne ibland. Hur var det Kajsas lilla tös sagt för lite sen? ”Mamma, tycker inte Gud om oss längre?” ”Varför tror du det”, hade Kajsa frågat. ”Jo, han ger oss inga fler barn”, svarar den lilla fyraåringen. Ofta hade hon lidit av mindervärdighetskänslor, när hon varit tillsammans med väninnor, som välsignats med barn, och därvid känt sympati för sina barnlösa medsystrar i Hitler-Tyskland, känt sig stå utanför som de. Ibland hade hon intet kunnat undgå att göra den reflexionen, att den moderlighet, som dessa mödrar berömde sig av, inte sträckte sig längre än till de egna teningarna. Eva hade tänkt sig, att den som själv upplevat det fysiska moderskapet i alla dess faser, måste sedan känna en moderlighet i vidare bemärkelse, moderlighet inför allt levande, samhällsmoderlighet. Att så icke alltid var fallet, såg hon ofta bevisat. Det stod väl i samband med kvinnors brist på solidaritetskänsla, tänkte Eva vi-

dare. Själv hade hon, därtill beväkt av blicken i ett par stora, vädjande ögon i ett smalt litet barnaanlete, tagit ett fosterbarn.

Nu skulle väl hennes vänner se, att hon åtminstone inte var bekväm. Och visst blev Eva strax föremål för ett välvilligt intresse, ja, hon förstod, att det var välvilligt menat. En påstod, att Eva var på tok för snäll mot den lille, en annan förmanade henne för att hon ej valt barnet med större hänsyn till arvsanlagen etc. — Allt detta bar Eva med jämnmod, ty hennes erfarenhet lärde henne, att det enda raka är att följa sitt samvetes bud och inte omdömen av utomstående, som oftast döma handlingen utan att veta orsaken till den. Men hon tänkte på andra, mindre härdade än hon. Hur var det en annan fostermor, fru N., beklagat sig för ett par dar sen? Hon hade tagit sig an en liten flicka, vars

Ahlgrens NOBLESS

En skokräm som är populär

Lättblankande... billig...
dryg... välgörande för
lädret — det är klart att
Nobless måste vara popu-
lär. Har Ni ännu ej använt
den — köp en burk i dag.
Det är kvalitet i varje
Nobless-burk. Vi ha 25 års
erfarenhet att bygga på.

Nobless tillverkas blott i en
kvalitet — den högsta. Trots
stegrade priser å ädelvaxer
säljes Nobless till oförändrat
pris: 35 och 45 öre pr burk.

F. AHLGRENS TEKN. FABRIK A.-B., Gefle.

mor ville hemlighålla sitt moderskap. Fru N. hade skött barnet samvetsgrant och kärleksfullt, det visste Eva, och den lilla växte och trivdes och återgäldade fostermoderns omsorg med synbar tillgivenhet. Men så hände sig, att den verkliga modern blev ångerköpt och ville ha tillbaka sitt barn. Fru N. kunde inte neka, fast det kändes så svårt att lämna det ifrån sig. ”Det var ändå inte det värsta”, hade fru N. sagt, ”det var bra mycket svårare att sen få höra, att jag inte fick ha barnet för att jag hade misskött det. Jag har fått reda på, att den som utspritt detta är en fru, som jag aldrig talat vid, som aldrig varit inne i mitt hem och som jag aldrig haft något att göra med.” Eva hade invänt, att då var det ju inte så mycket att fästa sig vid. Ja, men folk tror på förtal så lätt, och det finns ju personer, som ha ett rent sjukligt intresse av att sprida såna nyheter. Jag törs faktiskt inte ta något fosterbarn vidare, hur gärna jag än ville, och inte vill jag råda andra att göra det heller, slöt hon. På allt detta låg Eva och tänkte, och så kom det för henne, att det var precis som en spalt ur ”Folkets röst”. Ja, varför inte skriva om det — men det skulle då bli till Morgonbris. Inte för att dess läsekrets är särskilt intresserad av skvaller och förtal, utan för att visa, att det ännu finns mycket att göra, innan alla kvinnor bli upplysta, vidsynta och solidariska med varandra. Detta har ju alltid varit ”Bris” strävan att vidga vår andliga horisont och peka på högre mål, som äro mera värda vårt intresse än vår nästas små privata angelägenheter.

Bara ett fruntimmer.

S E M E S T E R

Till Morgonbris!

Ända sedan Morgonbris för ett par år sedan genom sin intressanta utredning bevisat att begreppet semester knappast inte existerar för arbetarhustrur, eller i varje fall för ytterst få, har jag haft en idé, som ständigt återkommit i min hjärna och krävt att jag åtminstone skulle försöka göra något för att få den realiserad.

När det gäller semester för arbetarklassens husmödrar är det naturligtvis så att det för en del är ytterst svårt att lösa problemet, men säkerligen

skulle det kunna lösas för många, många, om vi bara inte levde vårt liv så slentrianmässigt. Husfaderns inställning spelar naturligtvis en stor roll. Jag tror att det är nödvändigt att få in i det allmänna medvetandet den föreställningen, att semester för arbetarhusmodern, liksom för andra människor, är någonting som är i högsta grad önskvärt.

Att hamra in detta i det allmänna medvetandet går naturligtvis inte fort. Men ett bra sätt tror jag vore att få hjälp av pressen, speciellt då arbetarpressen, och nu kommer jag till mitt förslag:

Låt Morgonbris och alla socialdemokratiska tidningar (enligt min mening möjligen även andra inom arbetarrörelsen) under exempelvis månaderna maj—juni—juli innehålla en liten "blänkare" av t. ex. följande innehåll: "Även husmodern behöver semester!" "Försök att ordna med semester för husmodern!" eller dylikt. Vi äro ju vana vid att våra tidningar har blänkare av följande lydelse t. ex. "Sanda trottoaren!" Låt icke barnen leka på körbanan! Säkerligen ha de en stor suggestiv verkan. Nog skulle våra tidningar likaväl ha plats för föreslagna blänkaren här. De andra tidningarna (åtminstone de socialdemokratiska) borde göra det på förslag från Morgonbris. Helst borde den införas ofta. Alma SVÄNSSON-ÅGREN, Eskilstuna.

HUSMÖDRARNA KUNNA EJ SITT YRKE

Till Fru HULDA FLOOD, Morgonbris, Stockholm.

Lyckligtvis är jag i dag litet förkyld och gick ej som jag annars brukar till kyrkan, utan tänkte höra radio och därför kom jag att åhöra "Nutidskrav på hemkvinnorna". Tack!

Och jag tyckte mig där bakom höra hur en god kvinna önskar rätta till och stödja andra kvinnor. Just i denna sak har jag mycket länge försökt finna ett språkrör.

Allt detta talar jag om för att bedja Eder försöka inse vad jag menar med att besvara så här. Ty en gapande lucka, som ingen utåt fyller, förefinnes. I studiecirkel, i radioföredrag, i det dagliga umgängeslivet, t. o. m. bland allt för många av mina egna, annars högst dugliga kollegor. Jag är skolkökslärarinna och hör genom mina elever och anställningar till både hem- och utekvinnor.

Husmödrar kunna ej sitt eget yrke, efter nutidskrav, och detta ej blott husmödrar utan var människa har behov av ett visst vetande angående sin födas sammansättning m. m.

Numera få alla flickor dock en liten inställning åt detta håll i skolan. Men jag minns hur för ej så länge sedan min styvmor, som dock varit lärarinna, sade: "Ibland säger de att grönsaker är viktiga och ibland att de ej har högt näringsvärde."

Just precis.

Och det är omöjligt att ens få en diskussion i gång om ej ett visst litet mått teoretiskt vetande går hand i hand med praktik.

Om jag ej hade mina händer mer än fulla av mina elever, skulle jag försöka mig på en studiecirkel i detta ämne. Alls icke åt bredden utan i höjden, kanske snarare djupet. Iwan Bolins "Vår föda" skulle utmärkt lämpa sig som utgångspunkt.

Och mycket annat hämtat direkt ur var enda människas livsföring!

Men ingenstans har jag sett förslag om en sådan cirkel och i intet radioföredrag förordas att kvinnor lära sig näringsämnen, dess sammansättning o. d.

J. K.

Sedan ett par år tillbaka arbetar inom en del av våra klubbar just sådana studiecirkel, som det här är fråga om, och med ledning av d:r Bolins bok "Vår föda". Red.

VITA BANDETS SMÅBARNHEM I UTVECKLING ENLIGT D:R AXEL HÖJERS LINJER

Som en följd av ett referat i Morgonbris i årets första nummer av ett föredrag, som förste stadsläkaren i Malmö hållit vid ett barnvårdsmöte i Ängelholm, i vilket referat även Vita bandets småbarnshem omnämndes, ha skrivelser inkommit från läkarna vid ett par av dessa hem. Skrivelsen från ett norrländskt hem behandlades av doktor Höjer i vårt marsnummer. Vi anse oss icke ha plats för den långa skildringen av Hälsingborgshemmets tillblivelse och avtrycket ur läkareberättelsen. Vi notera ur densamma, att vid hemmets start år 1911 6 spädbarn och 2 mödrar mottogos; att barnantalet stigit till 60 och platserna för mödrarna på sistone till 7. Vi utläsa ur berättelsen, att hemmet befinner sig i utveckling enligt de linjer, som doktor Höjer förordade, och framföra hans beklagande av att den förkortade formuleringen av hans referat icke gjorde rättvisa åt denna utveckling.

Redaktionen.

DAMBINDAN
med bomull
Mjuk och behaglig

Kvalitetsvara till marknadens lägsta pris

Begär endast
PHONIX

12 st. 1: 15

10 st. 1: —

6 st. 0: 65

BREV FRÅN FINLAND

Värda all vår beundran äro kamraterna i Finland. Trots tryckta förhållanden och ytterligt begränsade resurser åstadkomma de stortartade ting. Därför utgöra deras brev alltid en källa till ny stimulans för oss:

Kära Morgonbris!

Det gläder mig att ni har slagit in på den praktiska linjen. Vi ha ju sedan flera år sökt oss fram på den, då vi varit övertygade om nödvändigheten att lära hennens kvinnor se sammanhanget mellan deras arbetsfält och samhället.

Vi äro just i färd med att arrangera en hemutställning, som skall vara klar om en vecka. Toveritaar (Finlands Morgonbris) utkommer med ett dubbelnummer, helt ägnat kapitlet hemkultur.

Det är underligt hur man får samma idéer samtidigt i olika länder. Vi ha således här redan planerat att lägga om annonssystemet på samma sätt, som Morgonbris. Vi skola försöka komma till Stockholmsmötet i augusti.

Er *Mima Sillanjää*.

Jag har länge närt ett personligt behov att tacka Morgonbris för den glädje tidningen beredde mig med skildringen av Paula Wallisch. I dessa hårda tider är det inte bara de allmänna nederlagen och besvikelserna, som störa ens sinnesjämvikt. För dem finns det en viss bot i övertygelsen, att det dock sist och slutligen äro tillfälliga och övergående, hur hårt det än må sitta åt, innan vi kommit därhän. Men för mig personligen har det djupaste lidandet varit samkänslan med de enskilda offer, vilkas öden kommit till min kunskap och så ofta inneburit något ohjälpligt och irreparabelt. En av dessa var just Paula Wallisch. Hur mången kväll i fjol efter de upprörande händelserna i Österrike gick inte mina tankar till henne i en smärtsam sympati, som berövade mig sömnen. Jag följde sedan med hennes vidare öden så gott jag kunde, och en stor fröjd blev det sedan för mig, då jag läste Paulas tappra hälsning från Brunn. Innerst var hon obesegrad, hennes eget liv inte förlorat. Men först Morgonbris skildring gav mig den fulla övertygelsen därom, därför var jag så glad och tacksam för den. Och här har Morgonbris alltså mitt senkomna tack.

Anna WIJK

Elin Bohlin (överst)
och Alida Ruuth.

Kära Hulda Flood — hur många gånger har du övertalat människor att åta sig uppdrag, som de helst ville slippa ifrån? Hur många gånger har du efter slutat hypnotiseringsvärv lagt dig till vila med en suck av lättnad: nå gudskelov, äntligen gick det! Hur många gånger har du tänkt: om bara de välsignade kvinnorna någonsin ville kasta sina hämningar överbord! Den här gången blev det Alida Ruuth, som ställde sig i gluggen. Hon är journalist på Norrländska Socialdemokraten i Boden, och när vi fick henne att bli ordförande i V.U., drog vi en suck av lättnad allihop, för henne litar vi på. Norrbottens socialdemokratiska kvinnodistrikt var alltså ett faktum, till både häpnad och glädje för oss alla, som varit med om att bilda det.

Två gånger sedan dess har vi mötts till distriktskonferens. Förra året samlades vi under dåliga auspicer. Vi åkte så att säga snålskjuts på den "manliga" distriktskonferensen, vi fick disponera dess lokal ett par timmar före den andra konferensens början, och vi hade alla den känslan, att man bara ville ha oss undanstädade så fort som möjligt. Och våra välsignade hämningar slog ut i full blom, när vi hade fullt av karlar i alla hörn, karlar som tittade i dörrn för att se efter om vi inte var färdiga snart, karlar som satt i bänkarna och ansträngde sig att inte visa, hur tafatta de tyckte att vi var... Nästa gång skulle vi hyra lokal för oss själva, det kom vi överens om.

Hade vi tappat sugen? Nej!!! Själva misslyckandet blev som en sporre för oss. Vi bet ihop tänderna och tog nya tag. Antalet klubbar ökades, och därmed också medlemsantalet. Det var kommunalval det året, partiet vann framgångar här och där i länet, och i tidningen skrev man, att valsegern till stor del berodde på "kvinnornas politiska uppvaknande". Ja, vi fick till och med in en och annan kvinna i stads- eller kommunal- eller kyrkofullmäktige. Vi var alltså på marsch, och karlarna var ganska nöjda med oss, fast vi ju var lite tafatta när vi skulle sköta möten och kongressa på egen hand.

Sen började vardagen igen. Vi höll våra möten på stadgade tider, vi försökte efter fattig förmåga rätta oss efter de direktiv och vänliga råd, som då och då kom från höga vederböran-

BITTER FEMINIST VAKNAR UPP OCH VÄDRAR MORGONLUFT

För två år sedan var Kvinnoförbundets sekreterare, Hulda Flood, här uppe i Norrbotten för att försöka organisera de socialdemokratiska kvinnorna. Det var inte första försöket. Jordmånen hade varit hårdarbetad förut, men den här gången lyckades hon. Varför lyckades hon just det året — 1933? Ja, jag hoppas Hulda Flood inte tar illa upp, om jag säger att hennes talemått vann halva segern, men den andra hälften kan hon tacka Hitler för...

Alltnog, Hulda for omkring från plats till plats i vårt jättestora län; överallt kom det folk till hennes föredrag, och överallt måste hon ha känt, att den här gången föll hennes ord inte direkt på hälleberget utan i en visserligen mager, men dock jordmån. På en del ställen var hennes hypnotiska makt så stor, att några kvinnor stannade kvar efter mötets slut och beslöt sig för att bilda en kvinnoklubb. Sen nickade hon uppmuntrande åt den nyvalda, blyga och försagda styrelsen och sa,

att det går nog bra, och sen for hon. Men de kvarvarande kände sig, bokstavligen talat, som om hon kastat dem i sjön och sagt: Seså, simma nu i land bara!

"Och i höst kommer jag tillbaka, och då ska vi bilda kvinnodistrikt!"
Nåja, den dagen, den sorgen, tänkte vi, men innan vi visste ordet av, var det höst, och Hulda var över oss igen som en olycka — fast en mycket välkommen olycka, det måste medges. Våra manliga kamrater hejade åt oss, allt vad de kunde. Vi visste att det fanns kvinnodistrikt i nästan vartenda län i landet — inte skulle väl vi norrbottningar vara sämre? Bara vi kunnat komma ifrån det välsignade styrelsevalet! Och verkställande utskott måste vi ju också ha, tre stackars olyckliga varelser, som måste vara beredda att bära hundhuvudet för allt som blev gjort och allt som inte blev gjort! Skulle verkligen nog många av oss vara tillräckligt modiga att på det sättet ställa sig i gluggen?

de i Stockholm, vi anordnade minnesfester och jubileumsfester, vi lärde oss tal och verser utantill, vi spelade sketcher och kokade kaffe och var så trevliga och vakna vi kunde. Och vi tillsatte en — naturligtvis motvillig — studieledare, som skickade ut cirkulär och uppmanade oss att bilda studiecirklar. Ja, vi tog ett krafttag där också, fast nog var det med bävan vi tog itu med föreningskunskap och kommunalkunskap och annat krångligt, som man måste vara hemma i, om man skall anses politiskt vaken.

Alltnog — vi lydde order, så gott vi kunde. Men ändå slapp vi aldrig ifrån känslan av att vi borde ha gjort mer. Somliga möten fick vi ingen enda ny medlem. En annan gång kunde det hända, att det blev klen resultat av ett agitationsmöte, som vi hoppats mycket av. Ett par tre medlemmar råkade i luven på varann för någon privatsaks skull, och så uteblev de från mötena för att inte riskera att träffa antagonisterna där. Ett par medlemmar gick helt enkelt ur klubben, "för det var inget trevligt på mötena". Det kom andra medlemmar i stället, förstås, men ändå sörjde vi de förlorade fåren och tänkte, att om vi gjort *a l l t v a d v i k u n n a t*, så hade de kanske inte gått... Och då och då uppök, som ett ledmotiv i vår symfoni av missmod, den gamla klagan och undran över att "pamparnas fruar" alltjämt höll sig utanför. I husmodersföreningen var de med, men vi var inte fina nog, förstås! Men bit ihop tänderna och ta nya tag! Kom ihåg, att Rom byggdes inte på en dag!

När vi så samlades till vår tredje distriktskonferens — som hölls under påskhelgen i Luleå — kunde vi trots allt glädja oss åt större medlemsantal och ökat antal klubbar. Vi hade en verksamhetsberättelse på flera, flera sidor, och dagordningen såg riktigt vederhäftig ut, med motioner och allting. Och vi skulle kongressa i timal, utan några karlar som jagade på oss, och sedan skulle vi ha både instruktionskurs och talarkurs. Det hela tog sig faktiskt inte så puckelryggigt ut! Och bäst av allt — Hulda Flood har kommit hit för att se efter hur detta distrikt, som väl är en av hennes yngsta telningar, lyckats klara sig i land. Observera, att Hulda Flood har en helt annan mission att fylla vid ett sån't här tillfälle, än när partistyrelsen skickar ut *s i n* sekreterare för att

närvara vid en distriktskonferens. Hulda, hon får vara som ett slags korkdyna, som vi griper till ibland, när vår egen simkonst inte räcker till. Vid konferensens början såg allt ut att bli det gamla vanliga. Fast vi hade egen lokal, så hade naturligtvis en massa karlar kommit dit för att höra på oss. Vi visste ju att de kommit av idel intresse och välvilja, men deras blotta närvaro var nog för att våra hämningar skulle göra sig påminta. Men "tredje gången gillt" heter det. Det *f i c k* inte bli fiasko den här gången också!

Det blev det inte heller. Konferensen gick faktiskt från klarhet till klarhet. Allra bäst blev den förstås, sedan karlarna övergivit oss för att gå till egen konferens, som började senare än vår. Men långt innan dess kunde man märka, att vi nu äntligen fått litet av den frimodighetens anda, som vi så länge saknat. Och vi arbetade i två hela dagar; det fanns inga döda punkter, utan vi hade full speed hela tiden. Nej, den här gången blev det inget fiasko.

Det fanns en gammal inbiten feminist med på konferensen — jag kan så gott bekänna att det var jag själv. För att slippa använda det otrevliga pronominet "jag" ber jag att i det följande, då jag måste dröja litet vid min personliga uppfattning, få kalla mig feministen.

Feministen har varit med i partiet i över tjugu år, eller precis lika länge som hon bott i det avlägsna Norrbotten. Och under denna tidrymd har hon försökt att, som det heter, avlyssna stämningen inom partiet, både hos männen och kvinnorna. Och sanningen att säga — hon har känt sig litet ensam i sin feminism, åtminstone inom Norrbotten! Hon har känt sig som en sparv i tranedans.

För att det inte ska bli någon tvist om ord vill feministen klart säga ifrån, vad hon menar med feminism: kvinnans krav på likställighet med männen på samhällslivets alla områden, icke minst det ekonomiska. Det vill säga de rättigheter och skyldigheter som folk i gemen säger att kvinnorna redan har, men som feministerna lika envist säger att de inte har!

När männen inom partiet säger och skriver, att det är nödvändigt att få kvinnorna med i arbetet, har feministen alltid känt sig frestad att fråga: *v i l k e n s o r t s k v i n n o r*? Ja, feministerna tycks man betacka sig för, och man kan ju gott göra det i

fortsättningen också i den glada förvisningen om att det alltjämt finns ett mycket större antal kvinnor, som gudskelov inte är feminister. För detta mera lätthanterliga flertal tycks det vara, som man tillrättalägger sin agitation bland kvinnorna.

Jag citerar här några rader, som stod att läsa i en partitidning härom dagen. En känd socialdemokrat, en av pamparna i vårt län, skriver där följande: "Då det gäller att väcka kvinnorna till politiskt intresse så måste man, enligt min mening, förfara med större psykologisk skarpblick än som mången gång sker. Från mina många års agitationsfärder har jag en stark känsla av att om man kommer ut till kvinnorna med en propaganda av den gamla 'kvinnoakstypen' med tal om speciella kvinnofrågor och med framhävande av att nu ska vi välja kvinnor till olika uppdrag, så vinner man inte mycket."

Sådana är alltså kvinnorna här i Norrbottens bygder! De vill inte höra talas om att det finns speciella kvinnofrågor, de vill inte bära något ansvar, de har inga initiativ att ta. Men ändå ska man agitera bland dem och skärpa sin psykologiska blick för att få dem med i partiet! Feministen kan inte låta bli att fråga: vad i herrans namn ska de göra där? Gör de inte sin tjänst som valboskap precis lika bra, om äkta mannen lägger in deras röstsedel i ett valkuvert och sen går till vallokalen ensam? Eller ska de in i våra kvinnoklubbar för att männen ska få ännu bättre tillfälle att konstatera, hur bakom kvinnorna är i föreningslivet?

Det finns inga speciella kvinnofrågor, säger man, eller de kvinnor, som man anstränger sig att få med i partiet, vill i varje fall inte höra talas om sådana frågor. Feministen ber så mycket om ursäkt, men det finns dock en speciell kvinnofråga, som varit aktuell de senaste åren och är det fortfarande, eftersom den ligger under utredning i riksdagen: frågan om gift kvinnas rätt till förvärvsarbete.

Hur är det — har den svenska socialdemokratin någonsin visat klara färger i den frågan? Ja, var de ledande männen står, det vet man ju något så när — men har man någonsin givit bestämda direktiv åt alla dem, som representerar partiet i styrelser och nämnder och privatföretag? Feministen för sin del kan inte erinra sig annat än att färgerna varit betänkligt suddiga...

ÅRSKONFERENSERNA

Ett kvinnodistrikt där det endast är två år sedan de första klubbarna bildades, och som nu är uppe i över tusen medlemmar, är något ganska enastående. Det är Ångermanlands distrikt, som visar en så hastig frammarsch. Det dröjde länge innan de manliga partivännerna i Ångermanland blevo så pass intresserade av den kvinnliga medlemsvärvningen att de ville hjälpa till att göra något för saken. Men det behövdes endast att deras likgiltighet gav med sig en liten smula, så blev det full fart med detsamma. Kvinnorna gingo tydligen bara och väntade på att få komma i arbete.

Vid den årskonferens som hölls i påskhelgen meddelades att under det sista året medlems-siffran höjts med över 300. Klubbarnas antal var då 19, men bara ett par dagar senare räknade man 20 klubbar.

Sandslåns kvinnoklubb hade nämligen gjort vissa förarbeten vid Marieberg för en klubbs bildande, och efter konferensen hade ett möte ordnats, vid vilket pricken sattes över i'et, och klubben konstituerades. Den fick namnet Bjärträ kvinnoklubb.

Konferensens förhandlingar präglades av livaktighet och intresse, och i samband med detsamma hade även talarkurs anordnats. Vid talarkursen ådagalades att distriktet har goda resurser att sätta in i agitations- och upplysningsarbetet. När de nya talarna väl komma i farten så dröjer det nog inte länge förrän även det andra tusentalet medlemmar är överskridet. Man har för övrigt en lång rad platser på önskelistan, där man inte bara önskar, utan är tämligen säker på att klubbar kan bildas.

Kan sedan det inre stabiliserings- och studiearbetet hålla jämna steg med den yttre utvecklingen, så går distriktet en löftesrik framtid till mötes.

Västmanlands läns kvinno-distrikt har likaså haft sitt årsmöte. Konferensen öppnades av distriktets ordförande fru Agnes Söderquist som erinrade om att det var distriktets 15:de konferens, gjorde i detta sammanhang en överblick över de gångna årens arbete och de resultat som vunnits, resultat som dock inte voro så stora att det gav anledning till vila och stillastående utan som tvärtom visade hur mycket som ännu återstod både av obruten mark, fostran och

Västerås klubbens talkör debuterade nyligen med framgång.

upplysning. Konferensens inbjudna gäster: från partidistriktet, hr Henry Karlsson, från ungdomsdistriktet, Einar Jonsson och från förbundsstyrelsen fru Beda Jansson, hälsades välkomna, varefter till konferensens ordförande valdes fru Elma Andersson, Skultuna, och till sekreterare fru Math. Groth, Västerås. Hr Henry Karlsson framförde partidistriktets och Västmanlands Folkblads hälsning och lyckönskan till konferensen erinrande om det gemensamma i arbetet inom partiets olika avdelningar, och att samarbetet knyts allt fastare mellan dem.

Fru Beda Jansson, Stockholm, tackade å förbundsstyrelsens vägnar för det arbete som nedlagts inom distriktet, erinrade också om den skillnad i våra möjligheter nu och då vår rörelse började.

Hr Einar Jonsson framförde ungdomsdistriktets hälsning, ungdomsrörelsen är ju en rekrytskola för partiet och dess olika avdelningar och de unga skulle vara glada över litet mer intresse från de äldre partimedlemmarnas sida. De unga kvinnornas intresse för arbetarrörelsen tilltager allt mer och det vore endast till ömsesidigt gagn om bekantskapen och samarbetet blev mera ingående. Härefter övergick man till de egentliga förhandlingarna. Verksamhetsberättelserna för vilkas innehåll tidigare redogjorts godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Styrelsen fick i uppdrag att om möjligheter fanns ordna ett sommarting instundande sommar. Styrelsens förslag om, dels en våragitation bland en del arbetarkommuner dels också en omfattande agitation med instruktionskurs under hösten godkändes. Likaså godkändes styrelsens förslag om gemensam resa till Nordiska kvinnomötet i Stockholm under sommaren.

Efter intagen lunchrast behandlades Befolkningsproblemet. Frågan inleddes av fru Beda Jansson som varnade för den panikstämning och den nervositet som gripit omkring sig hos en del. Frågan är för allvarlig för att behandlas med upprördhet. Vi måste dock bli medvetna om orsakerna till den kris som uppstått och med all kraft medverka till sådana förhållanden i våra samhällen och i vårt land att de människor som bygga och bo och som sättas in i tillvaron kan känna trygghet för sin existens och trivsel med sin tillvaro. Efter en ingående diskussion sammanfattades synpunkterna i följande uttalande:

Befolkningsproblemet och de frågor som stå i samband med detsamma bör ingående och allvarligt beaktas av kvinnoklubbarna.

Freds-, bostads- och försörjningsproblemen böra ägnas största uppmärksamhet. Klubbarna måste målmedvetet och kraftigt stödja den socialpolitik som det socialdemokratiska partiet strävar att genomföra.

V. U. och styrelse omvaldes. Även revisorerna omvaldes.

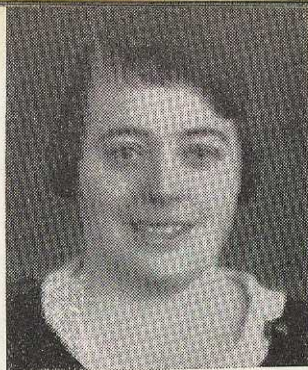
Hr Ake Sundstedt från Surahammar lämnade en del upplysningar om Unga Örnars verksamhet.

Konferensen som pågick hela söndagen var synnerligen givande och bevistades hela dagen av omkring 200 klubbister. 13 klubbar voro representerade med 24 ombud. Konferensen avslöts vid 6-tiden med ett kort tal av distriktets ordf.

På lördagskvällen hölls distriktets sedvanliga kamratfest som blev en samvaro mellan partifolk som sent skall glömmas av deltagarna. Ramnäsklubbisterna hade nedlagt ett berömvärdt arbete såväl för konferens som för festligheterna.

Västmanlands läns kvinno-distrikt har haft en intressant konferens.

Katrineholmsklubbens styrelse. I mitten den sympatiska ordföranden Malin Karlsson.

FRAMGÅNGSRIK

Katrineholms soc. dem. kvinnoklubb har med anledning av förbundets 15-årsjubileum anordnat en synnerligen lyckad agitationskampanj med fru Maj Jönsson som talare. Föredrag hölls därvid i Strängsjö, Julita och Katrineholm. Man kan utan överdrift säga att resultatet blev lysande. Enbart i Strängsjö tillfördes arbetarekommunen på platsen 20 nya kvinnliga medlemmar, och förutsättningarna för bildande av en kvinnoklubb därstädes äro inte uteslutna. Beträffande klubbens verksamhet i övrigt, må nämnas att alltsedan Internationella kvinnodagens firande i mars 1933 har klubben oavbrutet gått framåt och

Annonsörer i GÖTEBORG:

Permanent 10 kr.
under garanti med originalolja

Elektr. kamond. 1:50
Klippn.o.tångond.1:50
Champ. m. mise en plis 1:50

Tel. 16516, 16517.

Fransiska's Frisersalonger
Kapellplatsen 2. Kapellgatan 10

Hushållsskolan Margareta
Nya Allén 1 • 1:a klass Matsalar

Vardagar: Frukost 8,30 f. m.—12,30 e. m.
Middag 2—6 e. m.

Sön- & Frukost 9,30—11 f. m.
Helgdagar: Middag 2—5 e. m.

Butik: Elever emottages.
PARKGATAN 2 FESTVÄNING

Gillblads
damernas magasin

**Köp modernt —
Köp billigt —
Köp i »TEXTIL»**

TEXTIL

SPECIALAFFÄR FÖR TYGER - 32 KUNGSG. 32, GÖTEBORG

ökat sitt medlemsantal från 35 till c:a 80. Omedelbart efter kvinnodagen invigdes under festliga former en vacker fana, varvid tal hölls av riksdagsman A. J. Bärge m. fl. Detta vårt samlingstecken har sedermera förutom vid 1:sta majdemonstrationerna fått vara med och lysa upp vid åtskilliga tillfällen, bl. a. då klubbens 15-åriga tillvaro firades förra året. Vid detta jubileum utfördes programmet helt och hållet av klubbens egna medlemmar, och arbetarekommunens och ungdomsklubbens styrelser inbjödos. I december anordnades Morgonbrisfest under värdiga former och god tillslutning, och förbundets programförslag utfördes på ett förtjänstfullt sätt.

Ett energiskt studiearbete har bedrivits. Under den gångna vintern ha tre studiecirklar varit i verksamhet med tillsammans c:a 30 medlemmar. Studieämnen i resp. cirklar ha varit mösteteknik, socialpolitik och litteratur. För övrigt ha anordnats föreläsningkurser i olika ämnen.

Vid klubbens årsmöte i februari blev ordföranden Malin Karlsson som bjöd samtliga mötesdeltagare på kaffe, med anledning av sin 50-årsdag föremål för hjärtliga hyllningar och givetvis med acklamation omvald till ordf. för ytterligare en 2-årsperiod.

Vårt arbete har huvudsakligen bedrivits efter två linjer: dels utåt i form av agitations- och upplysningsverksamhet, och dels inåt, i form av ett fördjupat studiearbete. I detta vårt arbete ha vi givetvis en god hjälp i vår utmärkta tidning Morgonbris, som ger oss impulser och uppslag till studier i olika aktuella frågor.

Vi äro alla mycket stolta över Morgonbris just som den är nu, och vi skulle inte vilja ha den annorlunda. Vår kommissionär meddelade nyligen, att tidningen går allt lättare att sälja undan för undan, och vi begagnar också alla tillfällen att få Morgonbris känd och spridd i allt vidare kretsar.

Till sist en hälsning till kamrater landet runt.
Ref.

MAN ERFAR EN KÄNSLA AV STOLTHET...

När man läser referaten över Morgonbrisfesterna från de olika platserna, erfar man en känsla av stolthet inför det arbete, som lagts ner på dessa fester. Smedjebackens kvinnoklubb anordnade också en sådan fest, vilken blev mycket lyckad. Vi använde oss uteslutande av det program som förbundsstyrelsen utarbetat, dessutom medverkade Smedjebackens salongsorkester, med vacker musik. Det är ju en tid sedan den festen gick av stapeln och vi har hunnit med ännu en, nämligen firandet av förbundets femtonåriga tillvaro. Även den blev i allo lyckad med ett trevligt program, som upptog musik av salongsorkestern (vilken alltid välvilligt ställt sig till förfogande), föredrag av distriktets ordf. fru Anna Vallin från Falun. En liten teaterpjäs, "På lediga stunder", spelades. Publikens uppgick till 250 personer.

Genom att klubben med egna krafter klarar programmet, kommer en stor del av medlemmarna i arbete, vilket är en stor fördel. Vi kanske tycker många gånger att det är meningslöst att vara med, man kan ju inget göra, men genom att bli med i en sketch eller ett litet teaterstycke, känner man liksom att man behövs, det får nämligen inte fattas en. När det första gången t. ex. talades om hur många som behövdes för sketchen, "En dag på Morgonbris redaktion", blev vi nästan rädda, många utav oss hade ju aldrig spelat teater. Men bara vi väl kom i gång, gick det över förväntan bra och vi klarade också upp det utan att "missa" en enda gång. Det blir ett helt annat intresse, för hela klubbarbetet.

FOGELSTADSKOLAN

I anledning av sin 10-åriga verksamhet har Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad givit ut en tillbakablick på de gångna årens arbete. Redogörelsen är fyllig och instruktiv och dessutom vackert illustrerad.

KEL

EN BRA PLATS

kan endast den kunskapsrike påräkna. Utnyttja därför vår gedigna undervisning. Inga förkunskaper erfordras.

Handelsskola: Modern handelsutbildn. f. kont. o. affär. Övningsbut.
Teknisk skola: Maskin- och motorteknik, elektroteknik, husbyggnad, väg- o. vattenbyggnads-, värme- o. san.-teknik, vägmästare-, bilmontör, el. installatörkurser.
Vävskola: Lärarinnekurs och kortare kurser. Sykurser.
Husmodersskola: Utbildn. i allt som erf. f. ett hems värd (även vävning och sömnad).

Kurserna godkända av Kungliga Skolöverstyrelsen. Statsstipendier för mindre bemedlade. Begär genast kostnadsfritt prospekt, angiv härvid den utbildning som önskas. Nya kurser börja d. 24 aug.

KATRINEHOLMS ENSKILDA LÄROVERK

VITALAR OFTA OM DEN GODA ANDA

och samhörighet som bör råda mellan våra organisationer, men blir ändå glatt överraskade när vi träffar på den. I Söderfors, som ligger vid en av Dalälvens vackra stränder, har vårt parti blomstrande och livskraftiga organisationer och deras styrka beror till intet ringa del på det ömsesidiga stöd, som sammanslutningarna lämna varandra. Kvinnoklubben bildades den 1 april för två år sedan efter ett föredrag av fru Disa Västberg, och den lilla skaran kvinnor, som då antecknade sig, har vuxit till en arbetsglad och duktig klubb på 50-talet medlemmar. På långfredagen var kvinnoklubben inbjuden till arbetarkommunen, som anordnat ett gediget och trevligt samkväm där värdarna själva skötte köks- och serveringsbestyren och som kronan på verket överlämnade ett silverfat till kvinnoklubben att utdelas till den klubbist som under året samlade de flesta nya medlemmarna. Under kvinnoförbundets jubileumskampanj har också hittills 13 nykomlingar hälsats välkomna i klubben varjämte 100 ex. av jubileumsbroschyren sålts. Den 27 april firades förbundets 15-årsjubileum med en större festlighet, till vilken 225 personer infunnit sig. Efter ett musikstycke hälsade klubbens vice ordförande de närvarande välkomna med några tankvärda ord. Programmet upptog vidare förutom musik föredrag av fru Maj Jönsson, Stockholm, sång av klubbens nybildade sångkör och av en barnkör. Efter en kaffepaus fortsatte programmet med Agnes Söderqvists pjäs På lediga stunder, i vilken klubbens amatörer fick sitt elddop. Den utomordentligt lyckade festen avslöts med en stunds dans. Söderforsklubben framför sin hälsning till landets alla klubbister och manar till fortsatt arbete för att stärka vårt förbund och dess möjligheter att samla Sveriges kvinnor kring en välsignelsebringande politik. M. J.

TRÖNNINGE KVINNOSEKTION

har haft kamratmöte, varvid inbjudits Halmstads kvinnoklubb samt Oskarströms och Genevads kvinnosektioner.

Programmet upptog förutom sång och deklamation ett föredrag av fröken Olga Lindström, Halmstad, vari hon i varma ordalag uppmanade kvinnorna att ansluta sig till partiet samt upptog till diskussion om inte kvinnosektionerna borde ombildas till kvinnoklubbar. Efter föredraget serverades kaffe och bjöds på teater och samkväm. De främmande kamraterna tackade för inbjudan och avtackades själva. Som avslutning sjöngs Internationalen och höjdes levan för socialdemokratien och för det goda kamratskapet.

EN KLUBB SOM TROR PÅ FRAMTIDEN

kallar sig Ödeborgs kvinnoklubb, som bildades för ett år sedan på initiativ av arbetarkommunen efter ett föredrag av fru Gustavsson från Trollhättan. Klubben, som arbetar mycket livligt och har startat en studiecirkel och en syförening går ständigt framåt och räknade vid årets slut 25 medlemmar. Den Morgonbristfest, som klubben anordnat, avgick programmenligt och var talrikt besökt av utomstående.

Varma, soliga dagar...

— regniga, blåsiga dagar...

Er hy behöver
GAHNS FARÉNA

Friluftscremen såväl som oljan giva hastigare den vackra, solbruna sommarfärgen och skydda samtidigt mot sveda och hudavflagnig. Använd dem rikligt och hyn bibehåller sin ungdomliga smidighet och blir ej uttorkad och ful.

Faréna havrecreme är skönhetscremen, varmed hyn skall behandlas morgon och kväll. Giver näring samt motverkar uppkomsten av rynkor och narighet. Användes alltid som puderunderlag.

GAHNS

FARÉNA

HAVRECREME · OLJA · FRILUFTSCREME

50 ÅR

Fru Anna Byström i Ånge fyllde den 23 april 50 år. Kamrat Byström är en värderad medlem i Ånge Kvinnoklubb och uppvaktades på högtidsdagen av kamraterna i klubben.

50 ÅR

50 år har Hulda Karlsson i Malmköpings kvinnoklubb nu också nått. Hon var en av klubbens allra första medlemmar och trots den långa vägen från hemmet har hon alltid besökt mötena och livligt deltagit i klubbarbetet. Det blev verkligen en högtidsstund då klubben tidigt på morgonen uppvaktade bl. a. medförande en gåva i form av en skrivbordslampa på tennfot. Som lantarbetarhustru har livet kanske ofta varit hårt mot henne och högtidsstunderna inte så många. Det är därför så mycket större glädje för vår rörelse att se hur man trots yttre svårigheter ändå osjälviskt arbetar ute i bygderna. Och hur man med rörande tacksamhet tar emot en liten erkänsla för årslångt arbete. Vi hoppas att vår jubilerande kamrat får vara frisk och kry och arbeta ibland oss ännu många år.

Ester ERICSSON

60 ÅR

Hedvig Johansson en av Nyköpingsklubbens äldsta och aktivaste medlemmar har fyllt 60 år. Hedvig Johansson tillhör dem inom vår rörelse som gjort mångt gott arbete och för vilket hon den dag som i dag är, gjort sig förtjänt av ett hjärtligt tack. Klubbstyrelsen har Hedvig Johansson tillhört åtskilliga år. Hon har likaså nedlagt ett uppskattat arbete för hemsysterverksamheten i staden och sitter som ordförande i hemsysterkommittén. Hon tillhör vidare kyrkofullmäktige inom östra samfälligheten och dess kyrkoråd; dessutom är hon suppleant i fattigvårdsstyrelsen. Alltid i besittning av ett jämnt och gott humör har hon aldrig dragit sig från de uppdrag som ålagts henne.

En varm å innerlig önskan från hela klubben om ännu många års gemensamt arbete för vårt gemensamma bästa.

VI HA DISKUTERAT...

K o r s n ä s k l u b b e n: Vi har på två av våra möten behandlat en artikel i Morgonbris med titel Kvinnoöden som vänta på en ny samhällsordning. Vi har diskuterat hit och dit men inte kommit till något resultat om vad som skulle kunna göras för att hjälpa dessa arma. Så länge detta samhällssystem är rådande att kvinnor i förvärvsarbete betalas mindre än männen, och kvinnorna äro oorganiserade i så stor utsträckning, går det nog inte att få någon bättring. Dock ville klubben rikta en uppmaning till vår förbundsstyrelse att hålla blicken öppen för detta spörsmål, och om något kan göras för de stackars flickor, som råkat på avvägar, då göra allt, och allra helst av förebyggande karaktär.

Hemsysterfrågan har vi nog diskuterat och vi anser det vore bara bra om vi kunde anställa en sådan, men nu ligger saken till på det sättet att våra organisationer äro fattiga och på denna plats finns inte andra kvinnliga sammanslutningar än vår klubb och ett kooperativt kvinnogille och att nu anlita den borgerliga kommunen vore lönlöst. Den är nog så belastad förut så vi måste tråkigt nog på denna plats se tiden an. Kanske en gång i framtiden det låter sig göra.

75 ÅR

En av den socialdemokratiska kvinnorörelsens hängivnaste och äldsta förkämpar, fru Anna Johansson, har nu även ingått i 75-åringarnas krets.

Jubilaren anslöt sig redan 1896 till Stockholms allmänna kvinnoklubb — huvudstadens enda socialdemokratiska kvinnoklubb på den tiden — och blev redan från början en av dess mest energiska och aktiva medlemmar. Hon tillhörde styrelsen under åren 1909—1911 och var klubbens kassör från 1919 till 1930. Inom kommittén för feriebarrens beklädnad har hon också varit livligt verksam. Fru Johansson har vidare varit verksam som kassör i Kvinnornas fackförbund, som revisor i Socialdemokratiska kvinnornas arbetsutskott och sedermera i Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund under åren 1907—1924.

Trots de 75 åren är fru Johansson pigg och kry och intresserad för vårt parti. Hennes andliga och kroppsliga vitalitet är beundransvärd, och det är inte så många år sedan man kunde finna henne i ledet första maj.

50 ÅR

En av våra mest aktiva medlemmar har fyllt femtio år, nämligen Ida Norrlund. Hon hyllades som sig bör med blommor, presenter, pengar och telegram. Vid en festlighet, till vilken jubilarer inbjudits, framfördes av klubbens ordf. ett tack för det intresserade arbete hon nedlagt inom styrelsen och klubbarbetet i övrigt. Även från Koop. kvinnogillet framfördes tack för gott arbete, hon har nämligen tillhört dess styrelsen från starten.

KVINNOFÖRBUNDETS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 1934

Kvinnoförbundets verksamhetsberättelse för 1934 föreligger nu i färdigt skick. Av denna framgår att förbundet sedan 1933 utökats med 54 klubbar och 2.420 medlemmar. Hela medlemsantalet var vid årsskiftet 15.137. Då 1934 var ett valår inriktades förbundets arbete i stor utsträckning på kommunal- och landstingsvalen. Kvinnoklubbarna ha frikostigt gett anslag till distriktsstyrelserna för anskaffandet av valbilar, samarbetat med partiets övriga organisationer och flitigt deltagit i husagitationen. 17 distrikt har anordnat turnéer för agitationen bland kvinnorna, däribland Norrbottens kvinnodistrikt, som strax före valet anordnade en turné med elva föredrag på finska. Förbundets valaffisch expedierades i 35.000 ex. och broschyren "Och Lena tog ordet" såldes i 20.000 ex.

Hulda Flood har som ett led i partiets speciella agitation för kvinnorna hållit 76 möten med 8.129 deltagare.

Instruktionskurser och talarkurser ha anordnats av olika distrikt och för främjandet av studiearbetet inom klubbarna ha 6 olika cirkulär utsänts från riksstudieledaren till distriktsstudieledarna. För att genomgå kurser vid Brunnsviks Folkhögskola, Kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad och Viskadalens Folkhögskola ha sammanlagt 26 medlemmar tilldelats stipendier av växlande storlek.

Kvinnoförbundet har deltagit i olika aktuella frågor behandling. Sålunda har ett fyrtiotal kvinnoklubbar anmodats medverka i utredningen av hembiträdeskårens arbetsförhållanden. Förbundets intresse för hemsysterverksamheten har haft till följd att flera klubbar tagit initiativ till anställandet av hemsystrar, som under moderns oförmåga, såsom vid sjukdom, graviditet och barnsängsvila, vikarierar för henne i hemmet. För frågor, rörande förbättrad sexualhygien och folkpensionering har kvinnoförbundets intresse resulterat i uppvaktningar för regeringsledamöter och en omfattande informationsverksamhet.

I årsberättelsen omtalas att insamlingen till hjälp åt fascismens offer i Österrike hittills inbragt ett belopp av 11.941:83 kr.

En gåva om cirka 100 tunnland åkerjord ha av Socialdemokratiska Kvinnoförbundet och Svenska Kvinnors Vänsterförbund överlämnats till staten för upplåtande av småbruk mot åborätt, som ej kan lösas, utan alltid förblir statens egendom.

Nordiska och engelska kamrater ha uttalat önskemål om att få gästa Sverge under sommaren 1935. Anordningar ha därför vidtagits att inbjuda danska, finska och norska kamrater till en konferens, om möjligt vid samma tidpunkt som engelskorna infinner sig. Morgonbrisresorna till Ryssland, England och Värmland beröres i berättelsen liksom också festerna över hela landet i anledning av Morgonbris 30-åriga verksamhet. Årsredogörelsen för vårt förbund avslutas med en systematisk innehållsförteckning över Morgonbris 1934.

En bitter feminist (Forts. från sid. 28.)

På en del håll säger man: det där är ingen arbetarfråga. Den berör bara en liten klick borgarfruar, och dem har vi ingen anledning att träda i bräschen för. Det vill säga, man glömmer att frågan berör industriarbetande kvinnor, kontors- och affärsanställda, telefonister, barnmorskor, folk- och småskollärarinnor, alltsammans grupper, som till stor del rekryteras ur folkets breda lager. Eller också säger man: när är det fråga om en så försvinnande liten grupp kvinnor, att det inte lönar sig för socialdemokratin att slå ett slag för den. (Inom parentes: en annan gång är denna grupp så stor, att finge man bara bort de gifta kvinnorna ur förvärvslivet, så vore arbetslöshetsfrågan löst i ett litet nafs...)

Feministen bekänner här, att hon ännu aldrig i hela sitt liv värvat en enda medsyster för de socialdemokratiska idéerna. Eftersom hon själv är förvärvsarbetande, kommer hon mest i beröring med folk av samma kategori, d.v.s. feminister, somliga inbitna, somliga tämligen ljumma, men i alla fall feminister innerst inne. Hon har inte mod att försöka påverka dem. Ty vad skulle hon svara, om de frågade så här: hör du, på vilket ben står egentligen socialdemokraterna i den aktuella kvinnofrågan just nu? Och ponera, att en eventuell proselyt kommer in i feministens rum i detta ögonblick och fick syn på en viss volym, som ligger uppslagen på bordet bredvid: protokollet från socialdemokratiska partikongressen år 1932, sidorna 181—220! Feministen skulle ta boken ifrån henne och säga: var snäll och läs inte det där! Eller om du nödvändigt ska läsa det: förlåt dem, ty de veta icke vad de säga...

Feministen har också tyckt sig märka, att bland de kvinnor, som redan enrollerats i partiet, är endast ett litet fåtal feminister. Alltså: feministernas stora fråga är ingen hjärtesak för de socialdemokratiska kvinnorna. Det vet männen, och det begagnar de sig också av. Varför skulle man bry sig om att försvara en rättighet, som kvinnorna själva inte vill ha?

Men hur många kvinnor var det, som egentligen ville ha politisk rösträtt för tjuu år sedan, när den frågan var aktuell? Hur många var det, som aktivt stred för rösträtten, som hade mod att för ett medborgerligt rättfärdighetskravs skull riskera att bära speksamnamnet feminist? Männen visste mycket väl — och de underlät inte heller

att säga det högt — att det stora flertalet kvinnor struntade blankt i om de fick rösträtt eller inte. Men den gången tvekade inte männen att ge oss den rätt vi feminister begärde. Varför? Ska vi tro, att det var bara för att de trodde, var i sin stad, att de skulle få ny valboskap genom att ge kvinnorna rösträtt? Alltså inte för rättfärdighetskravets skull, utan för den fördels skull, som männen väntade sig av dess genomförande...

För att nu återvända till vår konferens — feministen kom dit och var som vanligt, d. v. s. övertygad om, att hon själv i egenskap av feminist var en sparv i tranedans. Hon hade en baktanke på att kasta in en liten brandfackla under instruktionskursen, hon var fast besluten att åtminstone en gång under konferensens gång bestiga sin gamla käpphäst — se ovan! — och rida på den en stund till allt folkets förnöjelse. Och sen skulle hon som vanligt gå hem och säga till sig själv: dixi et salvavi animam meam. Ty den trösten brukar man få gripa till, när man ridit på käpphästar.

Men det blev inte riktigt så som hon tänkt sig. Feministen kände sig plötsligt alldeles desorienterad. Hon hade i sin feministiska inbilskhet trott att hon hade en mission att fylla, då det gällde att "väcka kvinnorna". Och så behövdes det inte — de var redan vakna! Brandfacklan var överflödig — elden var redan tänd! Käpphästen förvandlades från ett träbeläte till en levande häst...

Herregud, vad har jag egentligen skrivit? Tänk om nu ombuden från klubbarna i länet sitter och läser det här med häpnad och fasa; vad i all världens dar menar människan att vi har sagt och gjort på konferensen? Vill hon få folk att tro att vi varit feminister på något vis? Och tänk om klubbmedlemmarna sedan kräver räkenskap av sina ombud: hör nu, vad har ni egentligen diskuterat på den där konferensen? Gift kvinnas rätt till förvärvsarbete — har ni gått med på att det är rätt, att skollärarn är gift med lärarinnan och att de sitter i fem rum och två kök, när det finns tjuotals med folk som saknar både arbete och bostad...

Feministen är beredd att ta all skulden på sig. Vi diskuterade mycket, men inte gift kvinnas rätt till förvärvsarbete. Och vad det övriga angår: skyll gärna på feministen och säg att hon varit ute i ogjort väder.

Men ändå vill hon inte tro, att hon så fullständigt skulle ha misstytt tecknen. Vi var ju vakna allihop, inte sant? Sa vi inte tydligt ifrån, att vi inte i all evighet vill vara bara partiets valboskap och kaffekokerskor? Kom vi inte överens om att detta var vår första verkliga konferens, och att nu först skulle vi börja arbeta på allvar? Var vi inte allesammans fast beslutna att sätta i gång med ett grundligt skolningsarbete, så att vi lärde oss att behärska först och främst den besvärliga mötestekniken, denna människens heliga ritual, och dessutom skulle vi studera kommunalkunskap och andra krångliga saker, så att vår fordran på att själva bli representerade inte alltid skall kunna avspisas med det svaret: ni kvinnor har ju inga dugliga kandidater att ställa upp!

Radius- spisen —

det moderna fotogen-
köket —

har många förtjänster.

Den nya brännarens utomordentliga egenskaper har gjort Radiusspisen allmänt omtyckt. — Automatisk rensning (inga lösa rensnålar), lågan regleras och stänges med brännarratten. Ingen pumpning vid förnyad tändning • Låg, stadig modell • Bemärk den förbättrade säkerhetsventilen • Lätt att hålla blank och fin • Släta vackra ytor • Bekvämt att sköta.

Vi kan lita på

RADIUS

Nej, jag har inte drömt alltihop. Ingen dröm kan ha den verkan, att en gammal bitter och besviken feminist vaknar upp ur mångårig misströstan och börjar vädra morgonluft igen. Vad människan ändå är för en obotlig optimist! Det behövs bara ett enda litet glädjande tecken — vips är hon färdig att tro, att nu lönar det sig att leva igen. Till slut en sammanfattning av den förda diskussionen, som det brukar heta vid alla bättre förhandlingar. Den förut pessimistiska, numera ganska hoppfulla feministen anser sig kunna fastslå följande: I Norrbotten finns det socialdemokratiska kvinnor, som längtar efter att få göra en personlig insats i arbetet för socialdemokratins slutliga seger. Dessa kvinnor är medvetna om att de måste träna sig för de olikartade uppgifter som väntar på dem, och de ryggar inte tillbaka för besväret.

Bland de socialdemokratiska kvinnorna i Norrbotten finns det redan nu, efter två års organiserat arbete, en hel del, som är väl skickade att föra våra idéers talan, både i agitationen och inom den kommunala representationen. Där finns också unga kvinnor, nybörjare inom partiarbetet, av vilka några kanske behöver stå på tillväxt en tid, men som alla är besjälade av ett brinnande intresse för våra idéer. Kalla oss sedan feministerna eller vad ni vill. Ett är säkert: feministernas gamla krav på att inte i all evighet bli utestängda från personlig medansvarighet i arbetet för samhällets bästa — kring det kravet står Norrbottens socialdemokratiska kvinnor eniga.

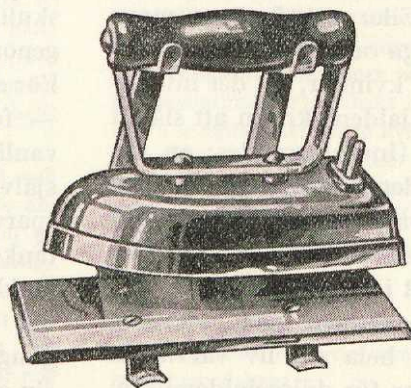
Elin BOHLIN

Original strykjärnställ "Rigor"

Praktiskt, billigt och välgjort

och synnerligen noga är varje ställ avbalanserat.

Pris Kronor 1:60 pr styck

Försäljes av alla järnhandlare, Elektriska och Bosättningsaffärer. Finnes ej stället å Eder plats meddela oss därom och vi ordna att vår närmaste kund sänder Eder detsamma. Efferse att vårt firmanamn finnes under plattan.

ADOLF STÅHL:s A.-B.
ESKILSTUNA

ROSTFRIA BODEN

SMÅLANDSGAT. 9, STOCKHOLM

Tel. 206264

Matlådor
per styck Kr. 5:—

Matknivar
per dussin Kr. 16:—

Matgafflar
per dussin Kr. 12:—

Matskedar
per dussin Kr. 12:—

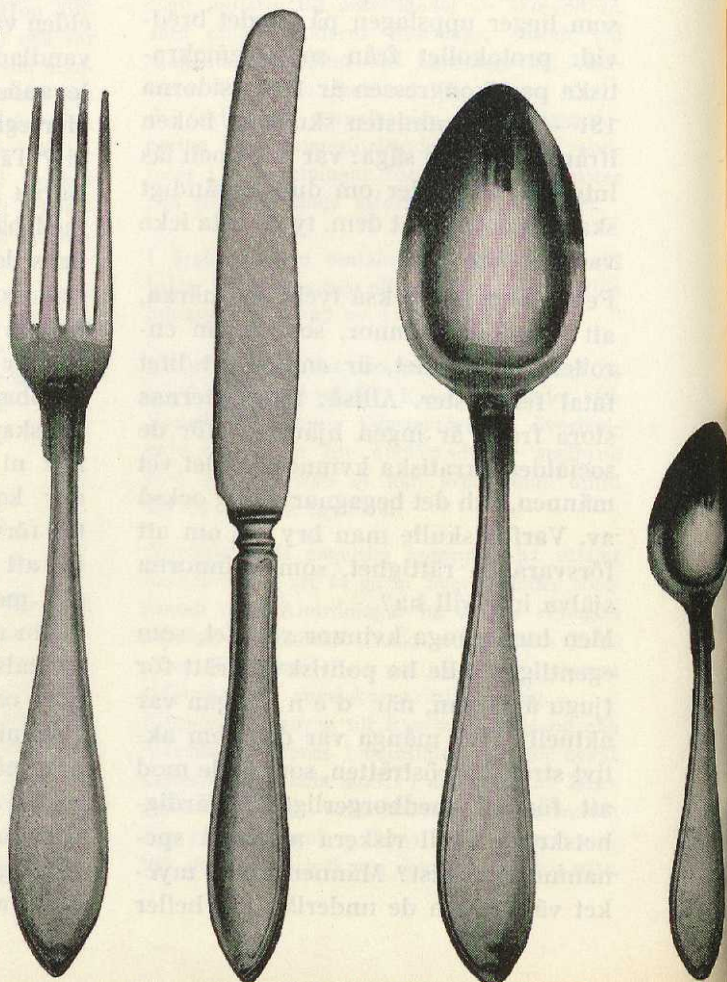
Dessertknivar
per dussin Kr. 14:—

Dessertgafflar
per dussin Kr. 10:—

Dessertskepar
per dussin Kr. 10:—

Kaffeskepar
per dussin Kr. 6:—

Rostfritt Stål

MORGONBRIS FÖLJETONG SYSTRARNA WICKSELL

(Forts. från föreg. n:r)

När Hilma på sin vandring kommit förbi Rävliiden stannade hon framför Sörlidens grind, öppnade den och gick in. Inne i Sörlidens kök höll pigan på med frukostdisken och hushållerskan satt och kärnade smör.

Drängarne voro ute på åkern och husbonden själv vandrade fram och tillbaka över golvet.

Han var en medelålders man, med ett jovialiskt utseende. Som han var räknad för att ha, vad man kallade, ett gott huvud, var han mycket betrodd inom socknen.

Hans några år äldre hustru led sedan många år av en sjukdom, som gjorde henne oförmögen till allt arbete, och det var därför som man hade hushållerska, annars var det inte vanligt i bondgårdarna i den här trakten av landet. Där var det alltid husmodern själv som stod för rusthållet, naturligtvis med hjälp av pigorna, som dessutom även skötte ladugården och arbetade med ute på åkrarna i skördetiden.

Men mor Stina i Sörliden hon satt överksam i sin stol, i den lilla kammaren innanför köket och tiden blev lång, och även plågsam, på grund av krämporna.

Hon blev så småningom mer och mer hjälplös, och då föll det på Hilmas lott att hjälpa och sköta henne.

Dag ut och dag in satt hon vid mor Stinas bädd och schasade bort flugorna, när den plågade moran skulle försöka sova bort en stund av de långa timmarna.

Vid dessa tillfällen slukade Hilma allt hon kunde skaffa i läsväg. Men vad var det egentligen hon kunde skaffa? Åbergs berättelser och en del andra liknande skrifter. Men dem läste hon från pärm till pärm.

Senare, då det kommit en ny hushållerska i gården, en släkting till husbondefolket, blev det litet bättre med möjligheterna till något läsvärt för Hilma, ty Maja, så hette den nya hushållerskan, var själv mycket intresserad av läsning och även intresserad av att hjälpa Hilma. Det blev hon, som trots att hon inte var socialist själv, ledde Hilma in på tankegångar, som förde henne till arbetarrörelsen.

Majas levnadssaga var mycket tragisk.

Hennes första ungdomsförälskelse var en jämnårig yngling, som på grund av sin fattigdom inte var så särdeles välkommen som måg i hennes hem. Han blev det inte heller, det kom en annan emellan, som inte bara lyckades dupera föräldrarna utan även Maja. Han hade fina ekonomiska möjligheter, han var van att umgås i finare kretsar, och det

Barndomshemmet.

gjorde naturligtvis sitt till, att han imponerade på de enkla människorna.

Det dröjde inte heller länge förrän det rustades till bröllop på Bergsätra.

Det blev ett ståtligt bröllop, som länge lät tala om sig.

Dagen efter bröllopet gick färden till det nya hemmet. Där blev det emellertid ingen dans på rosor för Maja. Det blev ohållbart i längden, och efter sex år vände hon åter till hemmet. Det var inte så vanligt att gift folk skildes på den tiden, och det var inte utan att folk tyckte det var litet genant, så det var nog inte uteslutande roligt att komma hem.

I all synnerhet som hon också nu var mor till två barn, en gosse och en flicka.

Men det var ingenting att göra åt, brytningen måste ske. Folk fick prata, det kunde nu inte hjälpas. Och efter någon tid kom hon till Sörliden för att ta hand om sina släktingars hem. Hennes pojke fick stanna kvar i hennes föräldrahem, flickan hade hon med sig.

Hennes ungdoms älskade hade efter en stormig ungdomstid, kommit till Stockholm, där han genom sin duglighet och pålitlighet förvärvat sina arbetskamraters förtroende, och han beklädde nu en post inom det fackförbund han tillhörde. Han hade även en del förtroendeuppdrag inom det socialdemokratiska partiet. Av den fattige, något bångstyriga ynglingen, hade blivit en betrodd man, och en av arbetarrörelsens förkämpar.

När han fick höra talas om Majas sorgliga öde, började han brevväxla med henne.

Och de dagarna när postväskan innehöll brev från honom blevo ljuspunkter i Majas liv. De voro inte bara några korta meddelanden från en kär vän, nej, de blevo för henne fönstret, som öppnades ut mot världen. Och inte bara för henne utan även för Hilma.

Breven gävo glimtar utifrån, och från ett arbete som ännu var ganska okänt i den lilla byn, i det att där diskuterades politik, religion och allt för dagen aktuellt.

Och Maja tog sig för att läsa upp långa stycken ur breven för Hilma. I all synnerhet när hon tyckte att brevskrivaren där borta i Stockholm behandlat något ämne, som hon fann särdeles intressant.

Och den vetgiriga flickan lyssnade med öronen på spänn. Och tankarna började arbeta.

Orden föllo i god jord, det blev inte någon sådd på hälleberget.

Dessa föreläsningstunder födde också resonemang mellan Maja och Hilma, och gjorde att Hilma började intressera sig för att läsa tidningar. Ja, det vill säga, litet hade hon läst tidningar förut också, men hennes tidningsläsning hade inskränkt sig till berättelsen på sista sidan.

Nu fick hon ett helt annat intresse för tidningarna. Socialistiska tidningar fanns naturligtvis inte i huset, husbonden höll alltid Nya Dagligt Allehanda, men Maja prenumererade på Karlstads-Tidningen, som var mycket radikal på den tiden. Och i den lärde sig också Hilma älska Oscar Stjernes diktning.

Från detta nyvaknade intresse var steget inte långt till anskaffande av socialistisk litteratur.

Och så hände det en vacker dag att Hilma och en av byns ynglingar vittjade sina ekonomiska tillgångar, satsade hälften var och sände iväg prenumerationsavgift på Socialdemokratiska ungdomsförbundets tidning Fram.

(Forts. i nästa nummer.)

Trelleborg Special

levereras fullt färdig från fabriken med sammansättning och ventillapp vulkaniserade. Lättpumpad — tack vare Trelleborgs specialtillverkade röda ventiltummi. — Garanteras lufttät.

TRELLEBORG

Säkraste utrustning för cykelfärden.

Erhållas hos cykelhandlare.

Nytt sätt
att få kaffet
fylligare

Om man i lämpliga proportioner blandar Brunum med sitt vanliga kaffe, så blir det senare mycket fylligare i smaken. Det är detta som gjort att Brunum, det av specialförädlade jordbruksprodukter framställda "svenska kaffet" blivit så uppskattat. Tag hem ett paket och prova själv.

35 öre per 1/4 kilo.

Blanda
med **Brunum**

Varje husmor
strävar efter det bästa,
begär

och hela familjen
blir belåten.

A.-B. ÖREBRO ÅNGBAGERI
ÖREBRO TEL. 4232 & 4212

Krig är förklarat!

Massmorden i alla nedlusade fastigheter och lägenheter äro nu i full gång och vägghyran och dess ägg tillintetgöras. Full garanti för seger och varaktig fred lämpas. Desinfektion med "DÖDSSTRÅLEN" utförd av oss, svarar för ett bekvämt-diskret-billigt-effektivt-utrotningskrig. Inga fläckar uppstå — ingen lukt — inget obehag av något slag.

Arbeten utföras av:

Desinfektionsfirman Värmestrålen
Tel. 11 64 29, 20 32 29. Stockholm.

ANNONSÖR I GÖTEBORG:

KUNGS-RADIO

med sin över hela vårt land erkänt enastående ljudkvalité sprider glädje och trevnad i hemmet får provas utan köptvång. Begagnade apparater tagas i utbyte. Ring 863 98 eller vänd Eder till vår närmaste återförsäljare.

Bröderna Anderssons
Velociped- & Radiofabrik
KUNGS-GATAN 16 · GÖTEBORG

Han har

12 timmars arbetsdag

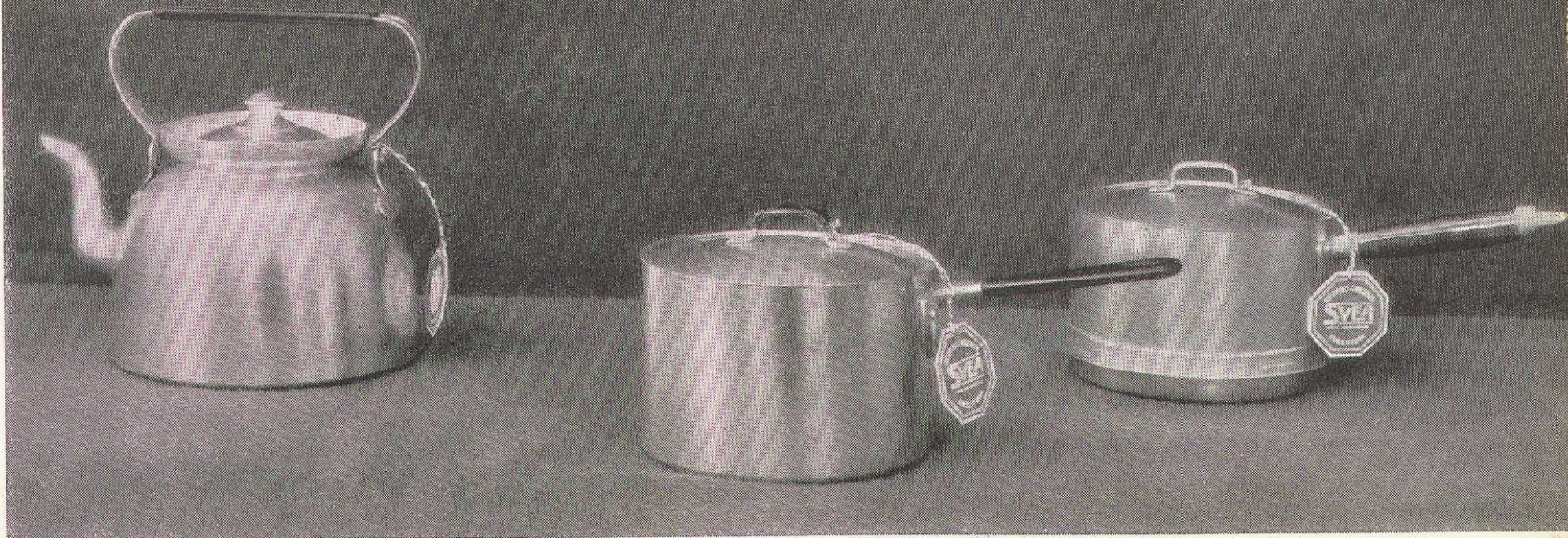
EN sjuåring förbrukar lika mycket energi som en grovarbetare. Samtidigt måste han ha kraften att växa.

Hur viktigt är det därför inte att den föda Ni ger Edra barn inte bara mättar för stunden utan att den även tillför kroppen kraftgivande näring — främst då de livsviktiga vitaminerna.

Se därför till att barnen dagligen få mjölk och smör. Då kan Ni vara lugn för deras hälsa och framtida lycka.

Giv Edra barn SMÖR!

KAFFEPANNOR

av polerad aluminium med *ebonit-isolerat* handtag.

5 mm tjock plansvarvad botten.

Rymd lit.	1,3	2	3
Diam. cm	15	18	20
Pris pr st. kr.	6:—	7:—	8:—

Svea aluminiumkärl tillverkas såväl med som utan isolering å skaft och öron. Då i handeln jämväl förekommer handtag av emalj-lackerad järnplåt, fästes uppmärksamheten på att handtagen för att fylla sitt ändmål böra vara av *ebonit-isolerad aluminium*.

KAFFEBRYGGARE (för gasspis).

av polerad aluminium med *rotting-lindade* handtag.

Rymd lit.	0,75	1	1,5	2
Pris pr st. kr.	6:—	6:50	7:—	7:50

Vatten påfylles först, varefter innerdelen nedsättes och det finmalda kaffet tömmes i den perforerade kaffe-behållaren. Då vattnet blir varmt tryckes det genom hålen i foten upp till glaslocket, varifrån det stötvis sköljer över kaffet i behållaren, så att en ständig cirkulation uppstår.

Samtliga kaffebryggare levereras med bricka enligt vidstående illustration.

KITTLAR

av polerad aluminium med öron och lockbygel *ebonit-isolerade*. Svetsad fläns.

Rymd lit. 3	pr st. kr. 5:10
Rymd lit. 4	pr st. kr. 5:75
Rymd lit. 5	pr st. kr. 6:75
Rymd lit. 6	pr st. kr. 7:25
Rymd lit. 8	pr st. kr. 9:—

KASTRULLER

av polerad aluminium med skaft och lockbygel *ebonit-isolerade*.

5 mm tjock plansvarvad botten.

Rymd lit.	Diam. cm.	Höjd cm.	Pr st. kr.
1	14	8,5	4:50
1,5	15	10	5:25
2	18	11	6:—
3	20	12,5	7:—
4	22	14	8:—

KASTRULLER

av polerad aluminium med träskaft. Extra tjock plåt. Svetsad fläns.

Rymd lit.	Diam. cm.	Höjd cm.	Pr st. kr.
1	13	9	2:30
1,5	15	10	2:55
2	16	11	2:90
2,5	19	10	3:50
3	19	12	3:75
4	20,5	14	4:35

Där kvaliteten segrat

En av de fabriker, som vid företagen prövning visat sig föra landets bästa aluminiumkvalitéer är

NICKELFABRIKSAKTIEBOLAGET GOTTFRID CARLSSON
ESKILSTUNA

SVEA

Inreg. varumärke.

Detta kvalitetsmärke föres i Kooperativa affärer

MORGONBRIS VARUKATALOG

Aluminiumkäril för elektriska spisar, kokplattor samt Aga- och Ivaspisar,

dubbeltjocka med planslipad botten.

Stekpannor, tre storlekar: Diam. 20—24 cm. Höjd 4 cm.
Pris kr. 5:50—6:50.

Värmeisolerande skaft. Plåttjocklek 5 mm.

Kaffepannor, tre storl.: Rymd 1—2 lit. Pris kr. 3:50—4:50.
Värmeisolerande handtag, Plåttjocklek 4 mm.

Kittlar, 8 storlekar: Rymd 1—6 lit. Pris kr. 4:00—9:80.
Värmeisolerande öron och lockhandtag. Plåttjocklek 5 mm.

Kastruller, sex storlekar: Rymd 1—4 lit. Pris kr. 4:00—7:80.
Värmeisolerande skaft och lockhandtag. Plåttjocklek 5 mm.

Lock, plana, fem storlekar. Diam. 14—22 cm. Pris kr. 0:80—1:60. Värmeisolerande handtag.

Där kvaliteten segrat Ur Morgonbris enquête:

— Aluminiumkäril bör förkastas, förklara husmödrar i Ankarsrum och Ljusdal. Men husmödrarna i Holmsund ge anledningen till denna förkastelse: Det är den billiga sekunda aluminium, som ej skulle föras i handeln. Det är den som ej håller. Nej, fram för kvalitetsvaran. — Ja, rätt skött är den goda aluminiumkastrullen den bästa och billigaste man kan ha i köket, medge stockholmare och de få instämmanden från landets alla hörn: Aluminium är säkerligen bäst.

Från Norrland och andra landsdelar, vilka redan äro elektrifierade uttalar livliga önskemål om kokkäril, lämpliga att användas för elektriska spisar och värmeplattor. Då Kungsör är en av de fabriker som en stor del av de i Morgonbris rundfråga deltagande husmödrarna särskilt framhålla ha vi vänt oss till densamma och fått att som svar till tidningens läsare förmedla vidstående varupresentation:

Bakning utan bakugn direkt på gas- eller fotogenkök medger Bakapparaten "Kungsör"

Rymd 1½ lit. Pris kr. 4:50. Rymd 2¼ lit. Pris. kr. 6:—.
Värmeisolerande öron och lockhandtag. I denna kan gräddas alla slags bakverk såsom sockerkaka, pepparkaka, jästpulverkrans samt alla sorters puddingar och gratiner.

**A.-B. Kungsörs Bleckkärilsfabrik
Kungsör**

M. Zadigs fabriksmärke, utskuret i tvål.

Ett gott märke

M. Zadigs tvättpulver med violdoft: helpaket 55 öre, halvpaket 30 öre.

Tvålflingor med violdoft: ½ kg paket 80 öre, ¼ kg paket 45 öre.

Dryg och god 25 öres tvål.

I renlighetens tjänst

Om det är sant vad som sagts, att ett folks civilisation kan mätas efter dess förbrukning av tvål, så stå de skandinaviska länderna högt. Renlighet är ett behov hos nutidsmänniskan. Och ju kräsnare detta behov blir, desto större krav ställas på rengöringsmedlen.

Sedan mer än 70 år har firman M. Zadig i Malmö verkat i renlighetens tjänst — till fromma för tusenden av svenska hem. På höjden av fullkomlighet stå alla dess framstående alster.

Liksom hemmets och familjens trevnad är beroende av tvättade eller bonade golv, rent och doftande linne, fin och glänsande disk, putsat så att man till varje stund kan bjuda gäster välkomna, så är den personliga hygien en oerhört viktig fråga för samtrevnaden. Något Divicrème när man tvättat sig efter arbetet, ger fräscha händer, något Oral vid tandborstningen — och Ni känner Er som en ny människa. — M. Zadigs Barnpuder med lanolin är det yppersta vid småbarnsvård.

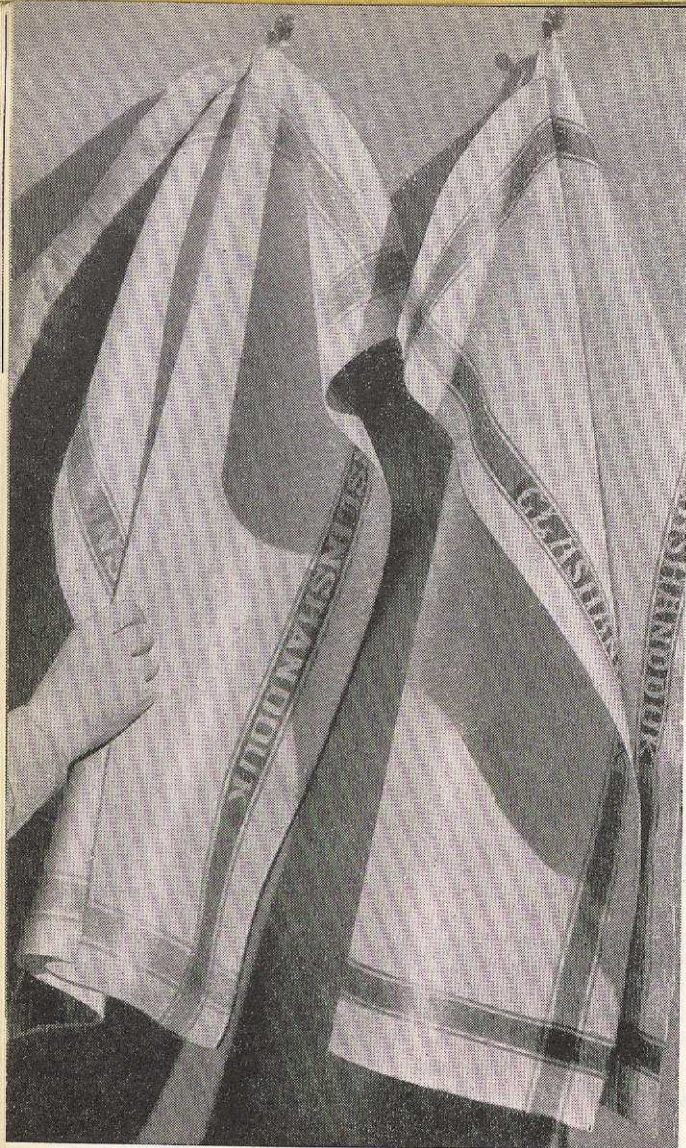
Divi Hudcrème eller Coldcrème: 1:— kr. större och 50 öre mindre tub.

Lanolincrème 50 öre.

Oraltandcrème 50 öre.

Barnpuder med lanolin 1:— kr. burken.

Välj hellinne!

... att torka disken på

Kökshanddukarna bära linneförrådets tyngsta arbetsbörda — därför är det viktigt att Ni väljer dem med tanke på att få gedigen, hållbar *kvalitet*... Almedahls hellinnehanddukar ge garanti för lättaste hushållsarbete och bästa linneekonomi, de äga seg slitstyrka och prydligt utseende. Komplettera efterhand med Almedahls så att Ni får en komplett uppsättning för olika ändamål: det är både ekonomiskt och praktiskt med särskilda handdukar för glas, porslin, knivar.

...för toalettbruk

En hellinnehandduk känns smidig, behaglig och ändå stadig mot huden — den torkar torrt utan att bli våt och sladdrig — den är inbjudande och fräsch både att se på och att ta i. Och även ur rent praktisk synpunkt väljer Ni rätt, om Ni väljer Almedahls toalettbanddukar av hellinne — de äro de slitstarkaste och mest ekonomiska som finnas.

ALMEDAHL'S

HANDDUKAR

Finnas i alla välsorterade manufakturaffärer

Av alla bekymmer som en husmoder har för att arbetet i hemmet skall gå lätt och bekvämt är nog vad slags kokkärl hon skall använda vid den ständigt återkommande matlagningen.

Det finnes ju flera slag av kokkärl, mer eller mindre lättskötta när det gäller rengöringen, men av alla äro emaljkarlen obetingat de mest praktiska. En sköljning under vattenkranen innan kärlet tages i bruk är tillräckligt och efter användandet kan det lätt och behändigt rengöras med varmt vatten.

Alltså ingen skurning eller polering, ty i emaljytan fastnar ej några matrester.

Visserligen kan vidbränning ske i emaljerade kokkärl såväl som i andra och ett lager av "pannsten" kan även uppstå efter någon tids användning, men denna kan lätt avlägsnas med litet saltsyra och kärlet blir åter som nytt.

Många husmödrar ha nog insett fördelen av att använda emaljerade kärl i hushållet, ty efterfrågan av CARL LUNDS stålmaljerade hushållsartiklar har blivit allt större under senare tiden.

Kaffet t. ex. brygges uti Carl Lunds kaffekannor. Påsen fästes på den lösa kaffetratten, det finmalda kaffet slås uti denna och kokhett vatten påhålles, varefter genomsilning göres några gånger.

Kaffearomen kokas inte bort såsom sker i kittel eller glaspumpa och kaffet får ingen bismak av emaljen.

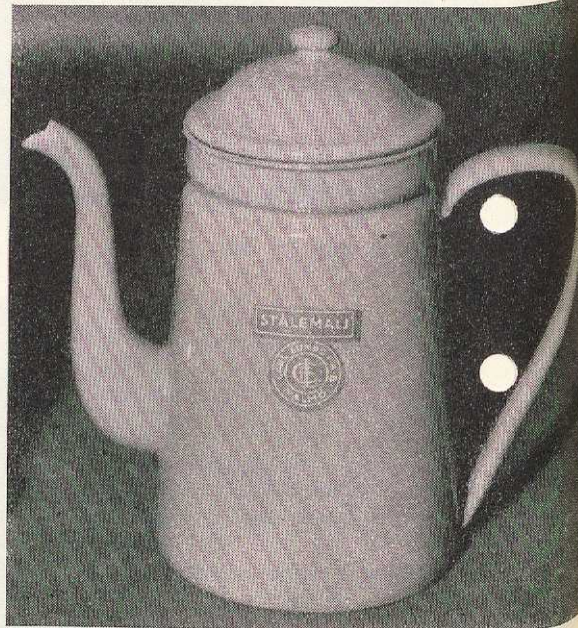
Den som tvekar att använda emaljerade kärl bör göra ett försök med CARL LUNDS stålmalj och tillfredsställelsen uteblir icke. De äro hållbara och tåla stora påfrestningar.

CARL LUNDS

STÅL-EMALJ

är äkta svenskt fabrikat och säljes i alla välsorterade Järn- och Bosättningsaffärer.

KÖP STÅLEMALJ

TANDLÄKARE

Ove Tolstrup

PRIVATKLINIK

S:t Eriksgatan 74, 2 tr.
Tel. 315152

Mottagningstider:

Vardagar kl. 9—12 o. 2—7

Lördagar kl. 9—2

Annan tid efter överens-
kommelse pr telefon

Låga taxor

Kostnadsfri rådfrågning

Kvinnoförbundets medlemmar erhålla 10 proc. rabatt.

AKTUELLA

politiska, sociala och ekonomiska

PROBLEM

behandlas och diskuteras i

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN

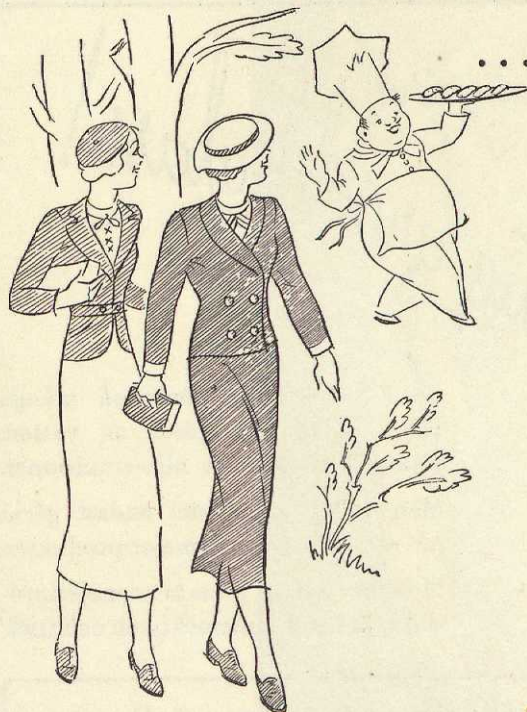
Organ för Landsorganisationen i
Sverige.

Redaktör: SIGFRID HANSSON

Pris för år Kr. 6:15

Prenumeration genom posten eller
hos

LANDSSEKRETARIATET,
Barnhusgatan 18 - Stockholm
Telefon 10 50 49 - Postgiro 850

jag får tid till promenader

När jag följer de mina på promenader i skog
och mark, då låter jag matlagningen gå som en
dans för att den skall ta liten tid i anspråk —
hemligheten ligger i ordet

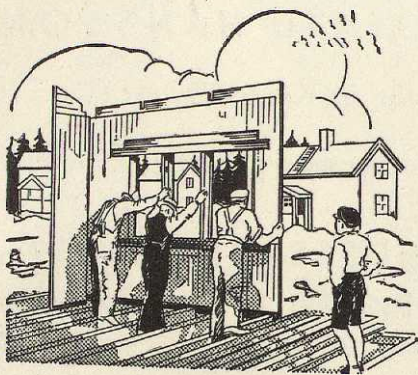
konsumkör

Vad 1.982 STOCKHOLMARE

LYCKATS UTFÖRA TIDIGARE, KAN OCKSÅ NI KLARA

Det är nämligen ingen svår konst att bygga sitt eget hem för den, som av staden blivit antagen såsom småstugebyggare.

Småstugorna byggas av standardiserad materiel, som iordningställes vid fabrik till fullt monteringsfärdigt skick. All materiel anskaffas av staden, och särskilda instruktörer ge egnahemsbyggaren anvisningar och hjälp.

Om Ni påbörjar Er stuga nu, hinner den bli inflyttningsfärdig i god tid före den 1 oktober.

Till Stockholms stads Fastighetskontor,
Småstugebyrån, Stadshuset, Stockholm

Undertecknad får härmed anmäla sig som spekulant å småstuga.

Denna anmälan är ej för mig på något sätt bindande.

Stockholm den/..... 1935.

.....
Tydligt namn.

.....
Morg.-br.

.....
Adress.

Kan Ni dekorera själv?

Puck är här - en riktig grädd-glass!

GLASS kan göras på många sätt. Glass kan göras av vatten. Glass kan göras av olje-emulsioner. Men riktig glass kan endast göras på ett sätt — av mejeriprodukter. Mjölcentralens glass är en mejeriprodukt, kontrollundersökt, ren och frisk.

Beställ hem Puck Dessert-glass

MJÖLKCENTRALEN

Lantmännens Mjölförsäljningsförening u. p. a.
STOCKHOLM

Husmödrar i Stockholm och omgivningarna sänd kupongen till MJÖLKCENTRALEN, Postfack 661, Stockholm.

Vi sända gratis mönsterbroschyren för Puck-glass.

Namn:

Adress: